

Jesuren Pyhimbän Nimeen!
Niiden Terweillisten Sanain Muoto,
2 Tim. 1: 13.

Sijnä järjestyksä
Kuin

D. Lutherusen Catechismus
Sen

Päkäppäleisa Sisällänspitä,

Niiden enimmäin Catechismusen
Selittäitten johdaturen jälkeen, edes-
wetänyt ja kokoonpannut

Yrinkertaisisa Kysymyrisä ja Wastaurisa.

Wuonna 1782.

Eric Frosterus

D. Past. ja Cappalainen Haukiputan Kappelilla,
Sin Pitäjäsä.

WASA, 1783.

Prändätty Georg Wilhelm Londicerildä.
Kuntgall. Priwil. Kirjanpräntäjälldä.

ROBERTSON
1870

Imprimatur.

**In fidem Protocolli
NICLAS HJELT.
Fac. Theol. Ab. Not.**

Tässä yrinkertaisessa Työssä eli Catechis-
muren Selityksessä, ehkä ne Tähdellä
ulosmerkityt paikat eli kappalet ovat
muista jori vähäri lyhettyt, ja niinkuin
niiri tarpellissuunnixi ulkoaluetta sitä
warten merkityt, niin taitawat arwol-
lans ne kappalet niinkuin muutkin pat-
kat, koska ne ymmärretäväxi selitetään,
sitten omillakin sanoilla ymmärtyren
puolesta ulwosfanotta, ja jonga myös
selityren avulla ne paremin kansa muu-
stettawaxi tulewat; sentähden tuota se-
litystä yrinkertaisille, heidän ees lyhim-
mästi omilla sanoillans, että taita sa-
noa Christillisyttänsä, ja sen ymmärtä-
misestä selwitystä tehdä, on se kokiasti
hywin säättty Krippi-Schoulun pitämi-
nen siihen suurinmästi tarpellixen, ja tä-
mä myös yrinkertainen työ, niinkuin
kanss Sarnain paremmari ymmär-
tyxi, on muista warten tässä nöyrim-
mästi palveluxeri alleheitetty. Armol-
linen Jumala ja Sanan Herra, anda-
kon hänen Pyhän armonsa ja siunauxen-
sa myötä seurata tätä niin vähä työ-
tä, omari Hänen kunniaxens Jesuxen
Nimeen!

Esipuhet lyhykäisijän ja yrinkertaisijän
Kysymyksiin ja Vastauksiin, Catechis-
muren Tutkistelemukseen Tarpeelliset.

* 1. Kys. Kuka on Christitty?

Vast. Se, joka on kastettu Jumalan Z-
san, Voijan ja Pyhän Hengen Nimeen, ja
on kasteta Christuren pällensä pukeut, jona
ga hän usko ja tunnusta Vapautajansa.

Gal. 3: 27. Ap. T. 11: 26. Opetuslapsia ru-
wettiin ensin Antiochias Christityxi kutsuttaman.

* 2. Kys. Monellaisestiko se Sana Christitty ym-
märretään?

Vast. 1:0 Yhteisesti kutsutan ne Chris-
stityxi, jotka ovat kastetut, ja jotengin
tietävät ja tunnustavat Christusta ihmisten
Lunastajaksi. a) 2:0 Erinomaisesti ne ka-
stetut, joiden tieto ja tunnustus Christure-
sta yhtensopi Jumalan Sanan kanssa, b)
mutta 3:0 Erinomaisimmasti ovat ne ka-
stetut Christityt, joidenga tieto Jumalasta
ja Christuresta vaikutta totisen uskon ja us-
kon kuliaisuuden pitämän Christuren ka-
stusijä. c)

a) Matth. 28: 19, 20. b) Joh. 20: 31. c) Rom 1: 5.

3. Kys.

* 3. Kyf. Missä siis seisoo se oikea Christillisys?

Wast. Se seisoo siinä että me tunnemme Jumalan ja pidämme Hänen käskyjäänsä.

1 Joh. 2:4. Joka sano: Minä tunnen Hänen ja ei pidä Hänen käskyjäänsä, hän on valehtelia, ja ei hänen ole totuus.

4. Kyf. Mitä pitää yhden Christityn tietämän, ja tunden Jumalasta?

Wast. Niin hyvin itse Jumalan Olemusta, Omaisuutta ja Lahtoa, kuin Hänen Edistäänsä ja Neuvoansa ihmisten autudesta, niin kuin Hän on sitä Sanassaan ilmoittanut.

Joh. 17:3. Ps. 147:19. Hän ilmoittaa Jacobille Sanassaan ja Israelille säätyänsä ja oikeutensa.

5. Kyf. Taitako joku ihminen tässä kuolevaisuudessa täydellisesti tuta ja käsittää kaikkiä niistä Jumalasta?

Wast. Ah! Ei, sillä Jumala on äretöin ja ihmisen ymmärrys on määrätlinen a); Kuitengin Christitty ihminen taita Jumalan Sanasta Pyhän Hengen ylöswalituksella käsittää ja tuta niin paljo Jumalasta ja Christuksesta kuin hänen autuutensa on tarpeellinen ja ulottuwainen. b)

a) 1 Tim. 6:16. 1 Cor. 13:9, 10, 12. b) Joh. 6:45. 1 Joh. 2:20, 27.

* 6. Kyf. Mitä on Jumala.

Wast. Jumala on Itsestään yri Hengellinen olento, Kolmeosa Personasa: Isä, Poika ja Pyhä Hengi, mittamaton,

ainoa autuwas, Jankaiikinen, Kaiikitietawainen, Ymmärryksen, Wiisas ja Tahdon Wapa, Hyvä, Pyhä, Totinen, Laupias, Wanhurkas, Kaiikiwaldias ja Jokapaitas läsnäolewainen: Nämät omaisudet ulwoسته kewät Jumalan Majestetin jonga suhteen hänelle ainoalle Jumalallinen kunnia tygötule.

2 Mos. Kirj. 3: 14. Joh. 4: 24. 1 Joh 5: 7.
 1 Kuning. Kirj. 8: 27. 1 Tim. 6: 15. Ps. 102: 28. Ebr. 4: 13. Rom. 11: 33. Eph. 1: 11. Matth. 19: 17. 1 Sam. 2: 2. 4 Mos. Kirj. 23: 19. Ps 103: 8. 119: 137. Jlm. K. 1: 8. Jer. 23: 23, 24. Matth. 4: 10.

* 7. Kys. Kosta Jumala on Hengi, miri Pyhä Kamattu tygöluke Jumalalle rädet, jalat ja muut ihmilliset jäsenet eli omaisudet?

Wast. Siinä Jumalan Hengi sowitta Hänensä meidän ihmillisen kasityremme jälkeen, ja ymmärtä jäsenillä Jumalan omaisuyta, ja niitten vaikutusta, niinkuin silmillä Hänen kaiikitietawäisyyttänsä, käsilä Hänen kaiikiwaldaisuttans, ja niin edespäin.

8. Kys. Kuinga Jumalan omaisudet jaetaan?

Wast. Ne owat: osittain olendolliset kuin tygötulewat kaikelle Kolmelle Personalle Jumaludesa, niinkuin: Olewaisuus Itsesänsä ja Itsesänsä, Mutuwallisuus, Jankaiikisuus, Kaiikitietawäisyytäns, tahdon wapaehdoisuus, Kaiikiwaldiaisuus, Hywyytäns, Py,

Pyhäns, ja niin edespäin: osittain personalliset, kuin itselukellekin Personalle erittäin tygötulewat, niinkuin: että Isä Synnyttä, Poika Synny, ja Pyhä Hengi ulwoškäypi: jotka nämät kaikki omaisuudet ulwošnäyttävät kungin Personan Itseolewaisutta siinä yhdes eroittamattomasa Jumaluden Olennosa.

Jlm. Kirj. 22: 1. Hän osotti minulle, puhtan elämän wewenwirran sellään niinkuin Christallin wuotawan Jumalan ja Karitsan isumesta.

1 Joh. 5: 4. Kolme owat jotka todistawat Taiswasa Isä, Sana ja Pyhä Hengi: ja ne kolme yri owat.

9. Kys. Mistä me taidamme saada uloittuwaisen tiedon Jumalasta?

Wast. Jollakin tavalla luonon walošta, mutta täydellisemmällä Jumalan Pyhästä Sanasta.

* 10. Kys. Mitä on Jumalan Sana?

Wast. Kaikki se Pyhä Kamattu, kuin sanain ja meiningeinsä wuori on Jumalalada pyhille Ihmisille sydämehen annettu ja heildä myös niillä sanoilla kirjoitettu; siällänš pitäväinen niin Jumalan mielä ja meiningitä meille ihmisille erhehtymättömäri, täydelliseri, selwäri ja waimalliseri uskoni ja elämäimme osennuswuorari.

2 Pet. 1: 21 Ei yriän Propheetia ole wield, ihmisen tahdošta edestuwu, waan pyhät Juma-

Iän Ihmiset ovat puhuneet wailutetut Pyhästä Hengelmästä.

2 Sam. 23: 2. Luc. 1: 70. Matth. 10: 19, 20.

2 Tim. 3: 15, 16, 17. Amatun taita autuuteen neuvoa, sen uskon kautta joka on Christus Jesus. Ja on Jumalalta annettu, ja tarpeellinen opiri, nuhteri, ojennus, kiritus joka on wanhursskaudes. Että Jumalan ihmisen täydelliaen olli, ja kaikkien hywijn töihin sovelias.

* 11. Kys. Kuinka jaetaan se etnisin sisällepito Pyhästä Amatusta?

Wast. Latini ja Ewangeliuimiin.

Joh. 1: 17. Laki on Moosen kautta annettu, armo ja totus on, Jesusen Christusun kautta tullut.

12. Kys. Mikä löydämme me ne lyhimmästi esdespannuiri?

Wast. Catechismusesta.

* 13. Kys. Mikä on Catechismus?

Wast. Catechismus on yri lyhykäinen sisällepito Christillisestä opista, ultoswedety Pyhästä Amatusta, ja käsitetty lyhykäisiin Päkappaleihin Kysymysten ja Wastusten kansa.

5 Mos. Kirj. 11: 18, 19. Pangat nämät sanat teidän sydämeen ja teidän mieleen, ja sitokat niistä merkitä teidän silmään edes. Ja opettakat niistä teidän lapsillen, niin että sinä puhut niistä huones istuisas, tiellä käydesäs, lewätä pannejas ja noustesäs.

14 Kys. Kuinka monda Päkappalletta on Catechismusesta?

Wast. Kuusi, 1:0 Jumalan Kymmenen

nen Käsky, 2:0 Uskon Tunnustus, 3:0
 Isä meidän Rukous. 4:0 Kasten Sa-
 kramenti, 5:0 Rippi ja Synninpäästö,
 ja 6:0 Herran Ehtoollinen eli Altarin Sa-
 kramenti.

15. Kys. Mikä on sitte se oikia Religioni eli Op-
 pi kuin uskottaman pitä?

Wast. Se on se Lain ja Ewangeliumin
 Oppi, Jumalalda alusa annettu P. Pa-
 triarchoille, ja sitte tygöfarnattu P. Prophe-
 tailda, myöds itse Christurelda ja P. Aposto-
 leilda, joka julista händä yhtä Jumala kolme-
 sa Personasa, ynnä Majesteteydensä ja tsi-
 densä puolesta, ja opetta myöds ihmiselle pa-
 rannusta ja uskoa Jumalan ja Christusen
 päälle, ja myöds siitä Pyhyttä niin tygölu-
 jettua kuin omantundonsa tarkkaudella
 noudatettua alla myöds kärsimisen, ja että
 kuin myöds ihminen Pyhän Hengen awul-
 la eläwän uskon kansi elä Jumalalle siinä
 uskon opisa Jumalifesti, hän sitte sen opin
 totuden ja lupauksen päälle Jesusesa, kuole
 myöds Jumalalle autuwasti.

Joh. 8: 51. Totifesti, totifesti sanon Minä teille:
 joka lätkke Minun Sanani ei hänen pidä nä-
 kemän kuolemata ijankaikkifesti.

Rom. 14: 8. Jos me elämme, niin me Herral-
 le elämme, jos me kuolemme, niin me Herral-
 le kuolemme. Sentähden jos me elämme eli
 kuolemme, niin me Herran omat olemme.

Post Creationem fait Religio vel fides quæ cre-

ditur apud Patriarchas ex suggestione Dei, & eo tempore ob hominum longam senectutem ad alios transit per oralem traditionem: Nam Adam vixit 930 annos, & Methusalem natus Anno 687 vixit item 969 annis, ac obiit prope ante Diluvium, quod incessit anno 1656, dum jam Noach natus erat anno 1056, cujus tota ætas fuit 950 annos. Post vero Diluvium dum vitæ hominum longitudo desisteat, inde indigebat illa Religio literalis indicatione vel scripta notitia, quæ demum per Moysen & Prophetas adveniebat, atque a Christo & Apostolis sedulo inculcabatur.

Ensimmäinen Pääkappale.

Jumalan Laista eli Kymmennestä Käsiystä.

* 1. Kys. Mitä tähden Christillisyyden Oppi Laista aljetaan?

Wasst. Senta tähden, että meidän pitää Laista tunnustaman meidän syndisen luondom ja turmeldun tilam, jos muutoin Ewangelium pitää saattaman meitä Jumalan armohon ja aututeen.

Os. 6:5, 1. Minä wuoleksien heitä Prophetain kanta ja kuoletan heitä minun suni. Sanovilla, että sinun Jumalas sanat ilmanduisit. Ja he sanowat: Tulkat ja palatkam Herran tygö, sillä Hän on meitä repinyt, Hän myös meidän paranda. Hän on meitä lyönyt, Hän myös meitä sito.

2. Kys.

* 2. Kyf. Kuka on meille Lain andanut?

Wast. Jumala itse, joka alusa kirjoitti Lakinsa ihmisten sydämiin, ja sen myös ajottain ilmoitti kappalittain Pyhille Esissille, on sen wihdoin julkisesti ulkosandanut Kahdesa Kiwisesä Taulusa Kymmenen käskön suljettuna Moseren kautta Sinain wuorella Israelin kansalle, että se nitte heidän tyköns kuulunut olisi kaikille kansoille Wanhas Prophetain, mutta Apostoleitten kautta Udesa Testamentisä.

2 Mos. Kirj. 20. 5 Mos. Kirj. 4:15.

* 3. Kyf. Mitä on Jumalan Laki?

Wast. Jumalan Laki on Hänen ijan kaikkisen oikeudens ja pyhän tahtons selitys, kuinga meidän pitä pyhästi puhtasta sydämen rakkaudesta käyttämän meitäm ajatuylla, puheilla ja töillä Jumalata, meitä itsiam ja meidän lähimmäistämme kohtaan.

1 Tim. 1:5.

4. Kyf. Mitä on Lain Summa eli Sisälläpito?

Wast. Tämä: sinun pitä rakastaman sinun Herraas Jumalatas kaikesta sinun sydämeestä, ja kaikesta sinun sielustas, ja kaikesta sinun mielestä, ja kaikesta sinun woi mastas: Ja sinun lähimmäistäs niinkuin itse sinuas. Näisä kahdesa käskysä kaikki Laki ja Prophetat rippuwat. Matth. 22:40.

5 Mos. Kirj. 6:45. 3 Mos. Kirj. 19:18. Matth. 22:37, 39. Marc. 12:30, 31. 5. Kyf.

5. Kys. Mikä on se, että rakasta Jumalaa kaikesta sydäimestä, sielusta, mielestä ja woimasta?

Wast. Se on niin tuta Jumalan hyvyttä, että ihmisen ymmärrys on siitä hywyden tunnosta täydellisesti ylöswalaittu, tahto sildä tunnolda kokonans sisälle otettu, ja ynnä muutkin woimat sitte soveliat Jumalan Käskyjä noudattaman.

6. Kys. Mikä on se, että rakasta lähimmäistans niinkuin itsiäns.?

Wast. Se on 1:0 Pitä niin wilpitöindä rakkauden ajatusta lähimmäisestans kuin itsestans, 2:0 Suoda lähimmäisellens niin hywää kuin itsellens, ja 3:0 Edeäutä lähimmäisensä hywää niin uskollisesti kuin omansaa.

Matth. 7: 12. Kaikki siis mitä te tahdotta, että ihmiset pitä teille tekemän, niin te myös heille tehkät, sillä tämä on laki ja Prophetat.

7. Kys. Tuleko siis meidän rakasta itsiäm?

Wast. Tule, sillä oma rakkaus on meille luonollinen, ja oikia mitan määrä lähimmäisemme rakkauteen, se myös pohia, johon kaikki uhkauyet ja lupauyet meissä sattuman pitäwät.

8. Kys. Mutta eikö oma rakkaus ole ensimmäistä Käskyä vastaan?

Wast. Tosin on se, jolla me rakastamme itseämme taikka ylitse Jumalaa, eli yhdenkaldaisesti kuin Jumalaa, taikka seuramme

ramme meidän pahaa hänen hywää tah-
toansa vastaan eli myös hyödytyren täh-
den händä ja lähimmäistäm rakastamme.

Eyr. 21: 12. Joka Jumalan Käskyt pitää, ei hän
seura oma päätäns.

9. Kys. Kuka on meidän lähimmäisemme?

Wast. Kaikki ihmiset niinkuin he yhdes-
stä werestä meidän kansamme tulleet tähän
mailmaan, olkot he omat eli wierat, suku-
laiset eli ei sukulaiset, tutut eli tundematto-
mat, ystäwät eli wiholliset, niin muodoin
kuin he toistensa apua tarwitsewat.

Luc. 10: 36. Apost. T. 17: 26. Jumala on teh-
nyt kaikken ihmisen Sukukunnan yhdestä We-
restä kaiken maan piirin päälle asumaan, ja mä-
räis aiwotut ajat, ja heidän asumisensä rajat.

10. Kys. Tuleko meidän wäärä uskoisia ja ju-
malattomia lähimmäissä pitää?

Wast. Totisesti, ja heitä itsiändä köhden
pitä meidän rakkautta pitämän esirukouril-
la, neuwolla ja työllä mahdollisuuden jäl-
keen, mutta heidän pahuttansa tule mei-
dän wihata ja vastaan olla.

Matth. 5: 47. Jos te ainoastans weljein kansa
soweljat oletta, mitä te sen kansa erinomaisia
teette, eikö Publikanit myös niin tee. Phil. 4:
5. Ps. 139: 21, 22. Eph. 5: 11.

11. Kys. Pitäkö myös meidän rakasta omia wi-
hollisiamme?

Wast. Ilman epäilemätä meidän Tai-
walliset

wallisen Ysämme ja Wapahitajamme esimerkin ja kääntöön jälkeen.

Matth. 5: 44, 45. Rakastakaa vihollisia, sunatkaa niistä, jotka teitä sadattelewat, tehkää niille hywin jotka teitä wihawat: ja rukoukkaa niiden esdestä jotka teitä wairowat ja wahingoitteswat. Että te olisitte teidän Ysänne Pojat joka on Taimaisa; sillä Hän sallii auringons koitta niin pahain ylitse kuin hywäingi ja anda sata niin wärikkö kuin wanhursskaillekin.

* 12. Kys. Minkätähden pitää meidän lähimmäisistämme rakastaman?

Wast. Jumalan tähden rakkaudesta hänen nehen että hän on lähimmäisen meidän sitwusamme luonut, ylöspitä, lunastanut, ja niin rakasta; niin Hän myös tahto, että me olisimme Hänen rakkaudensa aseet lähimmäisellem, ja sille niin tekisimme kuin Hän tekee ja käski.

1 Joh. 4: 11, 20, 21. Te rakkaahimmat, jos Jumala meitä niinrakasti niin meidän pitää myös toisten toistam rakastaman. Jos joku sano: Minä rakastan Jumalata ja wihä weliensä, se on malehtelia. Ja tämä käsky on meillä hänelä: Joka Jumalata rakasta, hänen pitää myös weliensä rakastaman. Job. 6: 14.

13. Kys. Eikö siis lähimmäisen rakkaudella olekkaan wäliä eli eroitusta?

Wast. On ero, mutta ei lijan itse rakkaudensa, joka pitää oleman sydämellinen kaikkia kohtaan; waan rakkauden toisa eli he-

del.

delmisä, jotka ovat enämälä ja toisin yhtä kuin toista kohtaan osoitettavat, joihin myös tähden Jumalan Sanan rakkaus erinomaiseen ja yhteiseen eroitetaan. 2 Pet. 1:7.

14. Kys. Minkä woopi rakkauden työt eli hedelmät lähimmäiselle pitävät erinomaiset oleman?

Wast. Rakkauden työt lähimmäiselle pitävät oleman yhteisesti mahdollisuuden jälken kaikille: mutta luonnollisesti, Veren, sugun ja heimouden a) ja hengellisesti: uskon, rakkauden ja sielun tarvetten woopi erinomaissimmat. b)

a) 1 Tim. 5:8. b) Gal. 6:10.

* 15. Kys. Taitaako kukaan ihminen tulla autuwoopi Lain töiden kautta?

Wast. Ei, sillä ei yriskän ihminen taida nyt langemuren jälken enä Lakia täyttää.

Gal. 2:16. Eph. 2:9. Ei töistä, ettei yriskän itsiäns ferstais.

* 16. Kys. Mitä estää ettemme taida Lakia täyttää?

Wast. Laki on hengellinen ja waati meillä yhtä täydellistä pyhä sisällistä ja ulkonaissta kuuliaisutta ajatusisa, sanoisa ja töistä; mutta me olemme lihalliset ja synnin kautta turmeldut.

Rom. 7:14. Laki on hengellinen waan minä olen lihallinen synnin ala myyty.

17. Kys. Onko siis Jumala kowa, että hän waati meillä sitä, mitä emme täyttää woi?

Wast. Pois se, Jumala waati meillä sitä

tä oikeudella mitä hän meidän esivanhemmillem andanut on, nimittäin voimaa etä tä täyttä Lakia: Ja ei sitä mutoin, kuin niinkuin joku laina jotain jollengin, ionga se hurwittele ja ei maya voi, sitten ei syhettä taita, että hän sen jällessä lapsilda ja jälleen tulevaisilda ulwošwaati.

Matth. 18: 25.

* 18. Kys. Mihinä on siis Laki hyödyllinen?

Wast. Lailla on neljälläinen hyödytys, että se on 1:0 Yri aita uhkaurisans jumalattomille ulkonaiseen kunnia elämähän, a) 2:0 Yri speili tehtyin ja jätettyin päälle syndein tundemisxi, b) 3:0 Yri kurittaja, että murhella syndein oli ajamaan pakenemaan Christuren tygö, c) ja 4:0 Yri ojennusnuora ja neuwo kaikille kaikista kuin tehtämään ja jätettämään pitä. d)

a) 1 Tim. 1: 9, 10. b) Rom. 3: 20. 27: 7. c) Gal. 3: 24. d) 2 Tim. 3: 16: 17.

* 19. Kys. Kuinga me tunnemme syndimmelaista?

Wast. Koska me hartasti luem ja tutkistelemme Jumalan Kymmenen Käskyn sanoja, ja koettelemme siinä siwusa meidän sydämmem, ajaturem, puheem ja työm; niin me löydämme kuinga me olemme syndiä tehneet nyt yhtä nyt toista käskyä vastaan. Speilissä nähdään kaswain wirhet, Jumalan laisa Sielun wirhet ja puutoyet.

Jac. 1: 22, 25.

20. Kys.

* 20. Kys. Mikä on syndi?

Wast. Kaikki se kuin sotii poispoikkeamisella Jumalan käskystä Jumalata vastaan, wihoitta händä ja ansahde rangaisturen.

1 Joh. 3: 4. Jokainen kuin syndiä teke, se teke myös wääryttä ja syndi on wäryys.

* 21. Kys. Kuinga moninainen on syndi?

Wast. Syndi on moninainen, mutta yhteisesti Perisyndi ja Tekosyndi.

Pf. 51: 7. 1 Joh. 1: 10.

* 22. Kys. Mikä on Perisyndi?

Wast. Perisyndi on ihmisen kansa synnynt turmeldunut luondo, juurtunella pahalla himollans.

1 Mos Kirj. 6: 5. Kaikki ihmisen sydämen aivotus ja aiatus on ainsastans paha joka aika.

* 23. Kys. Kuinga on meidän luondom turmeldunut?

Wast. Se on niin turmeunut että Jumalaan ja kaikkeen hyvään on luonostans ihmisen. 1:0 Ymmärrys pimiä. 2:0 Tahoto wastahakoinen, ja 3:0 Kaikki woinat hengelliseen hyvään poistulleet: josta niin kuin ei hän ymmärrä, tahdo ja woi sitä hyväää, niin paha himo Jumalaa ja hyväää vastaan luonostans yhdeyens kuohu ja ylösnouse.

Jer. 6: 7.

* 24. Kys. Mikä on Tekosyndi?

Wast. Kaikki mitä ihminen turmellun
B
luondons

luondons juurtunesta pahasta himosta ajatupilla, haluilla, sanoilla, käntöryllä ja töillä Jumalan Lakia vastaan teke eli jättä.

Saarnaja Kirj. 7: 21. Ei yhtän ihmistä ole wanburkasta maan päällä, joka hywää teke ja ei synnädiä tee.

* 25. Kys. Mitä on heikkouden syndi?

Wast. Mitä hyi Jumalan lapsi turmelun luondonsa nopsast ylilangetuksesta paitsi aivotusta huomahtemiatta teke Jumalan Lakia vastaan eli jättä, waan sen alla päälles pitä jokapäiwäisesä parannuses, ja niin armon tilasa pysy.

Ps. 19: 13. Erhetyret loka ymmärtä, anna minulle ander: salaiset rikokset.

* 26. Kys. Taitawatko heikkouden synnit eroitta armosta?

Wast. Ei, waan waikka heikkouden synnit itiesäns ansahtewat kadotuksen ja wähenäwät armon tunnon, kuitengin ei ne lueta kadotukseksi, eikä eroita armosta, syistä kuin lifin tätä mainittijn.

Rom. 8: 1. Et ole yhtän kadotusta niissä jotka Jesures Christuses owat, ja ei waella liban waan Hengen jälkeen.

Ps. 73: 23. Minä pysyn alati sinun tykönä, sillä sinä pidät minun oikeasta kädestäni. Ps. 37: 24.

* 27. Kys. Mitä on Wapaehtoisen syndi?

Wast. Mitä hyi jumalatoim tieten pahasta tahdostans eli ehdollisesa tietämättömydesä

desä Jumalan Lakia vastaan synnin ja pahan himon yllätyksen vastustamatta teke eli jättä; joka että se on niin sydämesä hallitsewa ja eroitta syndisen armosta, niin se myös kutsutan kuolettawaisxi.

1 Mos. Kirj. 4: 7. Luc. 23: 34. Rom. 8: 6, 13. Joh. 8: 34. Jokainen kuin teke syndiä hän on synnin orja.

* 28. Kys. Onko yri ainoa vapaehtoinen syndi se kyllä ihmistä kadottamaan?

Wast. On wißisti, sillä yri ainoa vapaehtoinen syndi pitää ihmisen sydämen pahassa tilassa, ja näyttä myös kyllä että hän on yri Jumalan ylönkatsoja.

Jac. 2: 10. Jos joku koko lain pitää ja rikko yhdes, hän on rikkipä kaikis. Sananl. Kirj. 14: 2. Joka waelda viikata tietä, se pelkä Herrä; mutta se joka poikke pois tielän ylönkatso Hänen.

* 29. Kys. Mikä on Hengellinen synnin Kuolema?

Wast. Se on sielun ero epäuskosa synneillä pois Jumalasta josta hän tunnotoin Jumalasta, on kaikkeen hyvään woimaton ja sopimaton.

Esa. 59: 2. Joh. 15: 6. Jos ei joku minusa pyhy, se heitetän ulos niinkuin ora ja kuitettu, ja ne kokoon sidotan ja heitetän tuleen ja palawat.

* 30. Kys. Eikö muut kuin vapaehdoiset synnit kuoleta Hengellisesti?

Wast. Wißisti noudatta se Hengellinen kuolema heikkoudengin syndejä, koska ihminen on huoletoin jokapäiwäisestä paran-
B 2
nuksesta,

nuksesta, jota seura suruttomus, wapaehtoisten syndein kansa, ja viimein paatunus.

Hebr. 3: 12, 13. Katsokaa ettei teillä jossun oltis keljän paha uskotoin sydan ja elämästä Jumalasta luovuis. Waan neuwokat teidän keskenän jokapäiwä niinkauwain kuin tänäpäin sanotan, ettei joku teistä synnin petoksen kautta paaduis.

* 31. Kys. Mikä on Paatumus?

Wast. Se, koska jumalatoim katumattomudesa ja wapaehtoisilla synneillä wastustele Jumalaa, ja Jumala ansaturi rangasturexi sen runsamman eli siällisesti waikutawan armonsa sildä poisotta ja hänen omahan nurjahan mielehensä sallii; niin se myös ymmärryres ja tahdosans aina enämin niin pimiteturi tule ja paatu, että armon tarjowiakin waikuturia hän viimein tykönäns ei tunne, waan omansa tunnosans niinkuin poldin merkillä merkitty juorepi kadotureensa.

1 Tim. 4: 2. Ps. 81: 12, 13. Että minun kansan ei kuullut minun ändäni ja Israel ei totellut minua, niin minä lastin heidän sydämens pahuteen waeldaman neuwons jälkeen.

32. Kys. Mikä on osallisuus toisten synneistä, ja Euinga tule se?

Wast. Se tapahdu monella tawalla, koska 1:0 Annetan toiselle tila, awu, neuwo, lehoitus eli käsky syndiin, a) 2:0 Suostutan, myötämennän eli totellan toisen syndiin, b) 3:0 Edeswastatan, salatan eli kauristel.

nistellan, c) 4:0 Mahdollisuuden jälkeen ei estetä eli nuhdella, d) ja 5:0 Koska pahalla elämällä annetaan pahendava esimerkki syntiin. e)

2 Cor. 6: 14. 1 Tim. 5: 22. Älä ole muiden synnistä osallinen, pidä itses puhtasna.

a) 2 Sam. Kirj. 13: 3-5. 16: 20, 22 II: 15.

b) Apost. T. 8: 1. 2 Sam. 11: 16, 17. c) Esa. 5: 20. Eph. 5: 11. d) 1 Sam. Kirj. 3: 13. 1 Kuning. Kirj. 20: 42. 3 Mos. Kirj. 19: 17. e) Matth. 18: 6. 1 Kuning. Kirj. 15: 30.

33. Kys. Mitkä ovat kamatusa kutsutut hutawaisi synneiri?

Wast. 1:0 Biattoman weren ulwošwuodattamus, a) 2:0 Mykät, luonottomat synnit, ja Sodomalliset kauhistukset, b) 3:0 Wäkiwaldat, Leikein, orwoin, kōyhäin, wiatomain ja muukalaisten sortamus, c) ja 4:0 Koska työmiehen palkka pidätetään. d)

a) 1 Mos. Kirj. 4: 10. b) 1 Mos. Kirj. 18: 20. 3 Mos. Kirj. 20. c) 2 Mos. Kirj. 3: 7, 9. 22: 21-23. Syr. 35: 15. d) Jac. 5: 4.

34. Kys. Mingä kutsu kamattur andexiandamattomari synniri?

Wast. Synnin Pyhä Hengid wastan, joka on: koska joku wastoin paremba tietoaš ja yliwikutustans wapaehtoisesti ja wati-matta poiskielä sen Christuses autuderi ilmoitetun Taiwallisen totuden, ja sen wihallises wastustamisēs eli häwäisemisēs, ynnä autuden Wälkappalden poisihyljämisesä päälle pitä.

Matth. 12: 31, 32.

B 3

85.

35. Kys. Miksi kutsutaan tämä synniksi Pyhä Hen-
giä vastaan?

Wast. Että Hengen wirka ja armo wai-
kutukset ylöswalitutuxi ja kändymiseyi täl-
lä synnillä päällepitäwästi wastustetaan.

2 Cor. 3: 6.

* 36. Kys. Mitä ansahtemma me synnillä?

Wast. Jumalan wihan ja kirouyen, a-
jalliset rangaistukset ja ijankäikkisen kado-
tuxen helwetiä.

1 Sam. Kirj. 2: 25. Ebr. 10: 31. 5 Mos. K.
27: 26. Kirjottu olkon, joka ei kaikilla näitä Lain
Sanoja täytä, että hän niiden jälkeen tekis, ja
kaikki kansa sauskau Amen.

* 37. Kys. Emmäkö me sijo ollengan taida pitää el-
osotta meidän Euuliaisuttam Jumalan Laille?

Wast. Jumalan armosta ja hänen Hen-
gens awulla taitawat ne udesta syndynet ja
Christuxes wanhurskautetut sielut päälle seu-
rawaises udistuxes ei ainoastans wälttä kuo-
lettawia oman tummon syndejä ja turmeldua
luondoansa himonens aina paremmiin hei-
sänš alaspaina; mutta myös kaikesa hywä-
sä edespyrkis ja wilpittömällä sydämellä
Herran pelwosa waelda, ehkä kaikki waili-
sudes ja alla alinomaisen sodan.

Esa. 45: 24. Rom. 8: 26. 1 Joh. 3: 9. Joh.
15: 5. Gal. 5: 24.

* 38. Kys. Kuinga taita sitte meidän ahkeroittu Euu-
liaisuudem

liaisuudem olla Jumalalle otollinen, koska en me taida Lakia täyttää?

Wast. Jesus Christus on Lain täyttänyt meidän edestäm ja vapahtanut meitä Lain kirouksesta, sentähden myös meidän kuuliaisuudem kuin uloskäy uskowaisesta sydämestä Jesuren päälle, on Jumalalle armosta hänen kuuliaisuuden tähden otollinen.

Eph. 1: 6. Jumala on meitä siinä rakkasa otolliseksi tehnyt.

39. Kys. Kuinga Jumalan Kymmenen Käskyt jaetaan?

Wast. Kahteen Tauluun: Edellisessä on kolme käskyä, ja ne waatiwat rakkautta Jumalan tykö, jälkimäisessä on seitsemän käskyä ja ne waatiwat rakkautta meitä ja meidän lähimmäistämme kohtaan.

5 Mos. Kirj. 4: 13.

Ensimmäinen Käsky.

40. Kys. Kuinga kuulu Ensimmäinen Käsky?

Wast. Minä Herra olen sinun Jumalasi, ei sinun pidä pitämän wieraita jumalita minun edestäni.

41. Kys. Mikä on epäjumala, ja mitä me sillä ymmärrämme?

Wast. Kaikki se, jolla ulkonaisesti omistetaan Jumalallinen kunnia ja palwellus, eli sisällisesti se kunnia, pelko, turwa eli rakkkaus kuin Jumalalle ainoalle tykö tule.

42. Kyf. Mitä emme saa edellä eli siwusa Jumala pitää muita Jumalita?

Wast. Sillä Jumala on meille se yrin korkein ja pyhin kaiken hywyden ja täydellisyden olento, joka on luonut kaikki, ja Luonastanut meidän, ylöspitä myös kaikki, ja ynnä on andanut hywäyemme lakinsa, joka sitte ei anna toiselle kunnians, eikä ylistystans epäjumalille. Esa. 42: 8.

Jlm. Kirj. 4: 11. Ps. 145: 3. Jer. 10: 6, 7. Herä ei yrikan ole Sinun Bertas: Sinä olet suuri ja Sinun Nimes on suuri, jongas töilläsi taikadatosotta. Kenengä ei pidäis Sinua pelkämän, Sinä Paganain Kuningas? Sinua pitää kuultaman: Sillä ei kaikkein paganain wiisastest seas, eikä yhdesäkän waldakunnas ole Sinun Bertas.

* 43. Kyf. Mitä kieldä Jumala tässä Ensimmäisessä Käskyssä?

Wast. Jumala kieldä sillä Sanalla: Bieraita Jumalita. 1:0 Kaiken julkisen epäjumalan palwelluxen: koska luondokappaleille ulkonaisesti omistetaan se kunnia ja palwellus kuin Jumalalle ainoalle tule: niinkuin koska engeleitä, edesmenneitä Pyhiä, kiwia, kandoja, kumia kunnioitetaan palwellaan kummaretään eli awuyihutaan, ja niissä hywä lullan ja toiwotan; eli koska apua etsitän pirulda ja hänen wali-kappaleildans: noidilda, tietäilda, kuolleilda, ja muilda senkaldaisilda.

5 Mos. K. 4: 19. 2 Mos. K. 20: 4. Jlm. K. 19: 10.

44. Kyf.

44. Kyf. Eikö kuwain siwusa taita Jumalaa yhtiä hywin palwelda, ja händä rukoilda?

Wast. Ei, Jumala on Hengi, ja jotka händä rukoilewat, niiden pitä Henges ja totudes händä rukoilemaan.

Joh. 4: 24.

45. Kyf. Eikö saada rukoilla Engeleitten ja Pyhäin esirukouppia?

Wast. Ei, sillä Jumala tahto itse kohdastans olla rukoiltu: Herra sinun Jumalatas pitä sinun kumartaman ja händä ainoata palweleman, on se muutongin myöds hukkaan: Sillä ei Abraham meistä mitään tiedä, ja ei Israel meitä tunne.

Matth. 4: 10. Esa. 63: 16.

* 2:0 Kaiken Salaisen Epäjumalan palwelluxen: koska jotan pidetän sydämesä Jumalaa wastoin, korkembana eli kaldaisa, ja niin hänelä wähetään eli poiswedetän se kunnia, pelko, turwa eli rakkauts, kuin hänelle ainoalle tygötule: niinkuin koska Jumala ei niin täydellisesti palwella kuin Hän Sanasans on ilmoittanut, taikka koska kunniaata, rikkautta, hekumata ja hywiä päiwä rakastetän enä kuin Jumalaa, eli Hänen läikijäns, eli koska joku luottamuiden ihmisten armoon ja apuun, eli omaan wisauteens ja woimaan.

Jer. 17: 5. Phil. 3: 19. Sananlask. Kirj 3: 5.
Psal. 146: 3.

46. Kys. Mitkä ovat siis ne joissa salainen epäjumaluus tehdä taitan?

Wast. Ne Sala jumalat, jotka me niiji tehdä ja sitte muodoillass valvella taidamme, olemma me itse, muut ihmiset, kaikki luondokappalet, se ulkokullattu Jumalan palvellus, ja myös piru itse, koska hän wapaehtoissa synneissä palveillaan.

* 47. Kys. Mitä kärke eli waati Jumala tässä kärkeä?

Wast. Että me 1:0 Olikaiikkia pelkämme händä, a) 2:0 Olikaiikkia rakastamme händä, b) ja 3:0 Hänen aiwaan päällens uskomme ja kaiken surwan panemme. c)

a) 5 Mos Kirj. 10: 12. Nyt Israel, mitä Herra sinun Jumalass sinulda muuta ano, waan että pelkäisit Herra sinun Jumalatas. b) Matth. 22: 37. Sinun piteä rakastaman sinun Herrass Jumalatas kaikessa sinun sydämessäs ja kaikessa sinun sielussas ja kaikessa sinun mielesias. c) Esa. 26: 4. Luottakat Herraan ijanikaiikkisest: Sillä Herra Jumala on kallis ijanikaiikkisest.

* 48. Kys. Mitä piteä meidän Jumalata ylitse kaikkia pelkämän?

Wast. Sillä Hän on Pyhä, Wanhurskas, ja Totinen, Tietä Kaikki, on kaikkisa Etsnä, ja woi sielun ja ruumin helwetis hukutta. Matth. 10: 28.

* 49. Kys. Millä pelwolla piteä meidän Jumalaa peljätä?

Wast. Ei Orjallisella pelwolla, joka on

on paitsi rakkautta, ainoastans rangaistuksen tähden wadittuna; a) Mutta lapsillisella pelwolla, se on rakkaudessa ja yhdistetty turwalla ja kartella, ettei tehdä Jumolain huiwittia ja wanhurskautta vastaan; b) Siis lä on myötränsä Jumalalle kulliaisuus, ja nöyryys, c) ynnä kärsiwäinen allendaemus kärsimisis. d)

- a) I Joh. 4: 17, 18. b) Psal. 2: 11, 12. 119: 120. c) Sananlask. Kirj. 14: 2. Psal. 86: 11. d) Jer. 32: 40. Eyr. 40: 26.

*50. Kyf. Miksi pidämme me Jumala yli kaikkin rakasta?

Wast. 1:0 Erinomaisest Hänen Itse tähtens, että Hän on se mahdollisin rakastettawa, korkein ja täydellisin olendo, a) josta onian itsemme ja mailman poiskielto tulee, b) ja 2:0 Hywäin-toidensä tähden, joita hän alari meille teke, että niistäkin Hän dä rakastaa. c)

a) Ps. 18: 2, 3. b) Ps. 73: 25, 26. c) I Joh. 4: 19.

*51. Kyf. Millä rakkaudella pitä meidän Jumalaa rakasta?

Wast. Ylikaiikkia, se on, että me Hänehen sydämellä taipuneet Händä aina mieluisesti ajattelemme, a) ja pidämme sielumme ainoana hupina ja tawarana, b) hänesä pyhdämme aina makemmassi yhdistettyinä olla, c) ja hänelle kaikesti sydämellämme rakkaudessa lämminä hehtua ja palaa, d) Hänen

nen tahtoans yhdyensä teemme, e) ja häntä kaikista korkeemmasti kunnioittamme, f) kaikesta sydämestä, sielusta ja mielestä, kuin myös sanoista ja töistä. g)

a) Psal. 119: 55. b) Wiis. Kirj. 8: 16. c) Psal. 63: 9. d) Korf. Weis. 8: 6. e) Joh. 15: 10, 14. f) Psal. 115: 1. g) I Cor. 6: 20. Col. 3: 17.

*52. Kys. Miksi ja mitenkä pitää myös meidän uskomaan ja kaiken turwan Jumalan päälle panemaan?

Wast. Sentähden ja niin, että Hän on ainoa Hyvä, Wiisas, Voimallinen ja Totinen Lupauksians meidän awuremme uloswiemän ja meitä autta taita ja tahto, josta turwasta tule toivo ja ilo Jumalasta.

Esa. 50: 2. Nah. 1: 7. Psal. 13: 6. Herra minä turwan Siun armoos, minun sydämen riuksutse, ettäs niin mielelläs autat.

53. Kys. Mikä on siis Lain usko, eli usko Ensimmäisen Käskyn jälkeen?

Wast. Se on ei ainoastans se tieto ja suostumus eli wakutus kuin meillä on Jumalasta, Hänen olennostans ja omaisuusians, waan myös hänen sydämen taipumus ja turwa uskallusen kansa hänen totuuteens, hywyteens, woinaans ja wiisautens joilda Jumalan omaisuyllda ihminen wedetty, lähesty häntä sydämen halulla ja odotta ilon kansa hänelä kaiklia hywäs Ebr. 11: 16.

54. Kys. Tuleko meidän muita kunnioitta, peljätä,

jätä, rakasta, ja muihin kuin Jumalaan turvata?

Wast. Meidän tule Jumalasa ja hänen tahtonsa jälkeen että kunnioitta, peljätä ja rakasta niistä kuin hän on meille käskenyt, joka on silloin että kunnioitta, peljätä ja rakasta häntä heissä: Ja ehkä Jumala taita pitää muita hänen välitappaleinansa meidän awurem koska hän niin tahto, mutta ne ilman häntä ei taida eikä tahdo meitä mitään autta, niin me myös ilman Jumalaa emme kenengään turvamaan pitää.

Rom. 13: 7. Psal. 74: 12. Jumala on joka kaikkinaisen outuden matkaan saatta maan päällä.

Toinen Käsky.

*55. Kyf. Kuiuğa Kuulu Toinen Käsky?

Wast. Et sinun pitää turhaan lausumaan sinun Herras Jumalas Nimee; sillä ei Herrara pitää sitä rangaisematta, joka Hänen Nimens turhaan lausu.

*56. Kyf. Mitä on Jumalan Nimi?

Wast. Jumala itse, Hänen Jumalallisen Olemisensä, Omaisuttensa ja kunnia Nimensä puolesta: Niin myös Hänen Sanans ja Sakramentinsa, hyöwättyöns ja teköns, Hänen palwelluxens ja vlistyörens, ja kaikki mitä Hänestä meille ilmoitettu on.

Psal. 48: 11. Sananlast. Kirj. 18: 10

*57. Kyf. Mitä kieldä Jumala tässä Toisesa Käskyssä?

Wast. Jumala kieldä sillä sanalla: Turhan

han lausuma Hänen Nimiänsä. 1:0 Yhteisest, että hembi ist ja turhijn asioihin mainita Händä ja Hänen Nimiäns, a) kuulla ja lusia Sana, nautita Sakramenttejä, ruokkoilla ja kisttä Händä ilman totista hartautta, b) Wänellä Sana juturi ja sananlauskuji, c) Moittia eli pahasti lausua Händä ja Hänen töitäns, d) ja vielä luotuiakin kappaleita muutoin kuin Hänen kunniaens kättä ja nautita. e)

a) Psal. 139:20. Syr. 23: 9, 11. b) Psal. 50: 16, 17. 4:3. c) 1 Tim. 6:20. d) 3 Mos. Kirj. 24: 16. e) 1 Cor. 10:31.

* 2:0 Erinomaisest, että 1:0 kiroita, se on, toiwotta itsellem taikka muille pahaa, a) 2:0 Wannoaa, se on, waikutta jotain jousgun kaurta, eli myds walapattoisuutta tehdä, se on, wäärin wannoaa, b) 3: noitua, se on, pitä welhotyöitä, taikka taikomuskeinoja, c) 4:0 uskoa wäran opin walhetta, d) ja myds 5:0 Muutongin miten iikäs pnytä Jumalan Nimes meitäm petollisest kättä. e)

a) Psal. 109: 17. 10:7. b) Matth 5: 34-37. 3 Mos. Kirj 19: 12. c) 5 Mos. Kirj. 18: 10, 11, 12. d) Matth. 10: 33. e) 2 Tim. 3, 5.

* 38. Kyf. Mitä Käste eli waati Jumala täsä Kästysä?

Wast. 1:0 Yhteisest, että Händä, Hänen Nimiänsä, Sana, Sakramenttejä ja töitänsä

toitansa sydämesä korkeina. tuta, pitää ja pyhästi mainita, a) ne hartasti ja Jumalisessti käyttöä ja sowitzia Hänen kunniazens ja omari autudezem. b) ja myös vielä luottujakin, ja niistä niistä meille suotuja Hänen kunniazens kassella ja kaikki sowliaasti Hänelle kiitoyxi käyttöä ja wiljellä. c)

a) 1 Pet. 3: 15. b) 2 Cor 4: 15. c) Tob 12: 7.

* 2:0 Erinomaisest, Että 1:0 Händä kaites hädäs awuyi huuta, ja anoa aina Hänen Nimeens ja sen kunniaxi kaitisa apua ja hywästi siunausta, a) 2:0 Händä nöyrästi rukouilla sekä uskos yleton sydämen haluin ja huokausten aina siällisillä, kuin myös siittä suusanain ja käytösten hekkisest ulkonaisilla rukouyilla, b) 3:0 kiittä Händä nöyrydellä aina hartasti sydämesä, c) ja myös 4:0 kunnioitta suulla, se on, ylistös puhella, ja julkisest, se on, elämällä ja kiitoswirjilla. d)

a) Psal. 50: 15. Col. 3: 17. b) 1 Theff. 5: 17. Eph. 6: 28. c) Psal. 65: 2. d) Eph. 5: 20. Psal. 50: 23.

59. Kyf. Onko kaikki wala peräti poijeskielty? Wasf. Ei, koska Jumalan kunnia ja meidän uskollisudemme welwollisuus Jumalaa ja Esivalda kohtaan, eli meidän lähimmäisemme ja oma tarpemme sitä waati, silloin mahdamma me oikeuden edesä walamme tehdä ja sillä totuden wahwista.

5 Mos. 8: 6: 13. Ebr. 6: 16.

60. Kyf.

*60. Kys. Mikä on walapattoisuus eli wäärä wala?

Wast. Walapattoisuus tapahtu walatelewäldä Jumalan päällebuttamisella ylitserä todistajari ja kostajari, niin että Pyhä Kolminaisuus olisi händä wastan, ja hänestä ei enä huolisi, waan häldä poisottaissi kaisen Ewangeliumi armon sielunä ja ruuminsa kadotuxeri iiankaikkisessi, jos hän walansa päälle paremba tietoaus ja tundoansa wastan puhuis eli tekis.

3 Mos. Kirj. 19: 12. Ei teidän yldä wäriin wannoman minun nimeni, ja häwäisemän sinun Jumalas Nime; sillä minä olen Herra. Sananlast. Kirj. 19: 9. Wäärä todistaja ei yidä pääsemän rangaisematta, ja joka rohkiassi walehtelee se kadotetan.

61. Kys. Mikä on Toitumus eli Welhous?

Wast. Ei ainoastans, koska joku perkeleen woimas ja awulla essi ionguu wahingoitta: mutta myös samasa woimasa koska shidesä pidetään Jumalan Nimi ja Sana, Pyhäin awurihuttamisella luonollisten kapalden yhteen sowittamisessä, luno löryin ja puhallusten, kylwetysten eli hautomisten alla ja kansa innos eli masemmasa muodosa: Eli miten muutoin perkeleen sywydestä laitellan: Tautein liewituxeri, salattuun affain tiedustelemisexeri, wahingoitten estämisexeri, eli joxikin muuxi itsellensä ja etsidillensä surimmari duomioxi.

5 Mos. Kirj. 18: 10, 11. Ei yrikan yidä sinin seasas

saß löytymän, joka on ennakaja ja päitvän walittia, eli tietäjä, eli welho, eli lumoja eli noita, eli kärtten katsoja, eli joka jotakin kuolleilba kysy.

62 Kys. Mikä on Taikomus?

Wast. Koska epätaitoisilda ajat, päitvät, talonmenot, karian katsannot, työt ja toimukset, merkeillä muodoilla ja menoilla, risteillä ja rasteilla rajoitetaan, onnestetaan, ja usein Jumalan Nimellä eli Sanalla yhdistetään Jumalalle häwäistyyxi mutta piirulle mieluisxi palwelluxxi.

3 Mos. Kirj. 19: 26. Ei teidän pidä totteleman a-wistuxia eli taikuxia. 20: 27. Jos joku mies eli waimo noidari eli tietäjäxi löytään, sen pitää totisesti kuolemaan.

*63. Kys. Minkä erinomaisen uhkauksen on Jumala pannut tämän Toisen Käskyn tykö, ja minkätähden?

Wast. Tämän: Ei Herra pidä sitä rangaisematta, joka Hänen Nimens turhaut lausu, ja sentähden: Että niinkuin synnit tätä käskyä vastaan enemiten wäähänä pidetään ja horwoin welvollisesti rangaitaan; niin koska ei Jumalan pyhän ja peljättävän nimen päälle ajattelemisxiä sen nimen wäwinkäyttämisiä karteta, tahto Jumala sen kowemtu itse niistä wihdoin rangaista.

Ei. 36: 23.

Kolmas Käsky.

*64. Ky. Kuinka kuulu Kolmas Käsky?

Wast. Muista ettäs pyhität Lepopäiwän.

*65. Ky. Mikä on Lepopäiwä?

Wast. Lepopäiwä on Sabbathi, joka merkitsee lepoa, että Jumala seitsemändenä päivänä lepäis, se on, ylöspäin luomasta, ja sillä eroitti sen päivän muista päivistä, ja yhdeksi Sabbathiksi eli Lepopäiwäksi pyhitti.

2 Mos. Kirj. 31: 15. Cyr. 33: 7, 8, 9. 1 Mos. Kirj. 2: 3. Jumala sunais seitsemännen päivän ja pyhitti sen, että hän lepäis hänes kaikista teoistans, jotka Jumala loi ja teki.

*66. Ky. Miksi se päivä meille Lepopäiwäksi kutsutaan?

Wast. Sentähden, ettei silloin vidä ai-noastans me, ja juhtamme malisista työistä alallans olla, mutta me pidämme myös silloin sielumme lepoa Jumalasa pitämään.

2 Mos. Kirj. 20: 10. 31: 14.

*67. Ky. Kuka päivä on nyt meille se Lepo eli Sabbathi päivä?

Wast. Alusta Jumalan asettamalla oli Sabbathi Vanhas Testamentis meidän seitsemäs eli viimeinen päivä viikoss, kuin on Lauvandai: mutta nyt Uudes Testamentis se ensimmäinen päivä, josta me Sunnundaksi kutsumme.

68. Kyf. Kuka on Sabbathin Sunundai päivän päälle siirtänyt?

Wast. Christusen Apostolit, jotka Pyhäin Hengen kautta ei taitaneet enää heidän Herransa tahdosta, a) he että Kristus, se Totinen Wälkeus, Sunnundaina ylösnoussi kuolluista, ja siinä päivänä itsensä usein elävänä heille ilmoitti, b) ovat muuttaneet Sabbathin Sunnundapäivän päälle, Hänen ylösnousemisensa muistori, josta se myös Herran päiväri kutsutan, c) ja että Luonastamisen nija hywin kuin Luomisen työ on wälkeudella Sunnundaina alkanut, d) myös Pyhittäminen Helundai-Sunnundaina tapahtunut, e) niin pitävät myös ne kaikki kolmet meillä surina Jumalan Hywintöinä aina Sabbathina muisteldut ja hartaudella tutkitut olla.

a) Matth. 28: 20. b) Joh. 20: 19: 26. c) Jlm. K. 1: 10. d) 1 Mos. K. 1: 3. e) Apost. T. 2: 1.

*69. Kyf. Mikä on se, että pyhittä Sabbathie eli Pyhäpäivää?

Wast. Se on, että Herran asettamalla Hälle sen päivän muista eroitta ja pyhissä toimituyissa kulutta, niinkuin weisamme: Sinun työsi silloin ylönnanna, ja Jumalalle palwellus kanna, Kyrie Eleeson.

70. Kyf. Tuleko meidän Sabbathin siwusa myös pyhittä muita Pyhäpäiviä?

Wast. Totisesti kaikki Juhlat, kuin Christi

siilinen Esivalda on käskennyt olemma me Jumalan tähden Hänelle welkopäätt pyhäinä pitämään, sen esikuvan jälkeen kuin Hän neldä itseldä Pyhäpäivät ja Tuhlat Banhaissa Testamentissa kansansa seassa asetetut olit.

Rom. 13: 1.

*71. Kys. Mitä kieltä Jumala tässä Kolmannessa Käskyssä?

Wast. Jumala käsketyllä Lepopäiwän pyhittämisellä, kieltä 1:0 Yhteisesti Pyhäpäiwän turmelluxen, se on, että laimilyöä pitää päivä pyhäinä töistä, matkuijurista ja askareista, kuin estävät yhteisen ja erinomaisen Jumalan palwelluxen.

3 Mos. Kirj. 26: 2. Esa. 56: 2. Luc. 23: 56.
Reh. 13: 15: 21.

2:0 Erinomaisesti 1:0 Jumalan Sanan ja Kirkonmenon ylöskatseen, a) 2:0 Pyhäin Sakramenttein hyljämisen ja wärinkäyttämisen, b) ja 3:0 Syndi työt ja turhutten edessä pitämisen. c)

a) Os 4: 6. Ebr. 10: 25. b) I Cor. II: 20, 21.
c) Psal. 4: 3.

*72. Kys. Mitä käskeli waati Jumala tässä Käskyssä?

Wast. 1:0 Yhteisesti Sabbathin pyhittämisen, se on, että pitää päivä pyhäinä maalisista töistä ja ajaturista poissa, ja Jumalisiin tutkiundoihin pitämiselle.

Esa. 58: 13.

* 230 Erinomaisesti, että 1:0 Rändä sydän
dä

dä Jumaliseen hartauteen, a) 2:0 Olla mieluisesti julkises Jumalan palvelluses, ja Sanan kuulemises, b) 3:0 Sana ynnä kotona lukia, tutkia ja laskia, c) ja myös 4:0 sen jälkeen Christillisyyttäm rukouvilla ja kii-toswirsillä wiettä ja ylösrakenda. d)

a) Ilm. Kirj. 1: 10. b) Apost. T. 10: 33. c) Ps. 1: 1, 2. d) Psal. 22: 4. 147: 1.

73. Kys. Eikö siis Sabbathina mitään malista luwallinen tehdä ole?

Wast. Ei muutoin maalista, kuin koska Christus on Uudessa Testamentissa wapahtanut meitä Ceremoniallisen Lain orjudesta, waan yhtä hywin laskenyt meidän etsiä sielumme lepoa Sabbathina niinkuin Wanhasakin Testamentissa; niin on nyt Sabbathina ainoastans luwallinen tehdä maailisista rakkauden työtä terweyden ja Hengen säilyttämiseksi, myös waaranwälttämisen hätä työtä, jotka molemmat Jumalan rakkaudella olla, ja ei kellengän pahennusta tehdä saata.

2 Mos. Kirj. 35: 3. Luc. 14: 5.

*74. Kys. Minkä erinomaisen merkki eli wäkisanan on Jumala pannut tämän Kolmannen Käskyn tykö, ja mingätähden?

Wast. Tämän: Muista ettäs Pyhität, ja sentähden että niinkuin en me pidä laimiydman, waan mielellän wastannottaman Jumalan waikutuksia, tiloja ja wälifappa-

leitä siihen, että peljätä, rakasta Jumalaa ja Hänen pällensä turwata, että Hänen Niemens meistä ja meidän mahdais pyhitettä, ja Sabaathi lepo on sitäwarten jo luomisen ajasta asetettu, waan sen pahemmin pahoin muistettu; niin tahto Jumala Sanalla: muista, opetta meitä sekä tarkasti pyhittää Sabbathi päivä, että myös edelläkätten meitäm siihen Jumalisesti walmista.

2 Mos. Kirj. 16: 23.

Neljäs Käsky.

*75. Kys. Kuinga kuulu Neljäs Käsky?

Wast. Punnioita sinun Isäns ja sinun Elitiäs, ettäs menestyisit ja olisit pitkä iälinen maan päällä.

*76. Kys. Mitä Isän ja Äitin Kansa ymmärretään?

Wast. 1:0 Luonolliset Vanhemmat, a) 2:0 Elatuswanhemmat, Appi ja Anoppi, Isä- ja Äiti-puoli, b) 3:0 Esiwastan henkilöt, c) 4:0 Opettajat, d) 5:0 Holhojat ja Edekwastajat, e) 6:0 Isännät ja Emännät, f) ja 7:0 Wanhat ja Tiälliset. g)

a) Ebr. 12: 9. b) Luc. 2: 48. 1 Sam. 24: 12. 3 Mos. Kirj. 18: 8. c) 1 Mos. Kirj. 41: 43 d) 2 Kun. Kirj. 13: 14. e) Est. 2: 7, 20. f) 2 Sam. Kirj. 5: 13. g) 1 Tim. 5: 1, 2.

*77. Kys. Mitä Kieldä Jumala tässä Neljännessä Käskyssä?

Wast. Jumala lapsille kääketyllä Wanhemmain

hembains kunnioittamisella kieldä 1:0 heille sydämen ja ajatusten ylönkatsetta, a) 2:0 sopimattomia sanoja, b) 3:0 ilkiwollaisia käytöksiä c) 4:0 tottelemattomuutta kaikisa kuin ei Jumalata vastaan ole, d) 5:0 Arwuttomuutta tarpeisans eli kōyhydesans, e) niin myöds 6:0 muuta sen surembata kōwutta. f)

a) Syr. 3: 13. Sananl. Kirj. 30: 17. b) Marc. 7: 11. 2 Kun. Kirj. 2: 23. c) I Mos. Kirj. 9: 22. Syr. 3: 12. d) 5 Mos. Kirj. 21: 18, 21. Apost. T. 5: 29. e) I Mos. Kirj. 45: 11. Syr. 3: 14, 15. f) 2 Mos. Kirj. 21: 15. 3 Mos. K. 20: 9. Sananl. Kirj. 19: 26. 20: 20.

78. Kyf. Mitä väste eli waati Jumala täsä Käskysä?
Wast. 1:0 Yhteisest, että Wanhembia i loitta ja kunnioitta totisella Jumalishudella ja tawoilla.

Sananl Kirj. 23: 24, 25. 3 Joh. v. 4. 3 Mos. Kirj. 21: 9. Syr. 22: 3. 3: 8.

2:0 Erinomaisest, että 1:0 sydämenteitä pitä heitä kunniasa, a) 2:0 palwella heitä, b) 3:0 olla heille kuulliaiset, c) 4:0 rakasta heitä, d) siittä 5:0 rukouilla heidän edestans, e) ja myöds 6:0 pitä heitä silmäin edes. f)

a) Mal. 1: 6. Syr. 7: 29. b) Luc. 2: 51. Syr. 3: 8. c) Es. 3: 20. Apost. T. 4: 19. d) Syr. 3: 15, 16. e) I Tim. 2: 1. f) Syr. 3: 9.

* 79. Kyf. Mingä Lupayen on Jumala tämän Neljännen Käskyn kansa ja tygöpannut?

Wast. Tämän: Ettäs menestyisit ja olisit pitkä ijällinen maan päällä.

80. Kys. Mitēn on ymmärrettävä tämä luvattu menestys ja pitkä iäkä?

Wast. Niin hywin hengellisestä menestyksestä tämän Käskyn pitäille, a) kuin eriinomattein maallinen menestys pitkällä iäällä, kuitengin sillä ehdolla, kuinga Jumala näke samon luvatuun maallisen menestyksen ja pitkän iän Hänen lapsillensa hyödylliseksi: mutta jumalattomille lapsille taita kuitengin Wanhembainš kuuliaisuutta maallisen menestys seurata. b)

a) 1 Tim. 4: 8. b) Cyr. 3: 6, 16. Esa. 65: 20.

81. Kys. Onko se sitte tämän lupauksen kansa yhensojowa, koska Jumala lapsians usen ristin alla pitä, ja heitä myös warhain kuoleman kautta pois kutsu?

Wast. Du totifesti, sillä koska Jumala näke Hänen lapsillensa ristin hyödyllisemmäi kuin että he sen pääsivät, niin Hän heille Hengellisen menestyksen, että he nimitäin kaswawat uskosa ja muisa awuisa, maallisen eteen wetää; ja koska Hän myös heitä warhain kuoleman kautta poseškutsu, niin anda Hän heille maallisen elämän sijan paremman elämän ja ijankaikkisen iän taiwaseen.

Wijf. Kirj. 4: 7, 10, 11, 13, 14.

82. Kys. Mikä on sitä vastaan Wanhembainš welwollisuus lapsians kohtaan?

Wast. Heidän tule, 1:0 Wälttä, että: Ulyttä lapsiansa wihaan Eph. 6: 4. 1:0 0: malla

malla pahalla elämän esikuvalla, a) 2:0 laimilyömisellä neuvosta ja kurtityyestä Jumalan pelkoon, b) 3:0 lijalla ja sopimattomalla kurtityyellä, c) ja myös 4:0 lugunpittämättömyydellä heitä työhön ja tawoille harjoittamasta. d)

a) Sanant. Kirj. 29: 12. Wijs. Kirj. 4: 12. b) Sanant. Kirj. 23: 13, 14. 29: 17. Syr. 7: 25. c) Col. 3: 21. Syr. 4: 34. d) Syr. 30: 13.

2:0 Tehdä, että 1:0 Edelläkävdy lapsians Jumalisuteen opettamisella ja hywällä esimerkillä, a) 2:0 rakasta heitä niin luonnollisesti kuin Christillisesti, ja sentähden ruokoilla heidän edestäns, b) ja 3:0 kaswatta ja holhoa heitä ruumin ja sielun puolesta, että he Jumalalle kelwaisit ja työllä ja tawoilla myös itsellens kelwolliiset olisit. c)

a) Psal. 78: 5, 6, 7. Esa. 45: 11. 2 Mac. 6: 27, 28, 31. b) Eph. 5: 29. Rom. 10: 1. 1 Tim. 2: 1. Syr. 3: 11. c) 1 Tim. 5: 8. 5 Mos. Kirj. 6: 7, 8, 9.

Wijdes Käsky.

* 83. Kyf. Kuinga kuulu Wijdes Käsky?

Wast. Ei sinun pidä tappaman.

* 84. Kyf. Mitä kieldä Jumala tässä Wijdennessä Käskysä?

Wast. Jumala kieldä sillä Sanalla: tappa ei laillista, koska Esiwaldan Personat rangaisewat pahantekijöitä, a) mutta laitto: man: joka tapahtu niin hengellisesti toisens

eli oman sielun murhalla eli hukuttamisella, *b*) kuin luonollisesti 1:0 vihausmielisellä, *c*) vihaalla, *d*) ja kiiwaurella, *e*) 2:0 ulkonaisilla vihailla käytös töillä, *f*) 3:0 kielessä, *g*) 4:0 ynsiällä itsepäisyydellä, vastoin ja pahoinmielisyydellä, *h*) 5:0 kostolla ja wainomisella, *i*) 6:0 itse tapon työllä, hengen, terweyden, eli elaturen, toiseldans eli itseldans moninaisella niin pikaisesti pois sattamisella, *k*) kuin 7:0 Wähitellen, toisens eli oman Hengens woimain ja terweyden: irstaisuuden, kiukun, surun, juopumuden, summatoman työn ahneuden, taikka muun kautta, poisleikkamisella, *l*) niin myös 8:0 laitottomalla hengen wuowamisella, *m*) ja vielä monella muulla muotoa.

- a*) 1 Mos. Kirj. 9: 6. *b*) Matth. 23: 15. Rom. 8: 6, 13. Wiis. Kirj. 1: 61. *c*) Matth. 5: 22. *d*) 1 Joh. 3: 15. *e*) Job. 5: 2. Syr. 30: 25. Saarnaja Kirj. 7: 10. *f*) 1 Mos. Kirj. 4: 6. Ps. 37: 12. Syr. 25: 23. *g*) Jer. 18: 18. Psal. 57: 5. Syr. 28: 21, 22. Jac. 3: 16. *h*) 2 Cor. 13: 11. Rom. 12: 16. Syr. 21: 12. Ps 7: 15. *i*) 3 Mos. Kirj. 19: 18. 5 Mos. Kirj. 32: 35. Rom 12: 19. 2 Sam. Kirj. 13: 26. Syr. 25: 20. *k*) 2 Sam. 3: 27. Jud. 16: 21. Syr. 34: 25, 26. Matth. 27: 5. 2 Sam. 17: 23. *l*) Sananl. Kirj. 1: 32. Job. 5: 2. 2 Cor. 7: 10. Syr. 30: 24, 25. 31: 30. Luc. 12: 18. *m*) Syr. 3: 27.

*85. Kyf. Mitä käskä eli waati Jumala tässä käskysä?
 Wast. Että likin omia sielun ja ruumin huolda,

Huolida, a) meidän lähimmäistäm hänen niin hengens eli ruuminsa, kuin sielunsa häädästä 1:0 Mutta laupeuden töillä, b) vnnä kansa olla aina hälle sydämestä ystävälliset, siwiät ja kärsivälliset sanoisa ja käytöyisä, c) ja 2:0 Holhoa händä Jumalan edes uskollisest esirukouyilla, d) muiden edes edeswastamisella eli hyvätoimittamisella, e) niin myöds itse edesänsä hänen neuomisellans. f)

a) Eph. 5:29. Phil. 2:12. b) Job. 6:14. Zac. 7:9. Jac. 5:20. Syr. 35:26. 40:24. c) Phil. 4:5. Col 3:12,13. Syr. 18:15,17. d) 1 Tim. 2:1. e) Syr. 6:5. f) 3 Mos. Kirj. 19:17. Sananl. Kirj. 12:1. 27:5,6.

86. Kyf. Mikä on tämä Wijdes Käsky itsesäns ja mitä tarkoittawainen?

Wast. On kungin ihmisen hengiä suoja wainen käsky, ja sitä tarkoittawainen: Etä niinkuin hengi on kaikille Jumalan lahja, ja en me pidä hengiä järjettömildäkään paitsi luwallisesti, a) wähemmin sielun ja ruumin elämä itseldäm ja lähimmäiseldäm menettämän, b) niin koska lähimmäinen sekä sielunsa että ruuminsa hädissä hukkuu taita, tule siis meidän händä molemissa hädisänsä niin autta ja pelasta, kuin niitten tarpeilla awutta ja palwella, c) että rakkaus tarpen jälkeen auttamisen töisä meildä aina oikia laupius olisi. d)

a) 5 Mos. Kirj. 22:6,7. Sananl. Kirj. 12:10. b) Phil. 2:12. Jac. 5:20. c) 1 Pet. 4:10. d) Syr. 35:26. Kuudes

Kuudes Käsky.

*87. Kyf. Kuinga Kuulu Kuudes Käsky?

Wast. Ei sinun pidä huorintekemätt.

*88. Kyf. Mitä ymmärretän sillä sanalla huorintehdä krouimmaasti?

Wast. Sillä ymmärretän ei ainoastans yhden awio personan lihallinen sekannos yhden toisen awio, eli irtamen personan kanssa, a) mutta myös irtaitten personain keskenäns, b) niin myös sukurutsaus, Sodomalisuus, ja muut mykät synnit ja luonnottomat kauhistukset, c)

a) 5 Mos. Kirj. 22:22. b) Ebr. 13:4. c) 3 Mos. Kirj. 20:11, 13. 10.

*89. Kyf. Mitä kieldä Jumala tässä Kuudennesa Käskysä?

Wast. Jumala kieldä sillä sanalla: huorintehdä 1:0 irstalliset ja häpiälliset ajatukset, a) 2:0 irstalliset ja häpiälliset puhet, b) 3:0 irstalliset ja häpiälliset käytöret, c) ja myös 4:0 irstalliset ja häpiälliset työt. d)

a) Marc. 7:21. b) Matth. 12:34. Eph. 4:29, 30. c) Matth. 5:28. Syr. 9:7, 10. d) 1 Cor. 6:16, 18.

*90. Kyf. Mitä käste eli waati Jumala tässä Käskysä?

Wast. Että 1:0 pidä puhdasta sydäändä, a) 2:0 wietta kunniallista eländä, sanoilla, käytöillä ja töillä, b) ja 3:0 että myös itsekukin awiopuolisotansa rakasta ja kunniasa pitää c)

a) Matth. 5:8. 1 Cor. 3:16. b) Rom. 12:17. 1 Mos.

1 Mos. Kirj. 39:9. Eyr. 9:3. 23:4, 5.
c) Eph. 5:28, 33.

91. Kys. Mitkä välitappalet ovat tarpeelliset tähän puhtaseen eli kunnialliseen elämähyään?

Wast. Siihen tarwitaan harrasta rukousta, kohtuullisuutta ruuwas, ja juopumuden wälttämystä, paastoa, wirjää työntekoa ja laiskuden wälttämystä, pahain kansakäymistyden kartetta, Jumalan läsnäolemisen päälleajatusta, ja että awiosäädyssä elää ja sitä kunniallisesti pitää.

1 Tim. 2:2.

92. Kys. Mitä on Awiosääty?

Wast. Awiosääty on yri Jumalalda asetettu yhden miehen ja yhden waimon laillinen ja ylöspästä määrätöin täydellisen ja selkiän suostumisen kautta tapahtunut yhteys yhdeksi lihaksi, että sen kautta olisi ihmisen sukunda ylöspidetty, keskinäinen apu saatu ja saastaisuus wäldetty, Jumalalle seurakunnaksi maan päällä ja siitä tawasaa.

1 Mos. Kirj. 2:18, 24. Ebr. 13:4.

93. Kys. Mitä on tämä Ruudes Käsky itsesäns ja mitä tarkoittawainen?

Wast. On kungin ihmisen kunniaa suojarawainen käsky, ja sitä tarkoittawainen: että me Jumalan tahdon jälkeen joka on meidän pyhydemme, wälttäisimme huorutta, ja että jokainen tiedäis pitää astiansa pyhydes ja

ja kunnias, ei himoin halauis niinkuin pakanat, jotka ei Jumalasta mitän tiedä.

I Tim. 4: 3, 4, 5.

Seitsemäs Käsky.

*94. Kys. Kuinga kuulu Seitsemäs Käsky?

Wast. Ei sinun pidä warastaman.

*95. Kys. Mitä kieldä Jumala tässä Seitsemänessä Käskyä?

Wast. Jumala kieldä sillä sanalla: Warasta: niin yhteisesti ahneuden niinkuin kaiken warikauden juuren: se on tämän maailman hywän lihallisen armosta halu ja huoli, usein juonilla niiden perään ja sitte wiisudessa ja suresta huoles, että niitä pitää ja pitää *a)* kuin erinomaisesti 1:0 salaisen warikauden: että kauppas, waihetuys eli muu-
sa lähimmäisen kansamenos ja toimituys 1:0 pettä petollisella kalulla, *b)* waralla laiskulla, *c)* rahalla, *d)* wagalla, *e)* mitalla, *f)* haukutuksella, *g)* salamisella, *h)* eli misä muu-
sa ja muulla tavalla, *i)* 2:0 anda ja otta lahjoja waräxi woitoxi ja eduxi, *k)* 3:0 pitää luwatoinda kauppa, ja pahendawaisia edesauttomisen wäliskappaleita, *l)* 4:0 otta sondista woittoa, palkka, ja kaswoa, *m)* 5:0 laiskutella ja wiran töitä laiskasti tehdä, *n)* 6:0 tuhalla, ja sillä omansa menettä, *o)* 7:0 huolettomuudesta lähimmäisen omaisuudesta oli se eli ei ufkottu, saatta eli sallia wahingo-
ta

ta sen päälle, p) ja 8:0 kofka myöds pidetään
palkka, laina, tulli, eli muut welvolliset
ulvostegot, q) jotka kavalasti kunnian war-
jon alla kaikki tapahtuivat.

a) 1 Tim. 6: 10, 9. Luc. 12: 15. Saarnaaja Kirj.
5: 11. b) 3 Mos. Kirj. 25: 14. Of. 12: 8. Syr.
27: 14. c) Esa. 10: 1. Hab. 2: 6. d) Syr. 31:
6, 7, 5. e) f) 3 Mos. Kirj. 19: 35, 36. 5 Mos.
Kirj. 25: 13, 16. Sanant. Kirj. 20: 10. g) Sa-
nant. Kirj. 16: 29. h) 2 Kun. Kirj. 5: 24. i) 3
Mos. Kirj. 19: 11. Jer. 17: 11. 1 Thess. 4: 6.
k) 5 Mos. Kirj. 16: 19. Hag. 1: 6. l) 2 Thess. 3:
7, 11. Syr. 40: 13. m) Ezech. 28: 16, 18. 1 Cor.
3: 8. 2 Mos. Kirj. 22: 25. n) Jer. 48: 10. Sa-
nant. Kirj. 21: 25. o) Syr. 18: 33, 34. p) 5
Mos. Kirj. 22: 1, 2. Sanant. Kirj. 21: 3. Psal.
106: 3. q) 3 Mos. Kirj. 19: 13. 5 Mos. Kirj. 24:
14, 15. Syr. 25: 1, 2. Ps. 37: 21. Rom. 13: 7.

* 2:0 Zulkisen warlkouden: että luvatta
lähimmäiseldä salpain takaa eli awoimista
paikoista jotaan poisotta, a) rñöwättä, b)
waaran tullutta otta, c) löyhtyä pidättä, d)
kätettyä warasta, e) ja warastettua kätkee, f)
wiela näppä, g) eli mutongin häpiällisesti,
h) taikka wäkiwallaisesti, i) hänen omastan-
sa pojessaatta; johon on myöds se pahasti
kiiroittu rajan siirtäminen lujettawa. k)

a) Joh. 7: 21. Sanant. Kirj. 20: 17. b) 3 Mos.
Kirj. 19: 13. c) Joh. 7: 1. d) 5 Mos. Kirj. 22:
3, 2. e) 1 Mos. Kirj. 44: 8, 9. f) Tob. 2: 21.
g) Joh. 12: 6. h) Jer. 2: 26. i) Psal. 62: 11.
k) 5 Mos. Kirj. 27: 17.

*96. Kys. Mitä kaste eli waati Jumala tässä kääntä?

Wast. Hän kaste meidän 1:0 yhteisest e
lättä itsemme wakudella, a) ja 2:0 erinomai
sest olemaan awulliset ja palwelewaiset toi
silleen tässä yhteisessä eli kestäniässä elämässä b)
ja sentähden 1:0 katsoa niin hywin lähim
mäisemme hywä juuri kuin oma, c) 2:0 e
debautta sitä hywillä neuvoilla, d) 3:0 suo
jella sitä, e) 4:0 Plutta händä tarpeisans, f)
5:0 mara kullengin sen kuin me welvolliset
olemme, g) ja myöös 6:0 että me poisannam
me sitä kuin wäärin saatu on. b)

a) Psal. 37: 3. b) 1 Pet. 4: 10. c) Phil. 2: 4.

d) Syr. 40: 24, 25. e) 5 Mos. kirj. 22: 1. Esa.

1: 17. f) Tob 4: 7, 8. g) 2 Kuning. kirj. 4: 7.

b) Luc 19: 8.

97. Kys. Mitä on tämä Seitsemäs Kästy itse
sans, ja mitä tarkoittawainen?

Wast. On kungin ihmisen maalista ta
warata suojawainen kästy, ja sitä tarkoitta
wainen: että me sitä wähemmin panisimme
meidän sydämemmä niiden malisten pääl
le, kuin se estäpi meitä niissä hengellisissä ja
iiankaikkisissä, a) waan pahon enämin koska
Jumala on andanut meille ne maalliset o
mari kunniarens, meidän ja lähimmäisem
me tarperi, niin me myöös pidämme ne
hywin käyttämään, ja ei nuilda poisotta
maan, waan niissä meitämmme uskollisyy
näyttämään. b)

a) Pl. 62: 11. 1 Cor. 7: 29, 31. b) Luc. 16: 10, 12.

Tab.

Kahderas Käsky.

* 58. Kyf. Kuinga Kuulu Kahderas Käsky?

Wast. Ei sinun pidä wäärä todistusta sanoman sinun lähimmäistös vastaan.

* 99. Kyf. Mitä kieldä Jumala tästä Kahderennestä Käskyä?

Wast. Jumala kieldä sillä sanalla: wäärä todistusta sanoa: kaiten niin yhteisen walehen, nimittäin, että olla wielas eli kawa, la a), yhä luulla wäärä lähimmäisestä b), ilman sitä walehtella eli tyhiä puhuwa c), myös dylläillä ja turhia sanoja lausua d), ja wielä pitä kelmottomia juttuja eli jaarituria e); kuin erinomaisest, että 1:0 walehtella lähimmäisen päälle, taikka vastaan händä, eli muurakin wäärin todista, ilmoittait eli waiheten f), 2:0 pois saatta händä oikeusbestans ja wääruteen sen pidättä g), 3:0 pettä händä haukuttelemisella, pahoilla neuwoilla, wäärällä kehumisella eli moittimisella, lupauksen rikkomisella, ja myös salaisutten ilmoittamisella h), 4:0 panetella händä syysä eli syyttömästi i), 5:0 pilkata, herjätä ja laittomasti duomita händä k), ja myös 6:0 saatta paha sanomata hänen päälleen. l)

a) Syr. 19: 11. 11: 32. b) Zach. 8: 17. c) 8: 16. Esh. 4: 25. d) Ps. 5: 6, 7. Matth. 12: 33. Sananlask. kirj. 10: 19. e) 1 Cor. 15: 33. 2 Tim. 2: 16. f) 1 Kuning. k. 21: 10. Sananlask. k. 4: 24. 19: 9. 31: 8, 9. g) Sanaal. k. 17: 23.

Esa. 5:20. 2 Nifa kirj. 19:6,7. b) Syr 11:32. Jer. 5:27. Syr 37:8. Saarnaja kirj. 6:10. Sananlast. kirj. 20:6. Esa. 5:20. Syr. 4:33. 19:6:16. Sananlast kirj. 25:9. Saarnanlast. kirj. 11:13. 1) Sananlast. kirj. 18:8. 3 Mos. kirj. 19:16. h) 2 Kuning. kirj. 2:23. Ps. 69:21. 1 Mos. kirj. 37:19. Luc. 6:37. Cyr. 18:21. Rom. 14:4. 1) Sananlast. kirj. 22:1. Syr 23:1.

* 100. Kyf. Mitä käste eli waati Jumala tässä kästysä?

Wast. Hän käste meidän 1:0 yhteisesti olla waat ja taitawat, a) ja 2:0 erinomaisesti 1:0 rakkaudesta ajatella hywin lahimmäisestäm b), 2:0 puhua hywin hälle ja hänestä c), 3:0 wastata hänen edestän d), ja myös 4:0 sallittawis asiois totuden rikkomatta, kääntä kaikki hänelle parhori päin e).

a) Matth. 10:16. Rom. 16:19. b) 1 Cor. 13:5,7. c) Sananl. kirj. 22:1. Cyr. 6:5. d) Saarnanlast. kirj. 31:8,9. e) 3 Mos. kirj. 19:17. 1 Pet. 4:8.

101. Kyf. Mitä on tämä kahderas kästy itsensä ja mitä tarkoittawainen?

Wast. On sitä kallista totutta suojawainen kästy, ja sitä tarkoittawainen: että niin kuin Jumala on itse totinen, niin hän tahoto meitäkin totisyyti, ja että me sydämellä, fielellä ja työllä kaiks ja aina totutta ja oprimakaisutta toimella pidäsim ja tekisim.

Zach. 8:19. Joh. 17:17. Rom. 10:2.

Yhderäs Käsky.

102. Kyf. Kuinga kuulu yhderäs Käsky?

Wast. Ei sinun pida pyytämän sinun lähimmäises huonetta.

* 103. Kyf. Mitä sillä sanalla huonet ymmärretän?

Wast. Yhteisesti lapset ja idäken tulewat set a) waan täsä erinomaisesti irtain ja kirjindä hengetoin kalu ja omaisuus. b).

a) Ruth. 4: 11. 2 Mos. kirj. 1: 21. b) 3 Mos. kirj. 25: 31, 32. Mich. 2: 2.

* 104. Kyf. Mitä kieldä Jumala täsä Yhderänsä Käskysä?

Wast. Jumala kieldä sillä sanalla: pyytä 1:0 yhteisesti tekosynnin himon, joka ylös tule turmellun luonon murtuneesta pahasta himosta, koska sille mielisymys annetan eli walda sydämesä, ja kuturtaan silloin tekohimorteli haluxi ja 2:0 erinomaisesti katekinaisen himon eli halun meidän lähimmäissem hengettöman omaisuuden tygö Waldaimes ja kirjindäsa kalusa, ettei se tulis ahneudesta, kateudesta, turhan kunnian ja heurman pyynnöstä, jongun oikeuden muodoin eli lain warjon alla meidän allemme.

1 Kuning kirj. 21: 1. Esa 5: 8.

* 105. Kyf. Mitä käske eli waati Jumala täsä Käskysä?

Wast. Hän käske meidän 1:0 nyiwakaisesti luoletta paha haluamme a), 2:0 päitsi ahneutta

neutta tyttä sihen onneen kuin hän meille edeskatsonut on b) 3:0 suoda ilman kateuta lähimmäiselle hänen waikka suuremman onnens c), 4:0 sydämesäm aina alenda meitä kaikesta kunniaasta d), 5:0 wälttä hekumata ja pitä itsemme kohtullisuteen ruuwas ja juomas, ja kaikkein mielen liikundoin wuori e), 6:0 hengellisten ja taiwallisten pädäle panna ja kijnittä ainoan totisen halumme, f) ja myös 7:0 Että me olemme awulliset, että lähimmäinen saisi hengettömän omaisuuden rauhasa pitä ja ilman wahingota ja esrettä nautita. g)

- a) 1 Mos. kirj. 4:7. Gal. 5:24. Rom. 8:13. Syr. 18:29. b) 1 Tim. 5:6,8. c) Jac. 4:2. Sananlask. kirj. 14:30. d) Rom. 12:3. 1 Pet. 5:5. e) Rom. 13:13,14. Phil. 4:12. 2 Pet. 1:5,6. f) Col. 3:1,2. Luc. 10:42. g) Phil. 2:4. Sananlask. kirj. 21:10.

106. Kys. Onko halu maalisten perään luwallinen?

Wast. Halu maalisten perään jokapäiwäiseksi tarpeksi, joka ei estä hengellisten halua on luwallinen, waan lijayi halaita maalisia on surinmasti syndinen.

- 1 Mos. kirj. 23:4. 1 Cor. 7:30. 1 Joh. 2:15. Psal. 37:4,5.

107. Kys. Mitä on tämä yhderäs käsky itsensä, ja mitä tarkoittawainen?

Wast. On tekosynnin himoa eli halua, joka käypi kaikkia käskyjä wastoin, kieldawainen

wäinen kääky, ja sitä tarkoittavainen, että me sen himon kaikisa luolettaisimme a), ja panisimme surinmasti meidän halumme hengellisten ja taiwallisten päälle b), ynnä kaisa lähimmäisellemme hänen hengetöindä v^o maisuuttans tygöpidäisimme. c)

a) Rom. 6: 12. b) Matth 6: 39. c) 5 Mos. 1. 22: 3.

Kymmenes Kääky.

* 108. Kys. Kuinga kuulua kymmenes kääky?

Wast. Ei sinun pidä himoitseman sinun lähimmäises emändätä, eikä hänen palweliatans, piiskans, eikä karjans, eikä juhtans, taikka muuta kuin hänen omans on.

* 109. Kys. Mitä kieldä Jumala täsä kymmennessä kääkysä?

Wast. Jumala kieldä sillä sanalla: himoita 1:0 meidän kansa syndynyttä turmielöidunutta luodoamme juurtunen pahan himonsa kansa, se on, perisyntin yhteisesti, ja 2:0 erinomaisesti kaikkinaisen himon eli halun meidän lähimmäisem omaisuden tygö, josa hengi on.

Zac. 1: 14, 15.

* 110. Kys. Mitä kääke eli waati Jumala täsä kääkysä?

Wast. Hän kääke 1:0 täydellistä sydamen puhtauutta, niin että me olemma ilman luoston turmellusta ja sen paha himoa, niinkuin

ennen langemusta hänen kuvasans *a)*, 2:0 että me hylkitem ja tukautamme pahan himon ja noudatamme niin todella sydämen puhtautta *b)*, niin myös 3:0 neuwolla ja työllä autamme, että meidän lähimmäisem emändä, palkolliset ja juhdat olisit alallans, ja tekisit mitä he ovat welkapää. *c)*

a) 3 Mos. kirj. 19: 2. 1 Pet. 1: 16. *b)* Sanaul. kirj. 4: 23. *c)* Tit. 2: 6, 9.

III. Kys. Mitä on tämä kymmenes käsky itsesäns, ja mitä tarkoittawainen?

Wast. On perihymin himoa kieldäwäinen käsky, ja sitä tarkoittawainen: että niinkuin himo on tahdon woima sielussa, ja on luwattisissa asioissa muhdetoin, mutta on tullut langemuren jälkeen nyt luonon turmeluurella tahdosa pahaan taipuneri; niin tahdo Jumala tässä käskysä, että sekä meidän luondomme niinkuin alusa pitää synnistä puhdas oleman, kuin myös että se syndinen luonon himo tämän ja yhderännen käskyn jälkeen, niin sen ensimmäises ylöskäymises, kuin sen tähdellihydes pitää meidä tukautettaman ja pidätettämän, ja että me kansa lähimmäiseldäm hänen omaansa josa hengi on, enmä millän muota posesäattaisi.

1 Mos. kirj. 4: 7. 5 Mos. kirj. 22: 1: 4.

*

*

*

* 112. Kys. Kuingsuulu näiden käskyin päätös?
Wast. Jumala sano kaikista näistä käskyistä:

Kysytty: Miksi olen Herran Jumalan, wäkewä ja kiivas kostaja, joka etsii Isäin pahattegot lasten päälle kolmaandeen ja neljäandeen polween, jotka minua wihamat; ja teen laureuden monelle tuhannelle, jotka minua rakastawat ja minun käskyni pitävät.

2 Mos. kirj. 20: 5, 6.

* 113. Kys. Mikä se on?

Wast. Lue Lutheruksesta.

* 114. Kys. Miten kosta Jumala lasten päälle pahoja töitä?

Wast. Nijn, että Jumala rangaise niistä lapsia, jotka vanhembainis pahudesa seuratwat niin lasten omista kuin vanhembainis synneistä; mutta ei hurkkaita lapsia, waikka nämäkin vanhembainis syndein tähden wälittä sawat koetella ajallista murheita, joka ei ole sitte hurkkaille lapsille rangaitus, vaan hyödyllinen risti waroitukseksi synneistä.

Es. 18: 26. 1 Sam. 15: 28.

* 115. Kys. Miten taas maya eli hywää tekee Jumala niille lapsille, jotka hänen käskynsäns pitävät?

Wast. Nijn, että Jumala muista hywällä ne lapset, jotka vanhembainis jumaliludesa seurawat niin lasten omasta kuin vanhembainis jumaliludesta. Waan jos lapset poikkewat pois vanhembainis jumaliludesta, niin heille itselle syndins rangaitaan;

stan; kuitengin Jumala pahoilekkin lapsille vanhembainsa hywyttä maalisis, ja armonsa tarjolla hengeliisisä muista ja teke.

Psal. 103: 17, 18. 1 Kuning. kirj. 15: 4.

* 116. Kys. Monenkaldanengo on Jumalan kosto eli rangastus yhteisesti?

Wast. Kolmenkaldainen, nimittain: 1:0 luonnollinen eli maallinen, niinkuin sota, kalis aika, rutto, eli muut onnettomudet maanunasa eli huonesä, 2:0 hengellinen, niinkuin Jumalan wiha, Hengens ja armonsa poisottaminen ja ylönnandamus nurjaan mieleen eli patumukseen, ja 3:0 ijankaikkainen, kuin on kadotus helwettijn.

* 117. Kys. Moninainengo on sitä wastan Jumalan Armo palkka?

Wast. Erinomattain kolminainen: Maallinen, Hengellinen ja Ijankaikkainen.

* 118. Kys. Mitä on Maallinen armo, palkka?

Wast. Ne hywät kuin sopiwat tähän maailmaan elämähän: niinkuin pitkä iklä, terwenäs, rauha, apu waaroisa, lapset ja lasten lapset, ja mitä iklääs neljäs rukous malisista sisälänsä pitä.

3 Mos. kirj. 26: 3, 12. 5 Mos. kirj. 28: 2, 14.

* 119. Kys. Mitä on Hengellinen armo, palkka?

Wast. Että Jumala uskowaisillensa jotta armon hywin käyttävät, aina enämäsä armon

armoa heidän hywää tehdä sitä, heille anta-
sa lisää.

Matth. 13: 12. 25: 14: 30. Luc. 19: 12: 26.

* 120. Kys. Mikä on Tjankaittinen armo-
palkka?

Wast. Että Jumala armosta Christuren
tähden anda walituillensa sitä enämälä
kunniaa tainwasa, jota enämälä he eläi-
säns uskosa hywä tehnet ja siinä waiwa kä-
sinet owat tässä maailmassa.

Rom. 2: 6, 7. I Cor. 15: 41, 42. 2 Cor. 4: 17.

* 121. Kys. Mitä wälikappaleita me erinomaise-
sti tarwitsemme, että me mahdaisim elä totises
Jumalifudes ja kartaissimme, etten me syndiä
tekis Jumalan käskyjä vastaan?

Wast. Näitä neljä: Että me 1:0 Pyhän
Hengen kansawaiuttawan armon alla wir-
jästi luemme, kuudelem ja tutkistelemme Ju-
malan Sana a), 2:0 uskowaisesti, wirjästi
ja hartasti rukoilemme Jumalata b), 3:0 u-
sein ja aina udistamme pyhän aikomisem,
ja todella mielesäm pidämme sitä pyhä list-
toa, johon me Jumalan kansa kastesä tul-
let olemme c), ja myös 4:0 jokapäiwä har-
joittelemme meitämme sodasa syndiä wa-
stan. d)

a) Luc. 11: 28. Col. 3: 16. b) Psal. 51: 12, 13. 143:
10. I Cor. 10: 11, 12. c) 4 Mos. kirj. 30: 3.
Rom. 6: 4, 11. Ebr. 10: 16. d) Rom. 6: 12, 13.

Toinen Pääkappale.

Usson Tunnistusest ja Ewangeliiumista.

* 1. Kys. Mingätähden seura uskosta Kohta Lain jälkeen?

Wast. Niinkuin laki opetta meitä tunnemaan syndimme, niin opetta Ewangeliium kuinga meidän pitää tuleman pelasteturi synnistä, joka Ewangeliium edespannan meille usson kappaleisa.

Gal. 3: 24. Laki on ollut meidän opettajam Christuxen toqo, että me usson kautta wanhurstaxi tulisin. Rom 1c: 4. Sillä Christus on Lain loppu, jolaitfelle uskowaiselle wanhurstaudexi.

* 2. Kys. Mitä on Ewangeliium?

Wast. Ewangeliium on nxi suloinen sanoma Jumalan armosta Christuxes, joka waikutta usson Christuxen päälle, ja Jumalan eläwän Tunnon, ja tuopi sen usson päälle wanhurstauden ja autuden kaikille niille jotka sen tohdnans waikutta andawat.

Rom. 1: 16. Ewangeliium on Jumalan woima itsekullengin uskowaisette autudexi.

* 3. Kys. Mitä on ero Lain ja Ewangeliiumin välillä?

Wast. Ne löytän kyllä kesken yhdes ja nxiinpaihon Namatusa, mutta kuitengin taitan eroitetta heidän waikuturistans, jota warten ne annetut owat, nimittäin laki 1:0 ilmoitta syndeitä, peljättä niiden tähden ja duomiise

tuomitse a), 2:o on luonosta jotengin tietty, ja julistettu Moosen kautta b), 3:o waatii töitä ja on töiden laki c), ja 4:o lupaa palkan ja elämän niille jotka sen omasta woi-
mastaan täyttävät. d)

a) Rom. 3: 20. 5 Mos. kirj. 27: 26. b) Rom. 2: 15. Joh. 1: 17. c) 3 Mos kirj. 18: 5. Rom. 3: 27. d) Luc. 10: 28. Jac. 1: 25.

* Mutta Ewangelium 1:o ilmoittaa armoa Christuksessa, ja waakuttaa syndein anderi andamusta a), 2:o on järjelle hyi salaisuus ja edestuuotu Christuksen kautta b), 3:o waatii uskoa ja on uskon laki c), ja 4:o lupaa palkan ainoan uskolla omistetun Christuksen ansion tähden. d)

a) Esa. 43: 24, 25. b) Eph. 1: 9. Joh. 1: 17. c) Rom. 3: 27. d) Joh. 3: 16.

* 4. Kys. Kuinka monda on Uskon Kappaleita?
Wast. Kolme Pääkappaleita: Ensimmäinen Isästä Jumalasta ja Luomisesta: Toinen Jumalan Pojasta ja Lunastuksesta, ja Kolmas Pyhästä Hengestä ja Pyhittämisestä.

Ensimmäinen Uskon Kappale.

Isästä Jumalasta ja Luomisesta.

* 5. Kys. Kuinka kuulu Ensimmäinen Uskon Kappale?

Wast. Minä uskon Jumalan päälle Isän kaikkivaldian Taiman ja Maan Luojan.

6. Kys.

* 6. Kyf. Mikä se on?

Wast. Lue Lutheruksesta.

* 7. Kyf. Mondako meille tämä Ensimmäinen Ukon Rappale edespane?

Wast. Melikä 1:0 Isä Jumala, 2:0 Luomista, Ylöspitämisen, Edeksätsomisen ja Suojelemisen kansa 3:0 Synin näihin Hywintöihin, ja myös 4:0 Meidän Belwolifuttam nyden edestä.

1:nen Rappale.

* 8. Kyf. Kuka eli mikä on Isä Jumala?

Wast. Isä on se Ensimmäinen Persona Jumaluden Olemisessa, joka ijankäikkisest on synnyttänyt Pojan Itsewertaisens ja yhtäolewaisen, josta niinkuin myös Pojasta Pyhä Hengi uloskäy.

Esa. 44: 6. Minä olen Ensimmäinen ja Minä olen Wilmäinen, ja paitsi Minua ei ole yhtän Jumalasta. 5 Mos. 1. 5: 4. Kuule Israel, Herra meidän Jumalan on yri ainua Herra. Joh. 5: 26. Psal. 2: 7. Joh. 15: 26. Rom. 8: 9. Matth. 10: 20. Gal. 4: 6. 1 Joh. 5: 7. Ilm. kirj. 22: 1. Matth. 3: 16, 17.

2:nen Rappale.

* 9. Kyf. Mikä on Luominen?

Wast. Että Jumala aikain alusa hywästä tahdosta, wiisaudes ja woimafans Poikansa kaurta Pyhästä Hengesä, kaunis järjestyksä, kuutena päivänä ei mistään kuin ainesta, eli tybiässi, kaikki näkywäiset ja näkymät.

Kymättömät ebestoi, nimensä kunniaxi ja ihmisten hywäri.

1 Mos. 1. 1. Ps 19: 2. 1 Mos. 1. 1: 28. Ps. 33: 6.

Herran Sanalla ovat Taimat tehdyt, ja kaikki heidän joukkons Hänen Suuns Hengellä.

* 10. Kys. Kutka ovat luoduista ne Kallimmat Jumalan luondokappalet?

Wast. Näkymättömät Engelit ja näkyväiset ihmiset.

* 11. Kys. Mitkä ovat Engelit?

Wast. He ovat Jumalalda surella ymmärryksellä ja wapalla tahdolla lahjoitetut, Wiisat, Pyhät, Woimalliset, Tahanat; Nopsat ja Kuolemattomat, Hengelliset Olennot, tyhidstä häldä luodut kunniaxiens ja läskyinsä kuuliaisuteen, jotka nyt wahwistuneet hywästä ei end langeta taida.

2 Sam. 14: 20. Matth. 25: 31. Esa. 37: 36.

Jlm. kirj. 18: 1. Ebr. 1: 14. Psal. 103: 20.

Psal. 104: 4. Herra Sinä teet Engelis Hengiri, ja Sinun Palwelias liekipewäiseri tuleri.

* 12. Kys. Onko Pyhillä Engeleillä mitään wäliä eli eroitusta?

Wast. Heillä on wikisti Eroitus ei Olennoitten, waan Omaisuttensa puolesta, myös Tärjestys kunniaxi ja Toimitusxi, joita en me vielä tietä taida.

1 Cor. 14: 33, 40.

* 13. Kys. Ovatko myös kaikki Engelit kange matta olleet?

Wast. Ei, waan sanomaton paljous heistä

stā ovat omalla ehdollansa kansa luodusta tändellisydestäns pojestangenet, ja sillä muodon ovat hoviin Engelistä pahoixi hengixi perkeleixi nutruuneet.

2 Pet. 2: 4. Jud. v. 6. Ne Engelit jotka ei alluans pitännet, waan plōnawoit kotons, on Jumala kätkenot pimetyteen tiukkaikkisilla kableilla sen suren päivän duomioon asti.

* 14. Kys. Mitkä ovat pahain Engelerin piruin työt ja toimitukset?

Wast. He alinomaisesta wihasta häwidisewät Jumalaa, ahkeroitsewat estä hänen kunniatanta, pimittä ihmisiä syndiin, wahingoitta kaikkia, hengellistä maalista ja huonellista elämästä turmella, että he kaikki kansans kadotetuixt saattaisit.

Jlm. kirj. 12: 12. 1 Kos. kirj. 3: 5. Luc. 8: 12.

2 Cor. 2: 11. Job. 2: 2. Zach. 3: 1. Dan. 10: 13.

2 Tim. 2: 25, 26. 1 Pet. 5: 8.

* 15. Kys. Ovatko ne pahat Engelit woimalliset kyllä tekemään kaikkia paha jota he tahtowat?

Wast. Ei, waan waikka heidän ymmärryksen nyt jälken langemuxen on wielä suure, ehkä erhetyxillä tietämään a), ja heidän tahtons ei muu kuin kokonans paha b), niin ovat kuitengin heidän woimans, ehkä wielä suuret, ne niin Jumalalda sidotut, että hänen sallimistans ilman ei he mitään tehdä saata. c)

a) 2 Kos. kirj. 7: 11, 12. 8: 7, 13. 9: 11. Matth.

8: 29.

2: 29. Jac. 2: 19. b) Matth. 16: 23. Eph.
6: 12. c) Job. 1: 12. Matth. 8: 3.

* 16. Kys. Mitkä ovat lähin Pyhiä Engeleitä
minut Jumalan Ekkat Luondokappalet?

Wast. Ne ovat näkyväiset me ihmiset.

* 17. Kys. Mistä on ihminen luotu?

Wast. Jumala on luonut ihmisen ruu-
minsa puolesta maasta, mutta sielunsa puo-
lesta tyhdistä hänen sisälle puhaldamisellans-
sa, siittä sen luonollisesti, järjellisesti ja hen-
gellisesti elämään.

1 Mos kirj. 2: 7. Herra Jumala teki ihmisen maan-
tomusta, ja puhalsi hänen sieramiin elämän hen-
gen, ja tuli ihminen niin eläväksi sieluri.

* 18. Kys. Sano siis mikä on ihminen?

Wast. Hän on Jumalan Luondokappa-
let Olemosans Järjellisellä Sielulla ja
Sovelialla Kumilla alusa kaunistettu Ju-
malan kuvalla, händä että palweleman ja
sitte autuwayi tulemaan.

1 Mos kirj. 1: 27.

19. Kys. Mistäs tiedät, että sinulla on sielu?

Wast. Siittä, että minä tunnen itseksni
koyi sisällisesti vaikuttawa wotma, nimit-
töin ymmärryksen ja tahdon, jotka ei ne
taida olla rumilla, maan sielulla nykään
hengellä.

Wiss. kirj. 15: 11. Jumala andoi ihmiselle sielun
joka hänesä vaikuttaa.

20. Kys.

* 20. Kys. Mitä on ihmisen sielu?

Wast. Yri elävä, näkymätöin ja kuolemattoin hengi, wißeillä woimilla, erinomattain ymmärryrellä ajatteleman ja käsittämän, ja tahtolla walitseman eli hylkämän.

* 21. Kys. Mitä on ihmisen ruumis?

Wast. Se on sielun maallinen huonet eli maja, kaikilla sowlitoilla jäsenillä, ynnä: näyn, kuulon, maun, hajun ja tunnon kansa.

* 22. Kys. Kumbiko näistä on kallimbi rumisto eli sielu?

Wast. Sielu on paljo kallimbi rumista, että hän on yri elävä kuolemattoin hengi, sowlitas yhdistyreen Jumalan kansa ja hallitseman rumistansa, ja mihin wimein sielu edellä mene, sinne wihdoin kansa rumistin seurata täyty, taikka taiwaseen eli helwettiin.

23. Kys. Kuinga on ihminen edustettu järjellisellä sielulla?

Wast. Niin, että hällä ymmärryksen ja tahtonsa woimisa on wapaus taitaa sitä walita mitä ymmärrys parhaxi näke, mutta poishyljätä kuin sitä wastan on.

Saarnaja Kirj. 7: 30. Minä löysin, että Jumala on luonut ihmisen viikari.

24. Kys. Täytä myös ja todista sielun kuolemattomuutta?

Wast. Sen todista 1:0 Pyhä Ramattu, joka puhu sielun luomisesta a), lunastamisesta

mifestab) ja erosta rumista c), 2:0 oma ihmisen omatunto sisällisellä peljättämättömyyden kosta ihminen pahaa teke, ja lewottomallans kosta hän hyvästä teke d), ja 3:0 Martyreihin toivo heidän waiwains ja kuolemans alla sielunsa paremmasta tilasta kuoleman jälkeen. e)

a) 1 Mos. kirj. 2:7. b) Luc. 9: 56. c) Caarnaia kirj. 12:7. Ebr. 10:39. d) Rom. 2:15. e) Apost. T. 7:59. 1 Kuning. kirj. 19:4. Tob. 3:6.

* 25. Kos. Kuinga oli ihminen luomisessa kaunistettu Jumalan kuwalla, eli mikä oli se?

Wast. Sillä muodon, että niinkuin ihminen yli yhteisesti Jumalan kuwalla Jumalan kaldaimen kaikissa eduisa ja onnellisudessa; niin oli hän erinomaisesti lahjoitettu täydellisellä wisauden walolla ymindröydessä, hywyydellä ja nuhdettomuudella tahdossa, tasaisudella haluisa ja mielen liikunnoissa, rauhalla ja suloisudella omasatunnossa, ja kaikkein muidengin woimains soveliaisuudella; jotka kaikki yhteentekiwät hänelle kansaluodun Puhyn ja wanhurstauden.

Sen jälle seurando oli hälle kansa: yri Suloinen yhteys Luojan kansa, Herraus kaikkein luondokappalden yli, lewollinen työnteko, hywä terweys, pitkä iäkä, kuolemattomuus ja wimeen armossa iänkaiikkinen autuus. Jotka kaikki Edut olisit luonollisen syödyksisen kautta tulleet lapsille ja jälkentulewaisille,

sille, jos esivanhemmat olisit kansaluodusa täydellisydesän seisowaiset ollet.

1 Mos. kirj. 1: 26. Wiis. kirj. 2: 23. Jumala sa-
noi: tehkää ihminen meidän kuvarem meidän muo-
tom jälkeen. Ja Jumala on luonut ihmisen ian-
kaiikkiseen elämään, ja on hänen luonut kalbaisereus.

* 26. Kys. Mikö siis ihminen pysynyt Jumalan
kuvasa eli kansaluodusa täydellisydesä?

Wast. Ei paratkan Jumala: meidän E-
sivanhembam Adam ja Ewa, ja me heisä
olemmie syndijn langennet, ja olemmie sen
kansa kuin he silloin Jumalan kuvasta pos-
jestullet.

1 Mos. kirj. 3: 6.

* 27. Kys. Kuksa on alku eli syy syndijn ja
langemukseen?

Wast. Perkele ja ihminen, sillä perkele
kärmesä wietteli meidän Esiditini Ewan
syömän siitä kieltystä puusta, ja Ewa saati
toi miehens Adamin tekemään sitä samaa,
ja niin on syndi tullut mailmaan perkele-
kateuden ja ihmisen wapatahtons wädrin
käyttämisen kautta.

1 Mos. kirj. 3: 1-6. Wiis. kirj. 2: 24. Rom. 5:

12. Rijnkuin yhden ihmisen kautta on syndi mail-
man tullut, ja syönnin kautta kuolema, niin on kuole-
ma tullut kaikkein ihmisen päälle, että kaikki o-
wat syndiä tehnet.

* 28. Kys. Oliko se niin suuri syndi syöä kiel-
tystä puusta, jolla Esivanhemmat he langeisit?

Wast. Se oli wiikisti yri julma syndi, et-
tä

tä Esivanhemmat täydellisten voimain hylkimisellä sisällisesti luovuit sydämellän pois Jumalasta itse tygön, maailmaan ja perlele, jonka wietelhyrellä he händä enä min uskoit, Jumalalle waan pahansuomuta luulit, hälle wihaiseri sydämesän kdnnyit, hänen allans ei enä tahtonet olla, waan poyhit wijsaudes hänen wertaixerens tulla, tygötehden siihen tieltollä sydmisellä pynnä ulkonaisen langemuren, ja niillä molemilla itsensä ja jälkentulewaisensa surkiasfi langetit.

I Mos. kirj. 3: 1-6.

29. Kys. Mutta eikös Jumala olisi taitanut wstä synnin langemusta?

Wast. Ei ihmisellä ilman wapatahdon poisottamusta, jolla hän olisi tullut järjetömäri ja oman tilansa orjari, ettei hän sitte taitanut olisi koskan kuuliaisuutta näyttä.

* 30. Kys. Mikä oli ihmiselle hedelmä synnin langemuksesta?

Wast. Kaikki paha, Jumalan kuwan kadottamus, pirun kuwan saaminen, heraus häldä sielun ja ruumin yli, ja sanolar kuolema hengellinen, luonollinen ja ijan kaikkinen.

I Mos. kirj. 2: 17. Hyvän ja pahan tiedon puusta älä syö, sillä jonapäiwänä sinä sijttä syöt, pitä siun kuolemalla kuoleman.

31. Kys.

* 31. Kys. Kuinga tuli sielu synnin kautta turmelluxi?

Wast. Nijn että syndi 1:0 pimitti ymmärryksen maalisiin puoli, mutta hengellisiin kofokofiaxi, siittä aina aldiyi erymään ja wäärin niistä duomitsemaan kuuin Jumalaaan tule a), 2:0 pois saattoi tahdolda pyhyden ja saattoi sen Jumalaa wihawaisexi b), myöds 3:0 turmeli halut, taipumuxet ja omantunnon rauhan kaikki häwitti. c)

a) 1 Cor. 2: 14. b) Rom. 8: 7. c) Esa. 57: 20, 21.

* 32. Kys. Kuinga myöds turmeli syndi ihmisen rumin?

Wast. Nijn että se tuli syndisexi waiwautundewaisexi, radollisexi, kuolewaisexi, ja sanomattomain waiwain alaisexi.

Err. 40: 1.

* 33. Kys. Milloin on siis Jumala meidän luonut?

Wast. Koska hän Adamin ja Ewan yli luomises sanotusta sunaurestans: kaswakat ja liisynnykät ja täyttäkät maata. i Mos. k. 1: 28. On ainestan andanut aikanam meidän, ja wielä edespäin muut ainestans andapi aikans siittä ja synnyä, niinkuin me tunnustam: minä uskon, että Jumala on minun ynnä kaikkein muiden luotuis kansa luonut andanut minulle rumin ja sielun, silmät, korwat, ja muut jäsenet, tiedon, toimen ja ymmärryksen.

Job. 10: 8-12. Sinun lätes owat minun walmistanet

flanet ja tehnet minun kaikki ympärins. Kuusia ettäs olet minun tehnyt niinkuin sawen ja annat minun tulla maayi jälkensä. Etkö minua ole loppänyt kuin tiehka ja annat minua juosta niinkuin juustua. Sinä olet minun puettaant nahalla ja lihalla, luilla ja suonilla olet Sinä minun puettaant. Elämän ja hyvän työssä olet unä minulle osottanut ja sinun katsomises minun hengeni pätke

* 34. Kyf. Onko nyt vielä ihminen langemuren jälkeen järjellinen?

Wast. Ihminen on järjellinen, waan paljon turmeunut luonostans sitä oikein pitehdään, sillä koska hänen tulisi pitää luonostansa tahtoa ja taipumuria ymmärryksen waslon ja woiman alalla, niin himoite häntä kuitengin usein wastoin järkiänsä turmellulla tahdollans ei ainoastans sitä mitä ymmärrys pois kiellä, mutta myös ymmärrys itsekin petty kansa himoin kautta usein samaa mielistymään ja auttamaan.

Wijf. Kirj. 9: 15. Kuolewainen rumis waiwa sielua, ja maalinen asunsa rasitta miellä.

* 35. Kyf. Onko sitte ihmisellä nyt langemuren jälkeen luonostans enä mitään woima eli waspatahtoa siihen kuin on hengellinen hywä?

Wast. Ei mitään woima eli waspatahtoa hengelliseen hywään, joka on peräti häändä wastaan: waan hallä on kuitengin waspatahto ja joku woima: luonolliseen kunnia elämähän, ja ulkonaisiin hywiin kunnia harjoituriin, niinkuin että lusia, weisata, kōy-

dä Kirkosa, ja muhun siihen kuin kunnialliselta näyttää.

* 36. Kys. Sano siis mikä on se voima jolla ihmisen taita pitää itsiäns yhteen luonnolliseen kunnia elämähän, ja sitä varinotta?

Wast. Se on ihmisellä se, ehkä surkiammasti turmeunut luonon laki, josta voimasta koska vielä hänen luonnollinen ymmärryksen tietä jotain Jumalasta, ja tunde jotengin kunniaa ja hywää. Häpiätä ja pahaa, ymmä tietä tietonsa määräsä sitä tuttuwa hänen tekosyöndins himoa sen ulospuhkewasta pahasta takaisin pitää, niin mitä näistä hänen ymmärryksen näke kohtuulliseksi ja oikeaksi eli ei, sitä tahto walitse eli hylkää, ja kuinga se tehdän eli tehto on taikoa ei, sitä kansa omatundo tähtytuta ja duomita. Tämä laki on sitte wäähäinen apu ja johdatus kunniaan, ja tundomerki pois kadonnesta Jumalan kurwasta.

Matth. 7: 12. Rom. 2: 14, 15. Paganat joilla ei lakia ole, ovat itse heillens laki. Että he soittawat lain työhön olewan kirjoitetun heidän sydämiins, ja niin heidän omatundons ymmärdista, ja heidän ajaturens keskenäns itse pällens laudawat eli myös heitäns sytämäksi tekewät.

* 37. Kys. Sano myös mikä on Omatundo?

Wast. Omatundo on sielun wäkewä duomio eli ymmärrätys, kuinga ihmisen sisälliset ja ulkonaiset työt yhteen sopiwat eli ei sen hänen

Hänen ymmärryksiensä tietyn Jumalan tahtonsa kanssa, josta häällä on edellises nyi leuottawa, waan jälkimmäises nyi waiwawa wakutus, kuin kutsutaan omaxitunnori.

Sanant. kirj. 20: 27. Herran kynttilä on ihmisen hengi, hän käy läpi koko sydämen.

Conscientia est regula, accusator, testis, iudex, tortor & consolator.

* 38. Kyf. Olospitäkö nyt Jumala vielä meitä langenneitä, ja kaikkia luotujansa?

Wast. Totisesti Jumala ylöspitä wiisasti hywän tahtonsa jälkeen, ja woimansa wdellä yhdyens meitä ja kaikkia luotujans, kuin kuulu: "Ja nämät kaikki vielä nyt woimas pitä."

Apost. E. 17: 28. Hänesä me elämme ja liukumme ja olemme.

* 39. Kyf. Eikö luondokappalet taida itsestän olla ilman Jumalan ylöspitämistä?

Wast. Ei, sillä Jumala näyttä wiisaudens, woimans ja hywdyensä sillä, että hän luodut woimians itse ylöspitä, ja kanda kaikki woimans sanalla. Ebr. 1: 3.

* 40. Kyf. Edeksatsoho myös Jumala meitä luotujans?

Wast. Totisesti kaikki mitä iskääs meille, ja Jumalalda meille lainattuiden woimaimme kautta, taita tygölangeta, sitä hän Edeksatsohimiesstän yhdyens meille tygö-

jaka, ilman meidän siihen usein neuvon ja muodon tietämättä, niinkuin kuulu: Andra myösk. minulle runsasti jokapäivä ravinnon ja verhon kodon ja huonen, waimon ja lapset, pellon karjan ja kaikki mitä minä ruumiin ravinnoksi tarwitsen.

Psal. 127: 1. Job. 3: 27. Et ihminen taida mitään otta, ellei hänelle anneta Taivaasta?

41. Kys. Eikö siis ihminen itse taida tehdä mitään Bedekatsomiseens?

Wast. Hän taita ja pitää työtätehdä ja edekatsoma tarpeitans, jota ilman ei hän saada taida, mutta ehkä paljongin tehdän, et ole sentähden sittä woitto eli hyödytys hänen tekonsa, wään Jumalan siunaus, joka woiman, neuvon, muodon ja menestysten töihin anda eli pidättä.

Saarnaja kirj. 9: 11. Minä käänsin itseni ja katsoin kuinga auringon alla käymän pidäis: Ettei anta juosta ehkä joku uoppa olis, eikä anta soimaan waikka joku wäkerä olis, ei anta elätyren, ehkä joku taitawa olis. Ei myösk rikkauteen anta toimellisuus, että joku otodineu on, eikä se anta että hän lappalens taita työn, mutta se on kaikki ajasa ja onnesa.

* 42. Kys. Suojeleko myösk Jumala wielä meitä Luotujans?

Wast. Wiisisti Hän pitää meidän ylitsemme walwowan silmän ja ehti meille awuxi kaikisa nähdyisä ja näkymättömisä waaroisa; niinkuin kuulu: Wielä sitte suojele

jele ja warjele minua, kaikki myös wahin-
got ja pahudet minun paldani esta ja torju.

Psal. 50: 12. Iloitkan kaikki, jotka sinun uskaldas-
wat, anna heidan riennua ijanikaikkisest, silla si-
na warjelet heita. Jud. 8: 11. Syr 3: 27, 28.
Joka mielellans anda itsens waraan se hukku sijnä.
Ja ylonannetun ihmisen kavy loppulla pahoin.

* 43. Kyf. Mistä tule ihmisen eteen niin paljon
waaroja?

Wast. Ne tulewat hälle oman turmellun
luondons tyhmydestä, mailman kowudesta,
ja pirun kateudesta.

1 Cor. 15: 30.

3:mas Kappale.

* 44. Kyf. Mikä on se kuin kehoitta Jumala, et-
tä hän osoitta meille nämät ylösluetellut hy-
wättyöt?

Wast. Jumala teke ne kaikki paitsi mei-
dän ansiotam, omasta sulasta armostans ja
Ihdllisestä hywydestäns.

* 45. Kyf. Osotta Kos Jumala eron kansa luotu-
jansa kohtaan näitä hyviä töisäns?

Wast. Totisesti, silla koska Jumala teke
hywin niille järjettömille niinkuin heidän
luojans, niin se tapahdu sentähden, että hän
on suloinen kaikille ja armahda kaikkia te-
kojans a), mutta ihmisille hän teke hywin,
ei wain niin kuin luoja, waan ynnä ymbä-
rinsulke heitä enämmällä armolla Chri-
stusen

sturen tähden, aiwoturen kansa heidän pa-
rannureyden b), kuitengin se erinomaisin ar-
mo määrä tapattu niille uskowaisille, joil-
le hän pitää itsensä niinkuin Isä lapsillensa,
heidän tuta hänen hywistä töistensä Isälli-
sillä hywyydellä, joka niissä itsensä osottapi.

a) Psal. 145: 9. Wiis. kirj. 11: 25 b) Rom. 2: 4.
c) Psal. 103: 13.

4: jäs Rappale.

* 46. Kyf. Mikä on meidän welwollisudemme Ju-
malaa kohtaan näiden luomisen hywäntöiden
tähden?

Wast. Meidän welwollisudemme on:
kaikkein niiden edestä häändä kiittä, ylistä
ja kunnioitta, häändä kuulla ja palwella, se
on, totinen tosi.

* 47. Kyf. Kuinga pitää meidän Jumala kiittä?

Wast. Niin että me mahdottonudemme
kunnosa suurra pidämme Jumala itsensä
ja hänen töistensä, ja sentähden kiitämme hän-
tä nöyrydellä aina hartasti ydämeidän.

Psal. 65: 2.

* 48. Kyf. Kuinga pitää meidän Jumala ylistä ja
kunnioitta?

Wast. Niin etten me waan kaikisa mei-
dän puheisonime Jumalan töistä, ja muu-
toingin päällendättämme totista Jumali-
utta a), mutta myös kaikki edesottamihemme
aiwotamme hänen kunnioitensa b). Vielä
myös

myös hälle hartasti Psalmeilla ja kiitoswirsuilla ja Hengellisillä Lauluilla weisamme armon kautta meidän sydämmistämme. c)

a) Col. 4: 6. b) Col. 3: 17. I Cor. 10: 31. c) Eph. 5: 19. Psal. 92: 2, 3.

* 49. Kys. Kuinga pitää meidän Jumalalle kuuliaiset olemmaan?

Wast. Niin, että me Jumalan Sanasa kuuliaissa waellamme, ja sen jälkeen kaikisa meidän Elämätämme käytämme.

I Sam. 15: 22, 23.

* 50. Kys. Kuinga wihdoin pitää meidän Jumala Palwella?

Wast. Niin että me oikialla ja toimellisella Jumalan palwellella annamme meidän ruumimme ja sielumme eläwäri, pyhäri, ja Jumalalle otollisexi uhrixi.

Rom. 12: 1.

* 51. Kys. Miksi luominen ja sen hywättyöt Ensimmäiselle Personalle tygölujetaan?

Wast. Ei sentähden niinkuin niistä Toisen ja Kolmas Persona ulwossuliettaisiin, waan järjestyren tähden, että luominen on se Ensimmäinen työh, jolla Jumala itsens ilmoitti, niin se myös Jumaludes Ensimmäiselle Personalle erinomaisesti työlujetaan.

I Mos. kirj. 1: 26. Psal. 33: 6.

Toinen

Toinen Uskon Rappale.

Jumalan Pojasta ja Lunastuksesta.

* 1. Kys. Kuinga kuulu Toinen Uskon Rappale?

Wast. Minä uskon Jesuxen Christuxen päälle, Jumalan ainoan Pojan meidän Herran, joka siki Pyhästä Hengestä. Synnytti Neitsestä Mariasta. Pimattiin Pontius Pilaxen alla. Ristin päälle nautittiin, kuuletettiin ja haudattiin. Alla astui helwettiin. Kolmandena päivänä nousi ylös kuoluista. Astui ylös Taiwaseen. Istui Ihan Jumalan koikkivaldian oikialla kädellä. Siellä on tulewa duomitsemaan elämitä ja kuolleita.

* 2. Kys. Mitä se on?

Wast. Lue Lutheruksesta.

* 3. Kys. Mondako meille tämä Toinen Uskon Rappale edespane?

Wast. Meljää 1:0 Christuxen Persona, 2:0 Hänen Nimejans, 3:0 Hänen hywidäitöitans, ja myös 4:0 Mitä warten Hän ne hywättyönsä tehnyt on.

1:nen Rappale.

* 4. Kys. Mitä on Christuxen Persona?

Wast. Christus on se Toinen Persona Jumaludesa, Jästä ijankaikkisesti syndynyt hänelle yhdenwertainen ja yhtäolewainen, Josta niinkuin myös Jästä Pyhä Hengi
ulwos.

ulvostäppi: joka myös ihmisten Lunas
sturexi ajantähdellishdes omisti miehuden,
ja yhdisti Jumaludensa majaxi Personalli-
seen kansa olendoonsa, ollen niin kaxi luon-
doinen niinkuin Jumala ja Mies, kuiten-
gin Yxi Persona ijankaikkisesti.

Ebr. 1: 3, 5. Christus on Jumala, että hän on hä-
nen kunnians kirkkaus ja hänen olemuks juuri
kuwa. Jolle hän sanot: sinä olet minun Poikan
tänään minun sinuun synnyttiin. Ja taas: Mi-
nä olen hänen Isäns, ja hän on Minun Poikan.
Ja ihminen on hän myös. Esa. 7: 14. Katso
Neitsyt sittä ja synnyttä Pojan, sen Nimi pitä
kutsuttaman Immanuel, ja Gal. 4: 4 Synnyksen
wainosia, josa Col. 1: 19. 2: 9. Hänesä asu ko-
ko Jumaluden tähdellishs rumillisesti. Job. 2: 19.
Rom. 8: 9. 9: 5. Että niin Christus lihan puo-
lesia synnynt, on Jumala ylitse kaikkein ylisiet-
ty ijankaikkisesti.

* 5. Kys. Millonga tapahdui tämä Personallinen
yhdistys?

Wast. Juuri Siikimisesä, kuin Juma-
lan Poika sen Itsellens, Pohälda Hengel-
dä Neitsyt Marian kohdusa eroitetun, pe-
risynnistä puhdistettun ja Luonollisilla ja
Hengellisillä lahjoilla miehudexi walmiste-
tun Ainen Omaisuttens kansa, kunnians
warjoittamises Jumaludensa Majaxi Per-
sonalliseen kansaolendons otti, yhdisti ja o-
milla Omaisuxillans kauristi.

Luc. 1: 31, 35. Katso sinä sittä kohdusas ja synnynt
Pojan;

Wojan; Sillä Pyhä Hengi tule sinun pätes ja ylimmäisen woima warjo sinun. Entähden myös se Pyhä kuin sinusia syndy pitää kutsuttaman Jumalan Wojari.

- * 6. Kys. Mitkä owat ne Omaisudet, joilla Jumaluus kaunisti otetun Miehudensa, ja jotka Jumaluus Miehudensa kansa tygönsä otti eli omisti?

Wast. Ne yhdistyres Jumaludelta miehudelle tygöjaetut owat: kaikkitietäwäisyys, kaikkis paikon läsnöolewaisuus, kaikkivaldiaisuus, ja sanalla kaikki Jumalallinen Majesteti a), mutta ne kuin hän miehudelta tygönsä otti, owat: ihmillinen syndymys, liha, weri, kärsimys, kuolema, ylösnousemus, tauwaseen astumus, ja niin edes pain b). Josta tule, että mitä Kummallekin Luonolle oma on, se on myös sille toiselle osallissa, niin että myös luonot aina waiuttawat kumbakin tauwattans yhtä ja sama, kansa ja kautta toistens osallisuuden. c)

a) Col. 2:9. b) Ebr. 2:14, 17. c) 2 Cor. 5:19. Joh. 3:2

7. Kys. Taidakkos käsittä, kuinga Christus on niin kahdesa luonosa yri Persona?

Wast. En, sillä kuinga Jumaluus muuttumatta on yhdellä korkeast Jumalalliselä tauwolla tygönsä ottanut ja kansansa yhdistänyt miehuden yhdäi sekoittamattomaxi, mutta eroittamattomaxi personaxi, on ja pysy käyttämättä.

2 Mos. kirj. 3:2, 3. 1 Tim. 3:16. Se on julkisesti suuri

suuri Jumalifut en salaisuus, että Jumala on ilmoitettu sihasa, wau urkkautettu hengejä, nähty Engelleidä, sarnattu pakanolle, uskottu mailma- ja, ja ylösoitettu lumiaan.

- * 8. Kys. Kosta Jumalan Poika Persanalliseen yhteyteens otti Miehuden, ongo hän myös silloin pällensä ottanut sen heikkoudet?

Wast. Jumalan Poika on miehudesansa wapassti pällensä ottanut ei erinomaisia ja wirhillisia, wsan niit. i synnin tähden kaitille yhteisesti tygdrippuwia ihmillisiä heikkoukia, kuin owat wäsymys, isomus, murhet ja muut senkalbaiset, kaikki ilman syndiä.

Ebr. 5: 2. 2: 18. 4: 15.

- * 9. Kys. Märi piti Christus oleman Jumala ja ihminen yhdessä Personasa?

Wast. Mäinkuin yri wälimies wirkainfa wuori piti hänen oleman Jumala ja Mies. Mutta muri sentähden ihminen, että hän olisi lain kuultaisuden alla tainut elä, kärsiä ja kuolla: ja Jumala, että hän olisi sille kuultaisudelle, kärsimiselle ja kuolemalle tygdiakanut Jumalallisen waiman ja arwon, ja sillä poisottanut Jumalan wihan, lain kirouren, synnin kuoleman, perkeleen ja helwetin; jota kaikkia ilman Jumaluden yhdistystä ei pallas ihminen taitanut olisi.

Pal. 49: 8, 9. Ei welikän taida ketän lunasta, eikä Jumalalle ketän sowa ita. Sillä heidän sieluns lunastus on ylönkallis, niu että se jää telemit ijanlakkijesi.

2:nen Kappale.

- * 10. Kys. Mitkä ovat Christuksen Nimet?

Wast. Ilman usiambia Nimeidns ulwos merkitän erinomattain hänen Personans ja Wirkans niillä, että hän kutsutaan Jesus Christus.

- * 11. Kys. Mitä merkitse se Nimi Jesus?

Wast. Mutuwari tekiää, ja on tämä Nimi Jumalalda hänelle sääetty, engelin kautta ennen sikiämistä ilmoitettu hänestä, ja sitte ymbärins leikkauresa hänelle tygöpantu.

Matth. 1: 21. Luc. 1: 31. 2: 21.

- * 12. Kys. Mitä merkitse se Nimi Christus?

Wast. Woideldua, niinkuin myös Mebias.

- * 13. Kys. Millä on Christus woideltu?

Wast. Jumala on woidellut hänen miehundreds puolesta Pyhällä Hengellä ja waimalla, eli kaikilla Luonollisilla ja Hengellisillä lahjoilla *a*), niin on kansa Jumalustin Omaisuttens tygö jakamisilla miehundreds niillä yhdistyrens hetkellä woidelluyi tehnyt. *b*)

Luc. 2: 26. *a*) Esa. 61. Psal. 4: 5, 8. *b*) Col. 2: 9.

- * 14. Kys. Miti piti meidän Wapahantajamme olemän yxi Herran woideltu?

Wast. Hänen wälimiehellisen Wirkansa tähden, että taita sitä toimitta kolmesa wirasa, nimittäin Papillisesa, Prophetallisesa ja Kuningallisesa, joihin wirkoin Wan-

hassa

Kasa Testamentisa Biblimys woitelemisen
kansa tapahdui.

3:mas Kappale.

- * 15. Kys. Kuinga ja Kossa, on Christus hänen
Wälimiehellistä wirkansa toimittanut, ja hä-
nen hywiätöitansa tehnyt?

Wast. Ulla hänen erinkaldbaißen Tilain-
sa ja jälkeen kungin wirkansa laadun erin-
kaldbaisuuden.

- * 16. Kys. Kutka owat Christuren Tilat?

Wast. Ne owat kysi: Hänen Alennuksen
ja Nennuksen.

- * 17. Kys. Mitä on Christuren alennus?

Wast. Se tila, josa hän Miehudensa
puolesta 1:0 poisitti hänens sille Luonolle
tygöjaettuun Jumaludens omajuttun täy-
dellisestä nautihtemisesta, ja 2:0 piti itsens
sen alla huonolla orjan muodolla, nuhder-
tomasa heikkaudes, kdyhnydes ja alhaisu-
des tässä maailmasa: sowitzuksen Jumala meil-
le a), ja walistuksen meille opisa ja elämässä. b)

Phil. 2: 6, 7, 8. Christus waikka hän oli Jumalan
muodos, ei lufenut saalixi Jumalan kalvainen ol-
la. Waan alensi itsens, otti orjan muodon pääl-
lens, ja tuli muiden ihmisten wertaiseri. Ja löyt-
tiin menöisa niinkuin ihminen, nöhytti itsens ja
oli kuulemaan. saakka kuuliainen, ja ristiin ku-
leman asti.

- a) Gal 4: 4, 5, b) Joh. 8: 12. 12: 46. Matth.
11: 29, 30. Joh. 13: 15.

18 Kyf. Mitkä asiat Christuren Alennukseen ja Orjalliseen Muotoon tulewat?

Wast. Hänen sikiämisen, että se oli heikkoutten päälle ottamisella, syndymys, että se myös huono ja ylönkatsottu oli, hänen ymbärinsieikkauksensa, pakons Egyptiin, koko köyhä elämäkertans. Hänen kaataneensa, riuksuensa, wainons, piinans, kuolemansa, ja viimein hänen hautamisensa.

19. Kyf. Kuinka Kauwoin päälleseisoi Christuren Alennus?

Wast. Se alkoi hänen sikiämisen ja syndymisenä kansa, ja päälleseisoi koko hänen elinaikans, kolmekymmendä kolmet ja lähes puoli ajastaika, sihenasti kuin hän kuoli ja haudattiin.

* 20. Kyf. Mitä on Christuren Alennus?

Wast. Se Tila, josa hän Miehudensa puolesta, koska Lunastus oli täytetty, 1:0 pöytäpani halwan orjallisen muotons, ja 2:0 jälleensä otti täydellisen ja pysyvän harioituksen työjätuista Jumaludens Omatuista, kunniaista ja woimasta: Tullorens itse niissä meillä kunniotetuksi a), ja tehdärens meitä osalliseksi autudesta, kuin hän meille ansahiti. b)

Phil. 2: 9, 10, 11. Sentähden on Jumala hänen korottanut ja andanut hänelle nimen, joka kaikilla nimillä suurin on. Että Jesuren Nimeen pitää kaikki polwet heitän Jumartaman, jotka Taitwa-

Ja ja maan päällä ja maan alla ovat, ja kaikki kielet pitää tunnustaman, että Jeesus Kristus on Herrana, Isän Jumalan kunniaxi.

a) Joh. 17:24 Rom. 14:9. b) Joh. 12:32.
1 Mos. kirj. 45:9, 10, 11.

21. Kys. Mitkä asiat Christuksen Klennyyteen tulevat?

Wast. Ne, että kuin hän omasta woimastansa haudasa wirkois ja sieluns ruminansa kansa yhdisti, hän 1:0 Allaastui helwettijn a), 2:0 nousi ylös kuolluista ja näytti itsens eläwäxi b), 3:0 astui ylös taiwaseen c), 4:0 istuu nyt Isän Jumalan oikialla kädellä d), ja 5:0 siellä on jätens tulewa viimeissä päiwänä duomitseman eläwitä ja kuolleita e).

Rom. 14:9. a) 1 Pet. 3:19. b) 1 Cor. 15:4.
c) Eph. 4:10. d) Ps. 110:1. Eph. 20:21.
e) Matth. 25:31.

22. Kys. Millonga alkoi Christuksen Klennys?

Wast. Siinä silmän räpäyessä kuin hän haudasa eläwäxi wirkois, ja pösy nyt kaikes iiankaikkisudes.

Psal. 72:8.

* 23. Kys. Kuinga monda on Christuksen wirka, joisa hän pitää itsens niinkuin yxi wälimies, jori hän woideltu on?

Wast. Niinkuin tätä ennen nimitettiin hänen Klimäinen Papiillinen, Prophetalinen ja Kuningallinen wirkansa.

* 24. Kys. Mitä on Christuksen Klimäinen Papiillinen wirka?

Wast. Se wirka, jonga hän pitää uhrilla

Ja ja esirukourella Jumalan edestä, että hän 1:0 sekä lain meidän edestäm täytti P. kullaisimmalla Elämällänsä a), kuin iuuri wiikauhrina, laisa säättyä sen ylitse kymistemme rangaistusta ulwosfeisoi P. kullaisimmalla pinnalla ja kuolemalla b), Jumalalle sovinnori ja meille ihmisille anhoori ja Lunasturexi, ja 2:0 rukoi ja vielä rukoi kaikkein ihmisten edest ohtetsest, ja uskowaiten erinomaisest, jonga rukourens hedelmä on siunaus. c)

Eph. 5:2. 3 Mos. kirj. 16:7, 8, 10, 20, 21, 22. 9:15. a) Matth. 5:17. Gal. 4:4, 5. Jumala lähetti Poikans syndynen waimosia lain aliseri tehdyn. Että hän ne jotka lain alaiset olit lunastais, että ne hänen lapsirens luettaisin.

b) Esa. 53:5. Ebr. 10:12. Christus uhrais yhden ijankaitkisesi kelpowan uhrin syndein edestä.

c) Ebr. 5:7. Rom. 8:34. Christus on Jumalan oikialla kadella, joka myös rukoi meidän edestäm.

3 Mos. kirj. 16:7, 8, 9, 10, 20, 21, 22. Uron piti Seurakunnan Majan owella heittäjän arpa kahden kaurin päälle: sen wapauden arwan kaurin pän päälle piti hänen paneman niolenat kätensä, tunnuistamisella sen yli Israelin kansan synnit, ja sitte lähettämän sen eläwänä korpeen: mutta Herran arwalle langennen kaurin piti hänen teurastaman ja poltto eli rikos uhrixi sen uhraman: sitte sen werestä wiemään Pyhään Esi.

Christum sisälliselle puolelle, ja Pyhän sa-
wunsiitsuturen kansa sitä werta seitsemän
kertta sormellansa priiskoitta armo istumen
pälle ja edes.

Christus se pro nobis obtulit Sacrificium Deo in
triplici qvalli Ara, nempe Terrena in Gethsema-
ne, Lapidea in Curia Pilati, & Lignea in Cruce,
eratque Ejus Passio omnibus his locis cum interna
tum externa.

* 25. Kyf. Sano wielä liikemin millä on Chri-
stus meitä Lunastanut?

Wast. Et kullalla eikä hovialla, waan hä-
nen pyhällä ja kallilla Werelläns ja wiat-
tomalla pinnallans ja kuolemallans.

1 Pet. 1: 18, 19. Tietäkät ettet te ole katowaisella
hovialla eli kullalla lunastetut teidän turhasti me-
nostan: waan kallilla Christuren Werellä niikuin
wattoman ja puhtan karitjan.

* 26. Kyf. Kuinga on Christus meitä Lunastan-
nut Werelläns?

Wast. Niin, että hänen Lunasturen We-
rellänsä sekä alkoi, koska hän meidän ede-
stäm werisest ymbärins leikkaurens herkestä
alleandoi itsensä laille tekewään ja karsiwään
kuuliaisuteen a), kuin lopeti, koska häälle kuo-
lemasa Jumalalda syndimme waclujettin,
että rangasturen niistä meidän siäsam kan-
sa werisest ulwosseisoi. b)

Rom 10: 4. a) Gal. 5: 3. Minä todistan, että
jokainen ihminen kuin ymbärinleikatan, se on
kaike lakia welkapy pitämän.

b) 2 Cor. 5: 21. Esa. 53: 5. Hän on hawoitettu
meidän

meidän pahain tekoim tähden, ja meidän syndeim tähden on hän hojuttu. Rangaistus on hänen päällän, että meillä rauha olis, ja hänen hartains kautta olemma me paratut.

- * 27. Kys. Mitä rangaistusta kärsi Kristus meidän syndeimme tähden?

Wast. Hän kärsi sisällisesti sieluns Jumalan meidän syndein edestä hirviötä wiha helwetin kaikkein waiwain määrällä a), ja ulkonaisesti runins pitkälistä piina häpiällisellä rissin kuolemalla b).

a) Matth. 27:46. Jer. Wal. wirret 1:12. b) Esa. 53:4. 43:24. Ihminen sinä sait minun töötä tekemän sinun synneisäs ja olet tehnyt minulle waiwa sinun pahoisa teoisäs.

- * 28. Kys. Rukoileko vielä Kristus meidän edestäm Taiwasa?

Wast. Totisesti hän rukoile meidän edestäm Majestetillisellä muotoa edespanemalla hänen auksiosans ja kärsimisestans Isänsä tykönä meille hywäxi, ja se niin woimalisesti kuin ei koskan se paras edeswastaja niin tehdä taida.

Jlm. kirj. 1:7. 5:6. Rom. 8:34. Kristus on Jumalan wiikalla kädellä, joka myös rukoile meidän edestäm.

- * 29. Kys. Mikä on Christuren Prophetallinen wirka?

Wast. Se wirka, josa hän itse näkhywästi 1:0 sarnaisi eli opetti meille Jumalan tahtoa meidän autudestäm, 2:0 ennusti ja ilmoitti tulewaisia asioita ja 3:0 wahwisti sar

sarnans ja ennusturensa lufemattomilla tunnusmerkeillä eli ihmettoillans.

5 Mos. kirj. 18: 18, 19. Minä heräsin heille Prophetan heidän welistans, niinkuin sinä olet, ja minä panen minun Sanani hänen suhansa, hän puhu heille kaikkia mitä minä hänelle käskin. Ja se joka ei minun Sanani kuule, kuin hän minun Nimeni puhu, hänelä minä sen waadin.

* 30. Kys. Kuinga ja mitäwarten on Christus Sarnannut?

Wast. Ei sarnannut waan lakia ja sillä woittarens meitä kuuliaisuteen ja sodamen pehmenteen, ja poiswetarens jokaista Juudalaisten erhetyristä a), mutta erinomattain Ewangeliumia, josa hän osotti itsens olewan Isäldä lähetetyn mailmaan, että uskolla hän olisi ansionsa kansa oppinsa ja hallitusensa alla autudexi vastaanotettu, niinkuin Prophetat sitä hänestä ennen todistanet olit, ja hän myös itse todistaman piti b) ja jota ilman hän ansiollans olisi ihmisille tunnematoin.

a) Matth 5: 21. 26. b) Job. 5: 39. Apost. T. 10: 43.

* 31. Kys. Ongo nyt Christus vielä Prophetat?

Wast. Totifest on hän se suri Prophetat, josa anda sanallensa woiman ja toimitta vielä tämän hänen Wirkansa laillisesti kutsuttuin Opettaitten kautta maan päällä, jotka ne vielä sitä hänen ihmettoillans ja en-

nustustens tähtöyillä wahvistettua Propheetallista sanansa sanawat.

Joh 6: 63. Apost. 1: 21. 2 Cor. 5: 20.

* 32. Kys Mikä on Christusen Kuningallinen Wirka?

Wast. Se Wirka josa hän niinkuin Herrara yli Taiwan ja Maan, Woimans, Armons ja Kunnians Waldakunnisa Tahton, sa jälkeen kaikki Majestetillisesti ja Wisasti hallitse.

Mjal. 8: 7. Sinä asetat ihmisen Pojan Sinun käsittöis Herrori, kaikki olet Sinä hänen jalkais ala heittänyt.

* 33. Kys Mikä on Woiman Waldakunda?

Wast. Joka Luonon Waldakunnari kutsutaan, ja alusa luodury tuli, ja käsittä al lens Taiwan ja maan, ja mitä on niiden päällä, näkymättömät ja näkymättömät, hengelliset ja hengettömät luondokappalet, ei ulkosäätään pirujakaan ja kadotettuja helwetis, eikä myds Engeleitä Taiwan.

1 Wika kirj. 29: 11, 12.

* 34. Kys Kuinga hallitse Christus Woimans Waldakunnasa?

Wast. Niin, että hän siirä Isäns ja Pyhäin Hengensä kansa 1:0 ylöspitä kaikki luonot woimians a), 2:0 waikutta niitten woimain kansa ja kautta koska ne oikein eli hywän sowitzaan, mutta ne pahasa ainoastans ylöspitä b), sitte 3:0 ylitä, kääntä ja hal-

hallitse kaikki niin määrän ja ulvoškäymiseens. kuin hän näke parhaiten kunniazens, ja luoduille soveltammari, ettei ne hänen tahtoans vastan tapahtua saa c).

a) Ebr. 1: 3. Hän kanda kaikki voimons Sanalla.

b) 1 Cor. 12: 6. Ovi on Jumala, joka kaikki kaikisa vaikutta.

c) Psal. 135: 6. Kaikki mitä Herra tahto, niin hän teke Taimas ja maasa, meres ja kaikis ihwydes. 35. Kys. Sanos vielä likemin kuinga Jumalan kansa vaikutus hywää ja pahaa' suhteen; itsens pitäpi?

Wast. Niin että Jumala käsittämättömän kansa vaikutusensa alla Luondoin voimains sovitusesta hywään, sitä sama tahto, käske, autta ja täällä armopalkalla kohta a), mutta pahaan, sitä sama wiha, kieltä, estä ja wihdoin salli, waan sitte rangaise b), sovitrain wapaehtoiset luonot itse heitäns pahaan, ja sillä itse syyt siihen owat c).

a) Phil. 2: 13. b) Ps. 81: 12, 13. c) Eyr. 1: 21.

36. Kys. Kuinga wihdoin näyttä itsens Jumalan hallitus?

Wast. Se uloittu kaikkijn, mutta erinomattain mitä tule ihmisten sydämiin, niin hän taimutta ne hywään, ja estä ne pahasta a), ja koska hän myös pahaa seurannoilans salli, niin hän pane niille määrän esteen b), ja kädändä myös wiimein ne hywään tarpelliseen ulvoškäymiseen c).

a) Psal. 33: 14, 15. Bahwalda istumeldans katso

hän kaikkea jotka maan päällä asuvat. Hän valmista kaikkein heidän sydämens, hän ymmärtää kaikkein heidän työns. b) Esa. 37: 29. Job. 38: 11. Tähdänasti pitää sinun tuleman ja ei edennä, tässä pitää sinun korkiat aldos asettuman. c) 1 Mos. kirj. 5: 20. Te ajattelitte minua vastaan paha, mutta Jumala on kändännyt sen hyväksi, että hän tekis niinkuin nyt nähtävä on.

* 37. Kys. Mikä on Christusen Armon Waldakunda?

Wast. Yri, pyhä, yhteinen Christillinen Kirkko eli Seurakunda maan päällä Christityistä ihmisistä, jotka yhdistetään Sanan ja Sakramenttein kautta, ja kutsutan sentähden näkywäiseksi, mutta uskonwuori näkymättömäksi, ja ristin alla sotiwaiseksi syndejä ja pirua vastaan: joka uskon sotiwainen joukko, on niiden pyhäin yhteys, se yri hengellinen ruumis, siinä uskowaiset kesken jäseninä pään Christusen alla; jota vastaan pahat Christityt ovat jäsenet ainoastans siinä näkywäisessä kirkossa, ja siihen itsensä pitävädiset.

Eph. 1: 22, 23. Jumala on pannut Christusen pääksi kaikkein päälle Seurakunnalle. Joka on hänen rumins sen täyttämys, joka kaikki kaikisa täyttä.

38. Kys. Miksi kutsutaan tämä Kirkko yhdeksi?

Wast. Sentähden, että sillä on yri Herrara ja pää Kristus, yri ja sama Hengi, joka sitä opetta, yri usko, yri kaste, yhdenkalainen toivo, yri Jumala ja kaikkein Isä,

ja että myös sen jäsenetkin ahkeroitsewat pit-
tä hengen yhteyttä rauhan sitten kautta.

Eph. 4: 3:6.

39. Kys. Miksi kutsutaan se Pyhäri?

Wast. Sentähden, että Kristus 1:0 Seu-
rakunnallens on Sanans ja Sakramentins
sä pyhyden wälikappaleiri andanut a), 2:0
ansioistansa sen pyhäri teke b), ja 3:0 että sen
oikiat jäsenet itsekin ahkeroitsewat pyhyttä c)

a) Eph. 5: 25, 26. b) I Cor. 6: 11. c) I Pet. 1: 15.

40. Kys. Miksi kutsutaan se yhteiseri?

Wast. Sentähden, että se on yhteisen A-
postolisen ja Prophetallisen opin päälle Chri-
stusesa perustettu, ja sen usko ja tunnusta,
ei myös ole sidottu wiisiin kansakundaan,
aikaan, paikkaan eli makundaan, waan löy-
tän jokapaikasa kusa uskowaiset owat.

Eph. 2: 19. Col. 1: 23. Apost. T. 10: 34, 35.

* 41. Kys. Kuinga hallitse Kristus tässä Ur-
mons Waldakunnasa?

Wast. Nijn, että hän sijnä hengellänsä
kutsu Sanan ja Sakramenttein kautta ih-
misiä tämän walda kundans alimmaisiri, ne
kutsutut sitte ylöswalaise, heitä sen päälle u-
skosa pyhittä, ja wiimein wahwistettuina
itse kauttans aututeen kätke.

Joh. 10: 28.

* 42. Kys. Mikä on Runnian Waldakunda?

Wast. Se paikka Taiwallisesta autude-
sta, josa ne Jumalan kuuwahan täydellisesti
kirkaastunet pyhät, he Jumalan yhdistykses,
wa-

vapaina kaikista pahasta, händä näkemisensä ja nautihtemisensä alla, kaiken hyvän osallisuuden, täydellisesti rakastawat, engelien seuroin ijankaikkisesti kiittäwät, ja hänen ylitsensä iloa loppumattomasti toistensa tunnemisessa nautihtewat. Tämä waldakunnada kutsutan myös riemuittewaiseri kirkori.

Psal. 17: 15. Minä saan nähdä sinun kasvos wanhurskaudes, minä rawitan herättyäni sinun kuwas jälkeen. 16: 11. Sillä sinun kasvos edes on täydellinen ilo ja riemullinen meno oikialla kädellä ijankaikkisesti.

* 43 Kyf. Kuinga hallitse Jumala ja meidän Herramme tässä kunnians Waldakunnassa? Wasf. Sillä muodolla kuin en me vielä taida tietä engä ymmärtä. 1 Cor. 13: 9, 12. 1 Joh. 3: 2.

4:äs Kappale.

* 44 Kyf. Mitä warten on Christus hänen hywättyönsä tehnyt ja meitä Lunastanut?

Wasf. Että me 1:0 uskon kautta hänen omans olisimme a), 2:0 armowaldakunnassans hänen allans eläisimme b), ja 3:0 händä ijankaikkises wanhurskaudes, wiattomuudes ja autuudessa Taiwassa palweleisimme, niinkuin hän on kuolluista ylösnosnut, elä ja hallitse ijankaikkisesti, se on, totinen tosi c).

a) 1 Cor. 3: 23 6: 20. b) Tit 2: 14. Rom 14: 17, 18. c) 1 Tess. 5: 9.

* 45. Kyf. Mistä ja mihin on Christus meitä lu-

nastanut, eli mitkä ovat meille hänen ansions eli Lunastamisen ja hedelmät?

Wast. Christuksen ansiosta, se on, hänen meidän edestäm lain täyttäneistä pyhästä elämästä, ja sen ylitsekäymistemme rangaistuksen ulosseisoneista pyhästä pinnasta ja kuolemasta, tygöwuota hedelmäxi meille hänen ylösnousemisen voimasta, yhteisesti kaikki hengellinen, Humilinen ja Taiwallinen armo a).

Mutta erinomaisest on meille siitä se hyvä, että hän pinnalla ja kuolemallaan wa-pahatti meitä 1:0 Jumalan wihasta ja buo-miosta b), 2:0 lain kirouyesta ja rangaistusesta c), 3:0 synneistä, syndein ja pirun walla-sta d), ja 4:0 kuolemasta ja ijankaikeisesta kadotusesta e).

a) Col. 1: 19, 20. b) 1: 21, 22. Rom. 5: 10.

c) Gal 3: 13. Esa. 53: 4, 5. d) 1 Cor. 15: 3.

2 Cor. 5: 15. Ebr. 2: 14. e) 2 Tim. 1: 10.

Of. 13: 14.

Waan jälleens pyhällä elämällä ja kuole-mallaan meille sai 1:0 Jumalan armon ja ystäwyden hänen yhteyhelläns ja lapsuden oikeuden a), 2:0 ylöswalastuksen armon pa-rannuksen ja syndein anderyandamisen b), 3:0 wanhurstkauden ja sen woiman pyhyteen eli udistukseen c), 4:0 wapauden lain täyttä-misestä, ja sen waadinnon angarudesta d), 5:0 woiman ja lohduituksen kanda ristiä e),
ja

ja myöös 6:0 ijan kaikkisen elämän ja sen kunnian edut taimaseen f).

- a) Rom. 5: 8. 1 Joh. 4: 9, 10. Eph. 1: 5. b) Apost. T. 26: 17, 18. 5: 31. c) Rom. 5: 19. 6: 4, 11. d) Gal. 2: 19. e) 2 Cor. 1: 5, 7. f) Rom. 6: 2.

45. Kyf. Onko Kristus kaikkii ihmiset Lunastanut ja kaikille nimitetyt Lunastuksen hedelmät saanut?

Wast. On totisesti, sillä Jumala lähetti Poikansa, että hän ne jotka lain alaiset olit Lunastais a), ja hän on myöös kaikkein edesstä kuoleman maittanut b).

- a) Gal. 4: 4. b) Ebr. 2: 9.

47. Kyf. Mitä teke, että waikka kaikki owat Lunastetut, ei kuitengan kaikki saa sen Lunastuksen hedelmiä, waan moni on vielä synneissä, pirun alla, Jumalan wihoiissa, lain kirouksessa, ja niin edespäin?

Wast. Sen teke heidän epäuskons, jolla epäuskolla he katumattomudes pois sulkevat itsensä tämän Lunastuksen hywästä, ja niin ominsyiden sitä paitsi jäävät.

Marc. 16: 16. Joka ei usko, se kadotetaan.

48. Kyf. Mitä Lunastuksen Työ Pojalle tygösi lujetaan?

Wast. Sentähden, että ihmisen sukukunnan Lunastuksen Jumalan Poika on Pyhän Kolminaisuuden armo neuwon ja päätöksen jälken ihmisen tullut, ja hän Jumala ja
Mies

Mies sen työn Personallisesti päällensä otti ja täytti.

Kolmas Uskon Rappale.

Pyhästä Hengestä ja Pyhittämisestä.

* 1. Kys. Kuinka kuulu Kolmas Uskon Rappale?

Wast. Minä uskon Pyhän Hengen pääl-
le yhden Pyhän Kristillisen Seurakunnan,
Pyhain ihmisten yhteyden. Synnein an-
deri saamisen, rumin ylösnousemisen ja
iiankaikkisen elämän, Amen.

* 2. Kys. Mikä se on?

Wast. Lue Lutheruksesta.

* 3. Kys. Mondaako meille tämä Kolmas Uskon
Rappale edespane?

Wast. Rahta: 1:0 Pyhä Hengidi, ja 2:0
Hänen hywia töitäns.

1:nen Rappale.

* 4. Kys. Mikä on Pyhä Hengi?

Wast. Pyhä Hengi on se Kolmas Perso-
na Jumaludes, joka iiankaikkisest ulostäy
Isästä ja Pojasta, heille Yhdenwertainen
ja Yhtäolewainen.

Psal. 104: 30. Sinä ulostähetät sinun Henges,
nijn he luoduxi tulewat. Job. 33: 4. Jumalan
Hengi on tehnyt minun, ja Raikkivaldian Hengi
on minulle andanut elämän.

Job. 15: 26. 16: 7. Rom. 8: 9. Matth. 10: 20.

Gal. 4: 6. Ilm. kirj. 22: 1.

5. Kys.

* 5. Kyf. Miksi kutsutaan hän Jumalan Sengeri?

Wast. Sentähden, että hän nimikuin Jumala: Nimillä, Omaisuudella ja Toilla Personans yhdes Isän ja Pojan kansaolen nosta, yhdellä Jumalallisella tavalla heistä uloskäy ijankaikkisesti.

Apst. E. 5: 3, 4. 1 Cor. 2: 10. Psal. 33: 6. Esa. 6: 3. Matth. 3: 16, 17. Jlm. kirj. 22: 1.

* 6. Kyf. Miksi kutsutaan hän Pyhäri?

Wast. Ei ainoastans olemisensa vuoksi, että hän on Pyhä Itsensä, mutta myös, että hän vaikuttaa pyhittämisen työt ihmisessä.

2:nen Kappale.

* 7. Kyf. Mitkä ovat Pyhän Sengen hywättyöt ja monesako ne Kappaleja?

Wast. Hänen tygösowittamaiset armo tydöns ovat neljänlaiset päätyöt eli toimitukset meille Catechismusesta, nimikuin 1:0 kutsumus, 2:0 ylösvalaisemus, 3:0 pyhittämys wanhurskauttamisella, ja 4:0 myös udistamus wahvistumisxi.

* 8. Kyf. Tapahuko Jumalan Sengen tygösowittawa armo työt eli nijtten vaikutukset ihmisen tykönä määrällä eli tygöottamisella?

Wast. Tapahtu, ja ne hänen tygösowittawat armo vaikutuksens ovat määrällis, nimittain Sanan kautta ihmiselle, osittain tarjowaisissa, niin xyi ennättäwä armo kutsumisesta, liikutawa mistä ja mingä al-
la

laistää syvästi, kuin yri valmistava armo ylöswalitus, andawa ymmärryelle tietoa ja yllwäksitusta ja siirte syvästi. Ja osittain waiikutawainen armo, joka kändä tahdon uskon udesiherätyksessä, ja teke uskon omistaman Jesuksen ansattua Pohyttä wanhurskauttamisessa: Ja sitte kansawaiikutawainen armo wanhurskauttamisen tilassa, joka matkan saatta ja autta udistusta ja wahwista uskoa ja Jumalisuutta.

Jlm. kirj. 3: 20. Katso minä seison owesa ja kolkuttan, jos joku minun änen kuulu ja aiwa owen, sen työ minä tahdon kätällemänä ja pitää ehtoollista hänen kansans, ja hän minun kansani. Psal. 23: 6.

Hæc Gratia Operans nominatur prout quoque priores Assistens, at tamen per illam fide accensa, tunc ea sicut & gratia Cooperans inhabitans dicitur.

I:siit Kutsumisesta.

* 9. Kys. Koska kuulu: Pyhä Henki on minun Ewangeliumin kautta kutsunut, mitä sillä ymmärrän?

Wast. Sillä ymmärrän, että Pyhä Henki on meitä Sanalla Christuksen työ ei waan Esiisäni kutsunut, mutta wtelä nyt kutsu, ja seurakunnan oikioixi jäsenixi meitä saatta tahto.

Es. 16: 3, 6.

* 10. Kys. Mikä on kutsumus?

Wast. Kutsumus siin sen valmistusta, jota

joka tapahtu synditilan ilmoitukseella laista, on, että Pyhä Hengi Ewangeliumin Sanalla Jumalan armoa Christuksessa ihmiselle tarjo ja tygöpitä, ja tuolle armolle niin hänen ymmärryksensä neuvo, kuin tahtoa waatii, että hän saman armon mahdollisi parannuksen alla autuuden vastaanotta.

1 Tim. 2: 4. 2 Pet. 3: 9. Psal. 50: 1, 2. Herra L. wäkewä Jumala puhu, ja kutsu maailmaa hamaista auringon kotoista niin lastemiseen asti. Siis nista anda Jumala täydellisen kirkkauden paistaa.
2 Tim. 1: 9 Jumala on meitä autuaksi tehnyt ja kutsunut Pyhäällä kutsumisella, ei meidän töidemme perästä, waan hänen aiwoituksensa ja armonsa jälkeen.

* 11. Ky. Mitkä pitä Jumala likin Sana apuwalis kappaleina, woittarens ihmistä warinottamahan kutsumusta ja ylösheräyämän suruttomuudesta?

Wast. Niihin Jumalalta owat ihmiselle enndättäwäxi armoxi wälistä erinomaiset suret hywättyöt, wälistä hätä ja kärsimys, niinkuin sairaus, köyhös, sortamus, ylöskäset, wälistä muiden esimerkki, ja toisinans kuleman tapauyet, eli muut tapaturmaisudet.

1 Job. 33: 15: 17.

* 12. Ky. Tuleko Jumalan kutsumus kaikesta vastaanotetuksi?

Wast. Ei paratkon Jumala! Ne enimät ihmiset tukouttawat ja warinkäyttäwät sen Jumalalta heidän parannuksen kutsuwan ja ylösherättäwän armon, niin ettei Jumala

Ja kutsumisens kautta tarvoitettua aiwoitustans heisa woitta saa.

Rom. 1:19, 20. 2:14, 15. Apost. E. 24:25.
26:28. 7:7.

* 13. Kys. Mitä on ja seura kutsumisen kansa, kosta ei se tukauteta eli wärinkäytetä?

Wast. Syndisen totinen ylösheränys synnistä, se hälle wäkewällä nykkellä eli miustutuyella sydämesä, että hän sijttä tunde tykönän syndiä, pelkoa ja lewottomutta, että päästä sen tilansa warallisutta; jonga päälle kutsumus tule hänelle endämin tuuduwari, waan ilman tuota ylösheränystä ei hän syndiä tunne, eikä armo kutsumisesta mitän luoja pida.

* 14. Kys. Millä tawoin pitä syndinen ylösherätyresä itständ pitämän?

Wast. Hänen tule silloin heti 1:0 ylijättdä itsensä Jumalan armolle, että hän sallisen waikutta tykönänsä ylöswallistusta murhexi syndeinsä yli, 2:0 walwo, ettei armo waikutuyet häldä poses tule, ja parannuyens aiwoitus hukkan mene, waromisen kansa, ettei hän saaduista tarjondo armon waikutuyista, ulkonaisen wikkainsa parandamisesta ja jostakin muusta omasta tekemisestäns itständ paraturi luule, ja niin omaan hurstauttamisensä seisahda. 3:0 Pyrkä Chri-stukseen, ja hänen tähtens rukouile armosta, uskosta ja sen pysywäisyydestä, ja 4:0 sydä-

mellisesti tutki Jumalan Sana uskon ja pa-
sannuuden ylöswalistukseksi.

2:xi Ylöswalastamisesta.

* 15. Kys. Koska sitte kuulu: Pyhä Henki on mi-
nun Lahjoillans walistanut, mitä sillä ymmä-
rretään?

Wast. Sillä ymmärrään, että Pyhä Hen-
gi ihmistä tyhmyttä ja erhetystä vastaan au-
tuden asioita aina enäämin ylöswalaise, ni-
mittäin lain kautta opetta händä tundeman
Jumalaa aina paremin Pyhydensä ja wan-
hurskaudens wuori erinomaisesti, ja itsiäns
sywän sywäsi turmelluuden ja kadotuksen
kansa hänellensä katumuksi; mutta kansa
Ewangeliumin kautta opetta tundeman Ju-
malan armoa ja Christuksen ansiota, ja että
sen waikutetulla uskolla hänen sillä tulla ni-
itä osalliseksi autuudesta.

* 16. Kys. Mitä on sitte, ja monexi taitaan ih-
misen ylöswalistus laista ja Ewangeliumista
seweliaasti eroitetta?

Wast. Kolmexi, se hälle 1:o alkawaisiksi
ylöswalistukseksi: koska ymmärrys ylöswa-
listu Jumalallisten totutten tiedolla ja niistä
suostuman eli totena pitämän, joka paitsi ka-
tumusta on Historiallinen a), mutta tule
2:o autuwalliseksi, joka katumaiselle pyhittä
tahdon paratuksi, ja teke sen suostuneksi ymmä-
rretään

määräyksellä tuttuin totuuteihin, että me totissa ja hyvässä uskossa sydämeä elävöittäen tuttan ja omistetaan b), vielä 3:0 vällepitäväksi: koska totutten tiedon ja tunnustamisen walo, se udistuksen alla kaswa ja wahwistu uskon ja Jumalisuden harjoituksella aina suuremmaksi, joka myös wihdoin Laimasa ennättä niissä täydelliseksi rakkaudella sijellä jankkaikkisesti c).

- a) Eph. 1: 17, 18. Meidän Herran Jesuksen Christuksen Jumala, Sunnian Isä, antakou teille wisauden ja ilmoituksen Hengen hänen tunnustiseensa. Ja walaiskon teidän ymmärryksenne silmät, että te tiedäisitte mikä hänen kutsumisensa toivo on, ja mikä hänen kunnians perimisen rikkaus on hänen pyhänsä. b) Psal. 27: 14. Herran salaisuus on niille jotka häntä pelkäävät, ja hänen luottons ilmoitta hän heille. c) Col. 1: 9, 10. En me lakka teidän edestän rukouilemast ja anomast, että te hänen tahtons tunnustisella täytettäisiin kaikkinaises hengellises wisaudes ja toimes. Että te soweliasit waellaisista, keltwaten kaikisa Herralle, ja hedelmän tekisitte kaikisa hywisä töisä ja kaswaisitte Jumalan tunnustiseä.

* 17. Kyf. Mitä myös sillä sanalla koke ymmärtetään?

Wast. Sitä juuri, että ihminen joka on itjesäns syndeinsä tähden kaukana Christuksesta, ja aiwan sokea ja woiमतoin Christuksen työssä tuleman, hän Pyhäällä Hengellä Sanan kautta parannukseen ylöswalaitaan, ja

illä parannuksella Christuksen tygö hänen
omainsa sekaan footaan.

Joh. 6: 44. Jer. 17: 14. Korf. Weis. 1: 4. We-
dä meitä perääs niin me juoremme.

- * 18. Kys. Missä seisoo se Katumus ja parannus,
ylöstullut ylöswalitusella, joka ylösherättä
synneistä, ja osotta woimans täydeksi ylöshe-
rämiseksi?

Wast. Katumus ja Parannus seisoo ih-
misen sydämen ja elämän totisessa muutoksessa
ja kändymisessä pois synneistä Jumalan ty-
gö, alla syndi murhen elävän uskon kansa.

Apost. 1. 26: 18. Hawalt lähetettiin Wakanain sil-
miä awaman, ja heitä pimendestä wakkuteen känd-
ämän, että he erjäisit satanan wakkasta Jumal-
lan tygö. Esa. 1: 6, 17. Psal. 34: 15. Lalka
pahasta ja tee hyvää, etsi rauha ja noudata händä.

- * 19. Kys. Kenellä eli millä woimalla tapahtu tä-
mä ihmisen parannus?

Wast. Ei se tapahdu ihmisedä, ehkä hä-
nen pitä siihen mielensä woimat sallia, mut-
ta ainoastansa Jumalalda, joka koska hän
ennättäwällä armollansa särkepi ihmisen wa-
stahakoisuuden, niin hän myös parannusta kä-
skewäisellä sanallansa andapi ihmiselle niin
hywin woima parannukseen kuin myös ar-
moa että walwoa sen yli, että silloin ja niin
kä Jumala myös wakkuttapi parannuksen
ihmisessä, waan ihminen sitä niin wähdä itse,
kuin

Kuin sairaa terweytitlemistansa paljalle läpityrensä wastanottamiselle sen sixi lusia taita.

Jer. 3: 12, 13. Eij. 36: 26, 27. Job. 1: 43.
Luc. 7: 14.

* 20. Kys. Onko monda katumusta eli parannusta?

Wast. Kyi, se jonga alla syndinen wastudesta syndy, kutsutan sixi ensimmäiseyi eli langenneitten parannuseyi a), ja se jonga alla uden syndymisen tilasa tapahtu uros waisen udistus eli jokapäiväinen parannus, kutsutan sixi toiseyi eli seisowaisien katumuseyi eli parannuseyi b).

a) 2 Tim. 2: 25, 26. b) Gal. 5: 24.

* 21. Kys. Kuinga monda kappaletta tarwitan oia Eiaan katumuseen ja parannuseen, eli liikemits sanottu: mikä on katumus ja parannus?

Wast. Se on se Pyhän Hengen armo waiikutus ihmiselle sydämesä, että hän 1:0 murhellisella syndi tunnolla laista a), sydä mellisesti tunde b), murhehti c), wiha d), häpe e), ja tunnusta syndeins f), ja 2:0 uskol la (Ewangeliutumista g), Jumalan armoa Christuses haluisesti ja turwallisesti käsittä b), syndeins anderyi samiseyi i), taipunut sydämesä täyden aiwotuyen kansa, että parata elämänsä k).

Marc. 1: 15. Tehkät parannus ja uskot Ewangeliumi. Apost. E. 20: 21. Todistain sitä kändymistä kuin Jumalan työg ou, ja sitä usko, joka meidän Herram Jesuren Christuxen päälle on.

- a) Rom. 3: 20. 7: 7. b) Psal. 51: 5. c) Ps. 38: 19. d) Jud. v. 23. e) Eyr. 9: 6. f) Ps. 32: 5. Matth. 12: 34. g) Rom. 1: 16. h) Esa. 26: 8, 9. Psal. 13: 6. 63: 2, 9. Korf. Weis. 3: 2, 4. i) Ps. 103: 13, 12. Jer. 31: 34. k) Ps. 119: 106.

* 22. Kys. Kosta murhellinen synditundo tule lais-
sa, eikö siis Ewangelium siihen mitään tee?

Wast. Terve totifest, sillä kosta Kristus on lain loppu. Rom. 10: 4. Matth. 5: 17. Ja Ewangelium Christuksesta paljosa walais-
se lattia, myös siinä, että se Christuksen piina-
sa näyttää sen korkeiman määrän Jumalan
wanhurskaudesta syndiä vastaan ja kuin syn-
dinen tuota kohden sowitzia elämänsä, ja
peränajattelle kuinga hän on elänyt epäusko-
sa, suruttomuudessa, omassa wanhurskaudessa,
hengellisesä olpewdesä, ja ollut Christuksen ja
hänen ristinsä wihollinen, niin siitä tule
hänelle syndi murhet sen suremmaksi, ja sy-
dän myös tule paremin armohen taipuneksi.

Rom. 8: 3, 4. Se kuin laille oli mahdotoin, että hän
lihan kautta oli heikoksi tullut, sen Jumala teki,
ja lähetti Poikans syndisen lihan hahmos, ja duo-
miti synnin lihas, synnin kautta. Että se lain
wanhurskaus meissä täytetyi tulis, jotka emme li-
han jälkeen waella, vaan Hengen jälkeen.

* 23. Kys. Minkätähden on syndi murhet tarpel-
linen?

Wast. Ei ole syndi murhet uskon syryt,
eikä minkään ansioxi, mutta tarpellinen us-
kon tähden, että syndinen mahdais mur-
hella

hella tuta hänen syndeinsä ilkeyttä kowalla onnettomudellansa, hälle se murhet sydy mensä tarpellisyyt walmistureyi uskohon.

Matth. 9: 12.

* 24. Kys. Eikö siis katumus eli syndi murhet ole kyllä ilman uskoa ihmistä parandawainen?

Wast. Ei, waan usko se paranda sydy men, niin että ihminen Jumalan mielen jakskeen a), 1:0 murhehti hänen syndeinsä niin kuin syndiä sen pahansa tähden Jumala vastaan b), 2:0 wiha syndeinsä ei wain sen pahain pälleseurandoin, waan itse pahansa eli synnin tähden c), 3:0 suostu syndi tustansa, ja tunde herkimällä sydämellä itsensä wikapäxi rangaisureen, ilman wiha Jumalaan ja hänen lakiinsa d), ja 4:0 nöyryy sisälliseen syndi häpiänsä ja niitten wapaaseen tunnustamiseen e).

a) 2 Cor. 7: 10. b) Psal. 51: 6. c) Psal. 38: 6.

d) Mich. 7: 9. Esa. 12: 1. e) Dan. 9: 5, 7.

* 25. Kys. Mistä se tule, ettei syndisen katumus ole ilman uskoa oikia?

Wast. Syndisen omaasta turmelluudesta, joka siirtä hänen orjalliseen pelkoon ja wadindon lain alle, että hän syndeinsä lihallisesti murhehti, häpee, niistä wiha ja paranda pyntä, ettei hän kuitengan lakia rakasta, eikä sitä pitä taida, ennen kuin hän tykönän on uskon waiikuturelle stan jättänyt.

Rom. 7: 12, 8. Ebr. 11: 6.

- * 26. Kys. Kuinga suri mahta katumus eli syyni di murhet olla?

Wast. Jumata itse mittä oikian syndi murhen määrän, hänen meildä usein kääsittämättömän wiisaudens ja kungin syndisen sielun tarpeen jälkeen, kuitengru pitä se murhet tuleman kaikkein tykönä siihen määrän, että syndi sydämesä juuri kiwullisesti tutaan, ja lultun hurskaudensa kansa yxi wakaisesti wihatan.

Jer. 31: 19.

- * 27. Kys. Kuinga myös taita syndinen syndi murhestans päästä eli selwitä?

Wast. Koska hän ei syndi murhensa päälle luota, eli sillä väästön ansiota synnestsä ja murhestansa luule, waan kaikest omastansa poiskändy, ja ainoastans Jesuxen sowittawahan ansiohon itsensä pitä, niin taita hän sen ansion woimasta hänen syndi tuuskansa päästä, ja sen yli jäwän wihan kansa syndehin Jesuxes sielunsa rauhan löytä.

Wirsi Kirj. 270. 2.

- * 28. Kys. Mikä on siis se Parannukseen tarpeellinen usko?

Wast. Autuwari tekewäinen usko eli usko Ewangeliumin jälken tiedolla, suostumisella ja turwalla, on Pyhästä Hengelmä Ewangeliumin kautta waikutettu ihmiselle ei joku paljas tieto ymmärryksesä Jumalasta ja hänen pyhästä sanastans sen suostumisella

la, mutta ulottu niin tahtoon: että se katu-
wainen sielu halusa Jumalan armohon,
sydämellisesti halä ja himo Jesusta ansions
kansa, ja häändä ansiollans armoxi turwalli-
sesti kansa käsittä ja omista; tunduwa se alusa
Jesukseen palawalla halulla, ja sitte suurem-
malla armon wakutuxella, makioxi lewoxi
hänesä.

Ebr. 11: 1. Usko on wahwa uskatus nihsin joita totu-
wtan, ja ei näkymättömissä epäile. 1 Joh. 5: 12.
Joka Jumalan Poika on, hänellä on elämä. Joka
ei Jumalan Poika ole, ei hänellä ole elämä.
Joh. 3: 36. Joka usko Pojan päälle hänellä on
ijankaikkinen elämä; mutta joka ei usko Pojan pääl-
le, ei hänen pida elämätä näkemän mutta Ju-
malan wiha pöy hänen päällän. 1 Joh. 2: 23.
Ja jokainen kuin kieltä Pojan ei hänellä Isäkan ole.

29. Kyf. Kuinga owat Jumalan Sanan eli totu-
tein tieto ja suostumus yhdessä eläwässä uskosa?

Wast. Ne owat tarpelliset uskoon, sillä
ilman tietä ja suostua, ei taita uskoa, mut-
ta owat kuolluna ymmärryessä siihen asti
kuin nyi haluinen omistus nihsen kautta wai-
kutetan tahtohon, josa silloin tieto totu-
sta tule eläwäxi, että suostumus ymmär-
ryses käynyt myös tahtohon, ja ne tahdosa
suostutut totudet sydän kansa sitte totissa ja
hywändä turwalla tunte ja omista; jotka kaik-
ki eläwä nimittäin tieto, suostumus ja tur-
wa, eli haluinen omistus ei ne kuolleja u-
skosa olla taida.

30. Kyf.

* 30. Kyf. Mikä on yri kuollut usko?

Wast. Yri turha luulo, kuin yri katumaton muttuumattomosa sydämesänsä teke itsellensä armosta, eli oikein sanottu epäusko: että katumaton niin kansa syndynellä kuin tygötullessa haluttomuudella ja turwattomuudella Jumalan armohon Christuses sen hylkä, ja tuon alla pitä itsehänsä eli johonkuhun muihin nurja rakkauden halua ja päälle luottamusta eli sydämen tygökinitystä, ja hallitan tuolda syndinsä pimittäwäldä, tietelewäldä, kowendawalda ja wallitsewalda woimalda.

2 Cor. 4:4. Ebr. 3:12. Katsokat rakat weliet, ettei teisä jostus olis kellan päba uskoiton sydän, ja eläwästä Jumalasta luotuis.

Qualitas vel natura hujus peccati reperiebatur quoque apud Apostolos, tamen sub imbecillitate, & sine conatu ac regimine istius. Marc. 16:14.

* 31. Kyf. Mikä on yri heikko usko?

Wast. Kossa kyllä se katuwainen sielu halapi sydämellisesti Jumalan armoa Christusesa, mutta ei turwa siihen ilman tuohon hälle tunduwa armoa Christusen uskollisuudesta ja Jumalan lupaurista, niinkuin Thomas, joka että uskoa tahdoi myös edellä nähdä eli tuta, josta että tunduwalla armolla olisi wasta uskowa, joka niin ei ole uskon luondo, se sillä wälin on sielulle yri heikko usko,

usko, ja hänle myös ottelēmista pelkōs ja omasa hurjkaudessa teke.

Ebr. 11: 1. 2 Cor. 5: 7. Me waellamma uskosa, ja ei katsumisek. Joh 20: 29. Tutumat owat ne, jotka ei näe, ja kuitengin uskowat. Rom. 4: 18-21. Abraham hän uskoi sen toiwon, josa ei toiwō ollut. Ja ei hän tullut heikori uskōja, eikä epäillyt ensingän Jumalan lupauyesta epäuskolla, waan oli wahwa uskōs ja andoi Jumalalle kunnian. Ja oli kaikein wahwin sija, että mitä Jumala lupa, sen hän myös wotehdä. 2 Tim. 2: 13.

232. Kys. Kuinga muodoin taita ypi katuwainen hänen uskōnsa halusa ennättä Jumalan armon omistukseen eli turwaan Christukseen?

Wast. Nijn muodoin kuin Jumalan Sana se wirwotta a), ja se rukouyisa tawatan b), nijn se katuwainen taita olla rukouyten ja armon walppauden c), ennättä uskōnsa halusa aina paremmin sen kaskwamiseen eli uskōnsa omistus mittaan, Jumalan Sanan terwellisten lupauyten tulkinnōista d).

Psal. 119: 149. Herra tule minun äneni, sinun armos jälken, wirwota minua sinun oikeudes jälken. 2 Nika kirj. 16: 9. Herra kaisele kaikkia wahwistapens mitä, jotka pyhywät hänen tykōnäs kaitesta sydämesiäns.

a) Psal. 119: 50. b) Luc. 17: 5. Marc. 9: 24. c) Matth. 26: 41. d) Psal. 119: 148.

233. Kys. Kōska tundu usko wahwana?

Wast. Kōska Jumalan lapsi tähdellä turwalla

walla pitä itsensä Jesuureen, ja häneldä woi-
matettu, itsensä ja mailman pois kieldämi-
seldä pälepitä Jumalisuden kansa kaikkina-
sisa hownisä töisä, ja odotta niiden alla tur-
walla, toiwolla ja ilolla hänen aututtans.

* 34. Kys. Mistä siis taitan tuta se eläwä usko?

Wast. Sen waikutuksesta sielussa, että se
sielu ehkä uskossans heikko, hän kuitengin
tuon halusa ahkeroitse armohon Christuse-
sa, huoli heikkouttans, ja hala wahwuttans,
rakasta Jumala, palwele händä, kartta po-
hää, tekee hownää, rakasta lähimmäistans,
woitta mailma, ja niin edespäin.

Jac. 2: 18. Luc. 6: 34. Apost. T. 15: 9. 1 Joh. 5: 4.

* 35. Kys. Kuinka myös sitte ihminen uskosa u-
desta syndy autuasti ylöswalastuneri, eli mikä
on usisyndymys?

Wast. Usisyndymys on uskon ylöstule-
mus ihmisesä: että Pyhä Hengi waikutta
nijn kasten kautta lapsisa kuin katumuksen ki-
wun alla Ewangeliumin kautta aika ihmi-
sesä uskon Christusen päle, ja juuri sillä
wanhan ihmisen wallan heisä kuoletta, nui-
ta heitä Christusesta eläwäxi njn ymmär-
rysen ja mielen wuoyi walaise, kuin tahdo-
sa hownään haluiseri, kättyxi ja taipuneiri
muutta, ja njn yhdeyi udeyi hengellisesti
mielöyneri, eli ylöswalastuneri ja pyhitetyri
oman

omantundoiseyi ihmiseyi teke, eli hengelli-
seyi muutta.

Eph. 2: 5, 6. Koska me vielä synnis kuollet olimma,
on Jumala meidän Eristuksen kansa eläwäxi teh-
nyt. Ja on meidän yinä hänen kansaus ylöshe-
rättänyt, ja isuttanut Saawallisiin menoihin Chri-
stuses Jesuses.

Eph. 5: 14. 2 Cor. 5: 17. Esip. Rom. tygö: U-
sko on Jumalan työ ja vaikutus meisä, joka mei-
dän muutta ja Jumalasta wastudesi synnyttä, ja
kuwletta wanhan Adamin, ja teke meidän peräti
toisxi ihmisxi sydämesä, mielesä ja taidosa.

* 36. Kys. Mitä on ymmärrettäwä wanhalla
ihmisellä?

Wast. Meidän epäuskoinen pahalla hi-
mollans ja haluillansa turmeldunut ja pa-
ha luondomme, jonga me Adamista peri-
met olemme.

Eph. 4: 22.

* 37. Kys. Mitä on sitä wastaan ymmärtä udeksi
ihmisellä?

Wast. Se uskowainen ihminen itse, udein
hengellisen luondons, mielens, walons, ha-
luins ja woimains puolesta; jonga myös
muutoren eli sen hengellisesti muuretun Ra-
mattu kutsu: udeyi sydämeysi, udeyi hengexi,
udeyi ihmiseysi ja udeyi luondokappaleysi.

Es. 36: 26. Joh. 3: 6.

3:xi Pyhittämisestä.

Wanburstauttamisella.

* 38. Kys. Mitä sillä sanalla: Pyhä Gengi on mi-
nuu

ann oikias uskos pyhittänyt: ja minun ja muu-
den uskovaisten synnit jokapäivä armollisesti
andexi anda, ymmärretän?

Wast. Sillä ymmärrän sitä uttasynny,
mistä lähimien seurakkaa sen katuwaisen syn-
disen vapauttamista synneistä, se on, syn-
dein wiasta ja rangaistuksesta wanhurskaut-
tamises: ja sen myös tilasa synnistä, syn-
dein heikottamisexi jokapäiväisessä udistuksessa.

* 39. Kys. Mitkä ovat syyt wanhurskauttamiseen,
ja mitä on sen kansa warinotettava?

Wast. Jumalan tykönä on siihen kehoit-
tawaiset syyt sisällisesti hänen armons, ja
ulkonaisesti Christuksen ansio, joka hänellä
Ewangeliumin Sanalla ja Sakramenteilla
annetan, ja ihmisedä uskolla vastaanotetan:
jonga myös päälle Jumala Christuksen ansio-
hon perustawdisesta armostansa saman an-
sion tähden wanhurskautta sen kotumuren
ja rukouren alla uskollans sitä ansiota ha-
luisesti vastaanottawaisen syndisen.

Phil. 3: 9-12. Matth. 5: 6. Kutuvat ovat, jot-
ka isowat ja janowat wanhurskautta: sillä he ra-
witan. Jlm. kirj. 22: 17. Joka jano, se tullen
ja joka tahto, se ottakan elämän wettä lahjari.
2 Nika kirj. 16: 9. Herra katso kaikkia, wahwi-
starens niitä, jotka wysywät hänen tykönäns kaik-
sia sordamestans. Eph. 3: 12. Christuksen kautta
on meillä uskallus ja tygökäynnys kaikessa rohkeu-
della uskon kautta hänen päällens. Hab. 2: 4.
Mutta joka vastaan on, ei hänen sieluns pidä me-
nestymän.

* 40. Kyf. Eikö siis syndinen saakaan pitää katumustansa, rukoustansa, uskoansa ja töitänsä wanhuruskauttamisehensä jotain ansahgewaiissa ja koohoittawaiissa Jumalan edessä?

Wast. Ei juingan, waan koska syndinen ymmärryksen ja mielenstä puolesta Lain ja Ewangeliumin ylöswalistuksesta, ei pidä udensyndymisensä armoo wanhuruskauttamistansa tekewäissä, waan tunnedei katumuksen ja rukouksen alla itsensä koko menonsa ja elämänsä kansa yhdeksi duomituksi syödiseksi, ja ettei hän oman kelmollisuuden eikä oman ansion tähden, waan ainoastans armosta Christuksen Lunastuksen kansa ja tähden wanhuruskautetaan, niin tule myöds hänen tahdonsa taimutetuksi ja nöyrytettyi oikein katuwaiseksi, waiwaiseksi ja armoa iisowaiseksi, että hän jitte uskolla niinkuin wälikappalella ainoastans Christuksesta wanhuruskauten omistapi.

Rom. II: 3. Gal. 3: 22. Rom. 3: 23, 24, 25. He owat kaikki syndiä tehnet, ja ei heillä ole mitään kerskattapa Jumalan edes. Waan tulewat ilman ansiotans wanhuruskauti hänen armostans sen Lunastuksen kautta kuin on Jesuksen Christuksen. Jonga Jumala on armo-istuinmeri asettanut uskoa kautta hänen woresäns, wottarens sitä wanhuruskautta, kuin hänen edesäns kelpa.

* 41. Kyf. Mitä on siis Wanhuruskauttaminen?
Wast. Se armo duomio, että Pyhä Kolminaisuus armosta sen katuwaisen uskollans

Christuksen ansiota kädittäväin syndisen; Christuksen Pinnan ja Kuoleman wuoyi synneistä ja rangaistuksesta wapayi ja wiatto wuoyi teke a), ja hänen Lain täyttämisen wuoyi pyhäy eli wanhurstaxi luke b), itsel lens kunnioy ja sille selun rauhay ja autudexi.

Zach. 3: 4.

Jlm. kirj. 7: 14. He owat heidän wattens pesnet, ja ne karitsan Weres walaishet. a) 2 Cor. 5: 15. Me sen aijn pidämme, että jos yxi on kuollut kaikkein edestä, niin he kaikki owat kuollet. b) Rom. 5: 19. Niinkuin yhden ihmisen kulemattomuden tähden monda owat syndiseri tullet; niin myös monda tulewat yhden kuuliaisuuden tähden wanhurstaxi.

* 42. Kys. Tuleko myös rangaistus syndein kansa andexi annetuxi?

Wast. Totiseski, sillä kusa wanhurstaus eli syndein andexi andamus on, siinä ei ole enä rangaistusta a), kuitengin Jumala kurritta usein täällä lapsians andexi andamisensa päälle monellaisilla risteillä; että he niistä mahdaisit niin endisten syndeins kuin nykuisen armonis surutta tuta, nöyrydesä pyhä, pyhydesä tygöotta, ja ettei udestans syndein langeta, siittä itsens surinimasti karittaisit b).

a) Eja. 53: 5. b) Jer. 30; 11. 1 Pet. 4: 1, 2. 1 Epr. 11: 31, 32.

* 43. Kyf. Kuinga kauwoin on Wanhurstaus eli syndein anderi andamus ihmiselle hywäri?

Wast. Armollisen tahtonsa jälken anda Jumala kyllä sille katuwaifelle ne hywäyt tunkaiffisestti a); waan jos ihminen taas wa paehroisestti pois lange armosta, niin hän ne poseskadotta b), sillä niinkuin ilman Christiusta ei ole wanhurstautta ja syndein anderi andamusta, niin nauttihte myös ihminen wanhurstauttamisen tilasa niitd niinkauwoin kuin hän uskon kautta Christuse sa pnsy c).

a) Rom. 11: 29. Jer. 31: 34. b) Et. 33: 12.

c) Apost. T. 4: 12.

* 44. Kyf. Mihin arwon ylendy sitte ihminen Wanhurstauttamisen kautta?

Wast. Hän tule Jumalan kansa yhdistyreen, ja hänen lapsyrens.

* 45. Kyf. Mikä on yhdistys Jumalan kansa

Wast. Seyhdistys on Hengellinen ja kääsittämätöin Jumalalda armollisella sisällä asumisella uskon kautta wanhurstautetusa a), sille kansa Jumalalda luondons mie lens lahjains ja vaikutustens osallisudella b), ja ionga myös yhteyren woimasta se uskomainen pnoleldansa pnsy Jumalasa c), ja myös rakkaudesa yhdisty muiden usko waisen niinkuin Christusen Hengellisen Kumin jäsenden kansa d), hengellisen elä-

män's menestyxi, ja jokapäiväisxi kaswoxi armosa e).

Joh. 17: 20, 21. Isä minä rukoilen heidän edestäns, että he kaikki yhtä olisit, niinkuin sinä Isä minus olet ja minä sinus, että hekin meijä niin yhtä olisit. Col. 2: 19. Kiinripukat pääsä, jotka koko ruumis jäsenitten ja ramiotitten kautta kokoon liitetty ja wahvistettu, kaswa sinä lisäymisessä kuin Jumala arda.

a) Eph. 3: 17. b) I Cor. 2: 16. 2 Pet. 1: 34.
c) Psal 63: 9. Joh. 15: 4. d) Eph. 5: 30.
Col. 3: 14. e) Col. 2: 19.

* 46. Kys. Mitä on se tulla Jumalan lapsxi?

Wast. Että se udesta syntynyt ja Wanhurskautettu on Jumalassa Christuksessa lapsxi ylösoitettu a), lapsuden hengellä lahjoitettu b), Isälliseen huoleen suljettu c), ja kaikkein Christuksessa ansattuun hywytten perillisxi tehty ajas ja isankaikkisudes d).

a) Eph. 1: 5. b) Rom. 8: 15. c) Matth. 6: 32.
d) Rom. 8: 17. I Pet. 1: 4.

4:xi Udistamisesta.

Wahvistumisexi.

* 47. Kys. Mingätähden pitää udistus seuraman Wanhurskauttamisen päälle?

Wast. Sentähden että ihminen udistuksessa pitää käyttämän sitä udesta syntymissä ja Wanhurskauttamisessä saatua armoa ja woi-
ma, sen waikka ei enä händä hallitsewaisen, kuitengin vielä hänesänsä asuwaisen syndi-
tur:

turmeelluensa alaspainamisexi, että se taas waldahansa hänesä päästä mahdaisi.

* 48. Kys. Mikä on Udistus?

Wast. Että Pyhä Hengi sen hurstautetun sielun Christuksen uskosa siihen jokapäiwä autta ja johdatta, että hän alinomaisella parannuella ja alla hartan rukouksen poispane wanha ihmistans eli syndiä, ja pällensä puke utta ihmistä eli siinä hywässä tygdotta, niinkuin Jumalan tunnemisessa, uskosa, toiwosa, rakkaudessa, nöyrydesä, itsensä ja mailman poiskielämisessä, Jumalan Sanan halusa, ja niin edespäin, sen jälkeen kaikisa wasppana elämän Jumalalle kunniaxi.

Eph. 4: 23. 22, 24. Udistakat teitän teidän mielennä henges ja pangat pois se wanha ihminen, jonga kansa te ennen waelstta, joka himoin kautta cryxis itsensä turmele. Ja pukelat päällen usi ihminen, joka Jumalan jälkeen luotu on totises wan hurstaudes ja pyhydes.

* 49. Kys. Miksi tämä udistus kutsutan jokapäiwäisexi?

Wast. Sillä se pitä meidä koko meidän elämäsäm jokapäiwäisen meidän parannuon ja pyhydemme harjoituon alla pidettä, Jumalan kuwan meille kaswamisexi täällä, että se taiwasa luvattuun täydelliisyyteensä tulisi.

Phil. 3: 12.

* 50. Kys. Mitäs luulet Jumalan kuwalle nye langemuren jälkeen?

Wast. Sillä minä luulen uskowaisella sitä mieltä ja luondoa kuin Jumalan tyköottawaisesa tundemises, tahdon kansa sulowaisella taipumurella, ja muidengin woimain soweliaitubella harjoitta jokapäiwä pyhyttä ja herrautta synnin yli.

Col. 3: 9, 10. Puserisukat teistän wanha ihminen te koinens, ja päken pukelat usi, jola hänen tendemiseus udistetaan hänen kuwans jälkeen jola sen luonut on.

* 51. Kys. Mitä aikoin saatta Pyhä Sengi ihmisen tykönä udisturen kautta?

Wast. Sitte kuin hän on ihmisen udesta synnyttännyt ja wanhurskauttanut, niin hän myös ylöspitä ja wahwista händä udisturen alla Jesuren Chriakuren tykönä oikiasa uskosa loppuun asti, ainoastans ei hän wapaehtoisesti poislange.

1 Pet 1: 5.

* 52. Kys. Taitako siis se hurstkantetta pois langeta uskosta ja Kadotta autudensa?

Wast. Taita niin yhdellä endmin hawatulla muodolla eli pikaisesti, koska hän synidiä teke wapaehtoisest ja yli jättä itsens luondonsa halduun, kuin yhdellä wähenimin hawatulla muodolla eli wähitellen, koska hän hitaupi udistumasta, ei pelkä, waas luotta luondohonsa, laisku Jumalan Saahan,

nahan, rukoueen, elämänsä poetyeen, ja synni tilain wälttämiseen, joiden myös alla sydan tule mailman laatuiseyi, turhan mieliseyi, lihalliseyi ja armon haluttomayi, ettei hän enä wapaehtoisihin syndehin oma tundoa pida.

Rom. 8: 13. Ebr. 12: 1, 2. Poispangam kaikki luornta ja synni, joka aina meihin tarttu ja hie tawi teke, ja juokkam karsimisen kautta siinä kilwoitues kuin meidän eteen vaudu on. Ja kate sokam uskon alkajan ja päättäjän Jesuxen päälle.

53. Kys. Kuinga ylöspitä Pyhä Hengi sitä uskowaisista udistuyesä?

Wast. Hänen Opetus, Johdatus ja Lohdutus wirkansa kautta.

54. Kys. Mikä on Pyhän Hengen Opetus-wirka?

Wast. Että hän Sanan kautta enämin ja enämin ylöswalaise ihmisen vmmärrosta ja nuhtelee sydäntä synnin tähden, tehden niin omantunnon helläyi ja sydämen nöyrytetyyi totuden wahwistumiseyi kaikkia erohetosta wastan opisa ja elämästä.

Joh. 16: 8. 1 Joh. 2: 20, 27.

55. Kys. Mikä on Pyhän Hengen Johdatus-wirka?

Wast. Että hän ihmistä kehoitta, taitutta ja autta hylkämäu syndejä ja teke män kaikkee hywää.

Joh. 16: 13. Gal. 5: 16.

56. Kys. Mikä on Pyhän Hengen Lohdutus-wirka?

Wast. Että hän ihmiselle Jumalalle lapsuudensa

sudensa wuori, lijatengin murhen ja kiusauksen hetkenä muistutta Jumalan armollista apua, anda hänen maista Ewangeliumin lohduttawa woima, ja ylöspitä händä kärsiwäisydesä elämän toiwon kautta.

Rom. 15: 13.

* 57. Kys. Pitäkö siis se hurkkautettu ihminen tekemän udistusesans Pyhyden eli Lain töitä?

Wast. Hänen pitää kaikketikkin ne tekemän niinkuin eroittamattomat uskosta, ja tarpelliset niille kaikille, jotka tahtowat autuaksi tulla, että se on yksi aiwotus Christuksen ansiosta meidän tehdä hyviä töitä, 1:0 Jumalan tähden, jonga tahto, käsky, kunnia, hywättyöt ja Christuksen oma waelluksen esikawa meidän niistä waativat a), 2:0 lähimmäisen tähden, jonga parannus niiden kautta edesautetaan b), ja myöds 3:0 meidän itsetöhtem, koska me niillä puolehdamme wisseymme uskostam, ja sen pyhäwäisyyden päälle Jesuksen meille tehdyst autuuteen walitsemisestam, Jumalalle lapsudestam, armoilastam ja palkkastam, ja niiden päälle armopalkan myöds saada taidamme c).

Rom. 3: 31. Teengö me Lain tyhjäksi uskon kautta, pois se waan me wahwistomme Lain. Col. 2: 6, 7. Niinkuin te Herran Jesuksen Christuksen oletta wahanottanet, niin waaidakat hänen. Ja olkat hänenä juuritettut ja raketut ja uskosa wahwistetut, niinkuin te oppenet oletta, ja ollat siinä runsast kytolliset. a) Eph. 2: 10. Joh. 15: 18.

1 Pet. 12: 21. Tit. 2: 14. b) 1 Pet. 4: 10. c) 2
 Pet. 1: 10. Esa. 3: 10. 65: 23.

* 58. Kys. Mitkä ovat ne oikiat hywättyöt?

Wast. Ne ovat Jumalitus kaikilla hy-
 willä töillä, ja ei waan Jumalituden hur-
 skauden ja rakkauden työt; mutta myös
 yhteisesti kaikki awut kuin hurskas teke hen-
 gen awulla uskosta, niin sisällisesti ajatuyil-
 la ja aiwoituyilla, kuin ulkonaisesti puheilla,
 käydyillä ja töillä lain ojenusnuoran jöl-
 keen, ei waaditusti, waan hywäntahtoisesti,
 Jumalan kunniaksi ja lähimmäisen hywäksi.

Gal. 5: 23, 22. Matth. 5: 16.

* 59. Kys. Mondako siis yhteen hywääntyöhön
 tarwitaan, että se oikia hywättyö olis?

Wast. Kolmia, että 1:0 Työ tule u-
 skosta a), 2:0 tehdän Jumalan Sanan eli
 tahdon jälkeen b), ja 3:0 tarkoitta Juma-
 lan kunniata c).

a) Rom. 14: 13. Apost. T. 15: 19. Matth. 12:
 35. b) 5 Mos. kirj. 12: 32. c) Psal. 115: 1.

* 60. Kys. Kuinga taitawat hywättyöt tulla u-
 skosta?

Wast. Sillä tavalla: että koska usko o-
 lendo woimallansa, se halusa käsittäwällä
 on tawannut Christusen ansiollans, niin
 sillä on siitä waikuttawa woima ja halu,
 että rakkaudesa tehdä hywia töitä: jotka ne
 5 5
 hen-

hengen, uskon ja wanhurskauden hedelmiksi
kutsutaan.

Gal. 5: 6, 22. Jac. 2: 20. Phil. 1: 11. Esa. 33: 24.

Heic innuitur quod Christus sit Vita Fidei Fundamentalis, Phil. 1: 21. Joh. 5: 40. Apprehensio vero ejus vocatur vita fidei constitutiva vel apprehensiva Hab. 2: 4. Gal. 2: 20. ac tandem quæ fructus fidei profert, illa dicitur vita fidei operativa. Joh. 15: 5. Phil. 4: 13.

* 61. Kyf. Mutta ovatkos hywättyöt tarpelliset, niinkuin yri waikutawainen syy wanhurskauttamiseen ja autuuxi tulemiseen?

Wast. Ei ne siihen kelpa, sillä 1:0 meidän työmme ovat welvollisudet eli welka joka pitää myrettaman a), 2:0 ei ne aikointu-
le meidän luondomme, waan Christusen woimasta ja hänen hengensä waikutusel-
la b), ja 3:0 ei myöds tehdä niin täydellisesti, ettei niihin lihan heikkous seota itsensä hen-
gen aldeuden kansa c).

a) Luc. 17: 10. b) 2 Cor. 3: 5. Joh. 15: 4, 5.
Rom. 8: 26. c) Psal. 130: 3.

* 62. Kyf. Mutta eikö siis taida se uskowainen ees hywillä töillänsä ylöspitä itsiäns uskoa autuuxi?

Wast. Ei taida sitä uskowaiset, eikö hy-
willätöillänäs enämin kuin he teillänsäkkän
taitawat ylöspitä eläntänsä, waan että hy-
wättyöt waikutetut Pyhästä Hengelmä wuo-
tawat uskon luonosta ja tarmittewat uskon-
sa kansa semmoisia ylöspitäwiä walikappa-
leita

leita kuin ne joilla ne myös vaikuttettiin, niin Pyhä Hengi itse niille teisi ahkeruulle ja rukouksis walppaille sielulle heidän hywäin töidensä alla ja niitten walikappaleilla heille uskonsa autuuseri ylöspitä ja kätke.

Phil 2: 13. Jumala vaikuttaa teissä sekä takdon että toimituksen, hänen hywän suosions jälkeen Cap 1: 6.

Ja se joka teissä on tyvän työn alkanut, on sen Jesuksen Christuksen päivän aini päättävä. Matth. 26:

41. Walwokat ja rukoilkat, Hengi tosin on aldis, mutta liha on heikko. 1 Cor. 6: 13 Walwokat, psykät uskosa, olkat urholliset, olkat wahwat.

Par ratio: nam ut nemo laborando vitam sustentat, ira et non operibus fides retinetur Aliudque est dicere fidem augeri in et sub bonorum operum studio: et aliud, quod per bona opera id ipsum fiat, hoc negandum.

* 63 Kyf. Mitäs luulet sillä mainitulla autuuden walitsemisella, eli mikä on se?

Wast. Sitä ihmiselle autuuden walitsemisestä, kuin Christuksen sen hänehen psyhwäisen uskon päälle on: että Jumala yhäkaikeisudessa aivoituksesta että autuuseri tehdä niistä Christuksen uskosa loppunasti psyhwäisii, on ne samat jo silloin edellä nähnyt, ja myös säätänyt, että armosta sen uskonsa päälle Christuksen tähden heidän autuuseri tulla hänen oman armonsa kistorexi.

Eph. 1: 4, 5, 6. Rom. 8: 28, 29, 30. Ne jotka Jumala aivoituksen jälkeen kutsunut on, ne on hänen edeskatsonut, ja jotka hän edeskatsonut on, ne on hän säätänyt, ja jotka hän säätänyt on, ne on hän myös kunnallijeri tehnyt. 64. Kyf.

- * 64. Kyf. Taitako siis se uskowainen olla wiisi walitsemisestans eli autudestans?

Wast. Taita, että hälle on siitä Jumalan puolelta yri ehdotoin wisseys perustettu Jumalan uskollisuuden ja Christuksen ansion päälle a), mutta omaltda puoleldans, uijn ehdollinen wisseys eläisäns uskonsa päälle pi dettawästä ahkerudesta b), kuin ehdotoin wisseys lopullans, koska siihenasti se ehdo pi detty on c).

a) 1 Tim. 2: 4. Rom 8: 33, 34, 39. b) Job. 14: 14. c) 2 Tim. 4: 7, 8.

- * 65. Kyf. Mitkä owat sitte Pääsyyt meidän wan hurskautem ja ijankäikkiseen aututemme?

W. st. Jumalan puolelta nämät kolme 1:0 Jumalan armo ja laupeus, 2:0 Christuksen ansio eli lunastus, ja 3:0 Pyhän Hengen tygöfowittawa armo. Mutta ihmisen puolelta walikappalet usko, joka vastaanottaa ja itsellens omista Jumalan armon ja Christuksen ansion.

Joh. 3: 16. Niin on Jumala maailma rakastanut, että hän andoi häacen ainooan Poikans, että jokainen kuin usko hänen pällens, ei piä hukuman, mutta ijankäikkisen elämän saaman.

- * 66. Kyf. Minkäkaldaimen on myös meidän autudemme järjestys?

Wast. Eyhimmästi sanottu: katumus, usko ja Pyhä elämä, se on, että me 1:0 kadumme meidän syndejämme a), siinä 2:0 pa-
keneme

kenettimie aina uskolla rukouksen alla Jumalan armon työssä Christuksen b), ja kansa 3:0 hänessä elämme aina uskolla rakkaudessa hänen käskynsä jälkeen Jumalissesi c).

a) Matth. 3:2. b) Ebr. 10:22. c) 1 Joh. 4:9.
5:12. Gal. 5:6.

* 67. Kys. Kosta sitte kuulu: että Pyhä Hengissä meissä päivänä minun ja kaikki muut ihmiset kuolluista ylösherrättä, mitä sillä ymmärretään?
Wast. Sillä ymmärretään, että niinkuin kuolemasta ihmisten sielut eroinsä jälkeen rumistensa ovat 1:0 erinomaisella duomiolla heti ilon eli waiwan paikkaan tulet a), niin pitää myös 2:0 sille yhteiselle duomiolle kaikki ennen kuollet ihmiset siinä wimeissä päivänä ylösnouseman b), Pyhän Hengen waiikutyella c), joida kaikki kappalet luomisesta wäkensä saanet ovat d), uskowaiset nimitetään Christuksen ylösnousemisen e), mutta ne jumalattomat Jumalan kostawan wanhurskauden woimasta f) Christuksen ylösherrättäwällä änellä g), siinä juuri kuin heidän sielunsa ovat tullet rumistensa kansa yhdistyneiri h), ja ne silloin kansa eläwät kaikkein kansa kuolemattomiri, mutta kaikki hurskat kunniallisiri muutetut i), että tuon päälle duomiosa duomarilda Christusyelda k), heidän silloin taas saada endiset paikkansa jälleensä, heidän että sijellä ijankaikkisesti sitte olla l).

a) Ebr. 9:27. Luc. 16:22, 23. b) 1 Tess. 4:16.
Joh.

Joh. 5: 28, 29. c) Ejs. 37: 1-14. d) 1 Mos. kirj. 1: 2. e) Joh. 11: 25, 26. 1 Cor. 15: 21. f) Rom. 2: 5. 2 Thess. 1: 8, 9. g) Joh. 5: 28. h) Ejs. 37: 10. i) 1 Cor. 15: 43, 44. Phil. 3: 21. Marc. 12: 25. k) Joh. 5: 27. l) Math. 25: 46.

- * 68. Kys. Mingäkaldainen on se wijmenen duomio olewa, eli misä se seisoo?

Wast. Se on yri korkeimmasti Mojestetillinen duomio, josa kaikkein ihmisten ja langenneitten Engelein 1:0 elämäkerta ja työt ilmeyvät, tutkitaan ja yllivakuitetaan, 2:0 duomio päätös niiden yllilangetetan, ja 3:0 se langetettu duomiopäätös myös täytetään. Josta luetan Ewang. kuin puhu wijmeisestä duomiosta eli 26 Suun. Kolm. Piiristä.

- * 69. Kys. Mitä tule seuraman sitä yhteistä duomiota?

Wast. Mailman loppu, jonga lopun Jumala on sinä wijmeissä päivänä yhden erinomaisen tulen kautta tekewä, ja on sillä mailman ja taiwan heidän endiseen tyhjänsä wijmeiin menettävä.

2 Pet. 3: 7, 10. Taimat ja maa kuin nyt ovat, ne hänen sanans kautta säästetään tulen warayi duomiopäivän asti. Sillä Herran päivä on tulewa niinkuin waras yökä, ja silloin taimat jurella pauhinalla pöiemenevät, mutta Elämentit pitää palawudessa sulaman ja maa ja rakennukset jotka hänesä ovat pitää ylö-palaman.

- * 70. Kys. Mitä on se Olonpaikka, johon sielut ensis

ensin, ja sitten niiden yhdistyessä myös ruomit tulevat duomion jälkeen?

Wast. Katso tähän vastausta Toises Ustkon Kappalesta ja sen 42 Kys.

* 71. Kys. Onko autuitten autudella mitään wäliä eli eroitusta?

Wast. On totisesti, sillä ehkä niillä Jumalan kuwasa ja yhdistyessä hänen kansaan autuilla, että heidän ruminsa sieluidensa hengellisesti hallitan, ja rumit ei enä luonnollisia tarwitse, owat yhteisesti rumit hengelliset, kirkkat, näkymättömät, tundumat, tomat, hienot, ja nopsat. Kaikilla on myös osallisuus Jumalan näkemises ja nauttimises; niin arwollans on heidän autuudensa erinkaldatainen heidän rumittens erinlaisen kirkkauden ja mielikkens erinkaldataisten ilmoitusten puolesta: että niinkuin yxi tähti woittaa toinen kirkkaudes, niin on myös kuolluitten ylösnousemises.

I Cor. 15: 41, 42. I Cor. 6: 13.

* 72. Kys. Mikä on myös waiwan paikka duomion jälkeen?

Wast. Se niiden kadotettuina waiwan paikka helwetti; josta he epäuskonsa ja syndeinsä tähden owat iankaikkisesti pois hyljityt Jumalalta ja erotetut kaikesta hyvästä, ja siellä perkelein seuroin pimeydesä sielunsa ja rumiensa puolesta waiwa kärsiwät iankaikkisesta tuesta.

Matth. 25: 30, 41. Se on ulkonainen pimeys josta

sa vitä oleman itku ja hammasien kiristys niille
keroitulle vjndä ijankaikefesa tulefa, joka valmi-
fettu on pertelelle ja hänen engeleillens.

* 73. Kys. Eikö fjs niiden kadotettuim onnetto-
malla waiwalla ole yhtän loppua eli pelastusta?

Wast. Ei ijkääs, sillä 1:0 Ramattu fa-
noheidän waiwansa oleman ijankaikefisen a),
2:0 ovat he täällä rikkonet yhtä ijankaikefi-
sta Jumala wastaan b), 3:0 poifihyljännet o-
wat yhden ijankaikefisen Lunastuksen c), ja
4:0 ovat myös epäufkosa hallitfewan fiondi
häimifa kansa poijeferimmet täälldä kado-
tufeensa d), joka parannufeella ei kofkaan
enä fija ole.

a) 2 Theff. 1:9. b) 1 Joh. 3:4. Ebr. 10:31.

c) Ebr. 10:29. d) Ilm. kirj. 16:9, 10, 11.

* 74. Kys. Kofka fuulu wimein: että Pyhä Hengi
minulle ja kaikille Chriftin ufkowaisille ijan-
kaikefisen elämän anda, mitäs sillä ymmärrät?

Wast. Sillä ymmärrän, että ijankaikefi-
nen elämä Taiwasa, jonga Pyhä Kolmi-
naisuus armofsa Chriftuksen tähden anda a),
fen elämän Pyhä Hengi häldä waiikutetun
ufkomme pälle, meille täälldä löhtefämme
wafuttamallans anda ja tygöfowitta.

a) Rom. 6:23. b) Rom. 8:16.

* 75. Kys. Mitä Pyhittämfisen työt Pyhälle Hen-
gelle tygöfujetan?

Wast. Sentähden, että waiikka myös J-
fä ja Poika fufu a), ylöfwalaise b), fatu-
wajeri

waixeri teke c), udesta sonnyttä d), Pyhittä e), ja udišta f), niin kuitengin tygösowitta Pyhät Hengi Sanalla ja Sakramenteilla ne kaikki ihmisten sydämissä ja mielisissä g), ionga tähden Jumalan Sanassa nämät armotyöt Pyhälle Hengelle erinomaisesti tygöluetaan.

- a) I Cor. 1:9. Matth. 16:15. 10:20. b) I Cor. 4:6. Joh. 1:9. 14:26. c) 2 Tim. 2:25. Rom. 11:26. Joh. 16:8. d) Esa. 56:9. Ps. 110:3. Joh. 3:6. e) Rom. 8:33. Esa. 53:11. I Cor. 6:11. f) Joh. 15:1, 2. 5:21. Esj. 36:22. g) Wirsi kirj. 232:6.

Kolmas Pääkappale.

Isä meidän Rukouksesta.

* 1. Kyf. Miksi seura nyt rukous Kohda Uskon tunnustusta?

Wast. Koska me olemme wanhurskari tulleet uskon lautta, niin on waara, että me sittekkin wielä taidamme pikaisesti langesta a), sentähden on se juresti tarpellinen, että me aina rukoilemme, jota myös Kristus wetti Opetus lapsillensä b).

Matth. 6:9, 13. a) I Cor. 10:12. Joka lule setowans, katsokan ettei hän lange. b) Matthy 26:41. Walwokat ja rukoilkat ettet te kinsauyen langeis, Hengi tosin on aldis, mutta liha on heikko.

* 2. Kyf. Ketä rukoildaman pitää?

Wast. Ei ketään muuta, kuin sitä ainoaa yhtä

yhä totista kolmenhteisä Jumalaa Isää,
Poikaa ja Pyhä Hengee.

Matth. 4: 10. Siun Herras Jumalatas pitä sinun
kumartaman ja händä ainoata palweleman.

* 3. Kys. Mikä on Rukous?

Wast. Rukous on se Pyhän Hengen wai-
kutus uskowaises, että hän Jumalan eteen
hengesa ja totudesa sydämensä ylendä ja u-
loswuodatta mahdottomudensa tuñosa ndy-
rästi ja katuwaisesti, mutta siihen awusta
Christusen ansion ja esirukouren, myös Ju-
malans Sanan ja lupausten päälle halui-
sti ja turwallisesti, hilja eli kowemin, hen-
gellisiä tarpeita ilman, mutta maalisia eh-
don kansa, Christusen ansion ja esirukouren
tähden anoman ja pytämään, että se tulis
Jumalan kunniaxi, itsellens ja lähimmäi-
sellens hywäxi ja autudexi.

Dan. 6: 10. Daniel meni ylös huoneeseus ja siellä
langeis kolmet ferta päivä polwillens, rukoili,
kijitti ja ylisti Jumalatas, niinkuin hänen ta-
pans oli.

* 4. Kys. Kuinga pitä meidän rukoileman, että
me kutsu xi tulisi?

Wast. Meidän pitä rukoileman 1:0 katu-
waisesta sodämestä, 2:0 Christusen Nimeen,
se on: uskon turwallisudes hänen ansions
ja esirukourens päälle, ja 3:0 maalisia tar-
peita ehdolla.

5. Kys.

5. Kyk. Miksi pitää meidän rukoileman Christuksen Nimehen?

Wast. Sillä Kristus on ansannut meille kaiken hengellisen ja rumillisen armon ja hyvästi sunauksen, ja rukoile myös aina hyväksi meidän edestämme.

Joh. 16: 23. Apost. T. 3: 26.

6. Kyk. Miksi pidämme rukoilla wahwas uskos?

Wast. Sillä ilman uskoa on mahdotoin kelwata Jumalalle.

Ebr. 11: 6. Rom. 14: 23.

7. Kyk. Miksi pidämme rukoilla katuwaisesta sydämeistä?

Wast. Sillä ulkokullatun ja jumalattoman rukous on Herralle kauhistus.

Esa. 1: 15. Amos 5: 21, 23. Joh. 9: 31.

* 8. Kyk. Kosta siis rukous on katuwaisen eli uskowaisen, eikä siis ihminen saa olla rukoilematta niinkauwoin kuin hän edellä on tullut katuwaiseksi ja saanut uskon?

Wast. Pois se, waan niin pian kuin Jumala liikutta Sanallansa mingä alla iuskä is syndisen sydända, niin hän myös samalla ennättäwällä armollans anda jo sille jotain woima rukoilla, ja koska hän on sen tarttun armon oikein käyttänyt, niin löytä hän myös sitte suremman woiman rukouyteen.

Psal. 51: 19. Apost. T. 8: 22. 9: 11.

* 9. Kyk. Miksi pidämme rukoilla maalisia eli rumillisia tarpeita ehdolla?

Wast. Sentähden, etten me tiedä enge-

ymmärrä, jos se on Jumalalle otollinen ja meille hyödyllinen, että me samma sitä ajamista hyvästä kuin me rukouksemme.

Jac. 4: 3.

* 10. Kys. Mitä on se, että ehdolla rukoilla?

Wast. Se on, että me Jumalalta rukoilemma niin maalista tarwetta jos ja koska se olisi hänelle otollinen ja meille hyödyllinen, mutta ellei, että hän andaisi meille kärsivällisyyttä, ja sitä kuin meille silloin hyödyllisempi on.

Matth. 8: 2.

* 11. Kys. Pitäkö meidän hengellisiä tarpeita ehdolla rukoilla?

Wast. Ei, waan ehdotta, sillä Jumala tahto aina anda meille sitä hengellistä hänellens otollista ja meille tarpeellista ja hyödyllistä hyvästä, koska me hänelä sitä rukoilem, waikka ei juuri ajalla milloin ja muu- dolla kuinga me, waan niinkuin hän parhain näkee.

Psal. 55: 23. 37: 5. Anna ties Herran halun ja toivo hänen päällens, kyllä hän sen teke.

* 12. Kys. Sammaako me anottawisam eteenkirjoitta Jumalalle awunaike ja annon muotoa?

Wast. Ei millän muotoa, että se olisi kiusata Jumala, waan me wakitut Jumalan hyvästä tahdosta, pidämme tahtomme rukouyisa ajan ja muodon eteen kirjoittamatta

matta aina nöyrydellä Jumalalle alaan-
daman.

Judith. k. 8: 11, 13, 12, 16, 17 Mitkä te oletta, että te kiufatte Jumala? tahdottako te asetta Herralle ajan ja päivän teidän mielenne jälkeen, koska hänen p'däis auttaman. Ei niin sivi armo kerjätä, mutta pikemmin wiha ja waino. Sentähden pitä meidän nöyryttämän itsiäm sydämesi ja nöyrydes häändä palweleman. Ja meidän pitä itkein häändä rukoileman, että hän suosions perästä tahdois osotta meille laupuden.

* 13. Kyj. Monellainengo on Rukous?

Wast. Jumalan lapselta on se kahdellatunen, nimittäin: sisällinen, koska sydän nöyrydesä hartalla halulla ja kiindillä toivotus huokauksilla Jumalan ja Wapahatajan päälle awusta aina turwallisesti yletään a), ja ulkonainen, koska myös sydän siittä nöyrästi yletyllä halulla ja turwallisudella suusanoisa ja pyhisä käytörisä herkeyens ja paikalla sovelialla Jumalan eteen ulwoswusdatetan b).

a) Luc. 18: 1. I Thess. 5: 17. b) Matth. 6: 6. Ewh. 6: 13. Matth. 12: 34. Sydämen kyllydesiä suu puhu. Psal. 86: 5.

* 14 Kyj. Mingätähden pitä meidän rukoilla Jumalaa?

Wast. Meidän tule se tehdä 1:0 Jumalan käskyn ja pälepanon tähden a), 2:0 hänen kunniansa tähden, että rukous on hänen
33 pal

palwellurens b), 3:0 Christuren esirukouren tähden, jolla hän meille hoviäteke, että me siitä tehoitetut itsekin rukoilisim c), niin myös 4:0 meidän ja lähimmäisemme tarwetten tähden, jotka niin hengellisis kuin rumillisis asiois paljot ja suret owat d).

a) Esa. 55: 6. b) Psal. 50: 23. c) Rom. 8: 34. 1 Pet. 2: 21. d) Phil. 4: 6. Esa 30: 19.

* 15. Kys. Onko se syndi, jos ei Jumala rukoilla?

Wast. Se on suri syndi, sillä Jumala on käskennyt meidän alinoma ja hartassi rukoilla, sentähden joka sen laimilyö, hän teke syndiä Jumalan käskyä vastaan niinkuin sekin joka huorinteke, taikka warasta.

Rom. 10: 17. Psal. 86: 5.

Omissio precum repugnat omnibus momentis, quæ exstant sub præcedenti 14. Quest.

* 16. Kys. Kuka rukous on paras kaikkein rukousten seas?

Wast. Isä meidän rukous, jonka meidän Herra Jesus Christus itse on kokonpannut ja käskennyt opetuslastens rukoileman.

Matth. 6: 9. Luc. 11: 12.

* 17. Kys. Kuinka tämä Isä meidän rukous jaetaan?

Wast. Kolmeen Osaan, nimittäin: 1:0 Esipuheseen. 2:0 Itse rukouxiin ja 3:0 Päättöreen.

1:xi Esipuhe.

* 18. Kys. Kuinka kuulu Esipuhe?

Wast. Isä meidän joka olet Taiwaisa.

19. Kys.

* 19. Kyf. Mitä sillä sanalla Jsa ymmärretään?

Wast. Se sana Jsa ymmärretään tässä ei Personallisest Ensimmäisestä Personasta, vaan Olennollisesti koko Pyhästä Kolminaisuudesta Jsasta, Pojasta ja Pyhästä Hengestä.

Esa. 63: 16. Sinä Herra olet meidän Jsam ja meidän Luuastajam, ja se on ijäti Sinua Nimes.
Eph. 4: 6. Yri Jumala ja kaikkein Jsa.

* 20. Kyf. Miksi Jumala kutsutaan meidän Isärem?

Wast. Jumala tahto Jsän Nimellä lehoittaa meitä 1:0 uskoman, että hän on meidän oikia Jsam, joka on luonut meidän, ja kaastea armo lapsirens ylösottanut a), ja 2:0 että me sitä turvallisemmasti kaikella uskalla luxella händä Jsänäm rukoilisimme, niinkuin lapsi rohkeemmin Jsänäs rukoile kuiti palkollinen b).

a) Matth. 23: 9. b) Luc. 11: 9.

* 21. Kyf. Miksi emme sano: minun, vaan Meidän Jsam?

Wast. Se sana meidän, opetta meitä 1:0 Jumalan armosta meitä kohtan a), 2:0 lehoittaa meitä lapsilliseen uskallukseen Jumalan tygö Christusen kautta, jonka nimeen me rukoilem b), 3:0 että me keskenäm olemme jäsenet c), ja 4:0 että myös meidän pitä rukoileman ei ainoastans itse edestäm, mutta myös muidengin edestä, ja liatengin ni-

den edestä, jotka ovat meidän veljem ja sisarem uskossa d).

a) 1 Cor. 1: 2, 3. b) Eph 2: 18. 3: 12. c) Eph. 4: 4, 6. 5: 31. d) 1 Tim 2: 1. Ep^l. 6: 18.

* 22. Kys. Kosta me sanomme: joka olet Taiwaisa, mitä se arda ymmärtä, eli opetta meitä?

Wast. Taiwasten kansa me tässä emme ymmärrä sitä luotua Taiwasta, uskääs kuin Jumala sinä asuis, sillä Taiwat ja Taiwasten Taiwat ei woi händä käsittä a), mutta Taiwailla ymmärrämme Jumalan iankaikeisesti käsittämätöindä Majestetiä eli kunnia b), Sentähden se sana Taiwais opetta: että Jhä jota me rukoulem, on wyi forkia kaikkiwaldias, kaikkirietäwäinen ja kaikispaiwon läsnäolewa Majesteti c), jolle me sydämemme ylendämän pidämme d).

a) 1 Kuning. kirj. 8: 27. b) Job 11: 7, 8, 9. Ps. 145: 3. c) Psal. 99: 5. d) Col. 3: 2.

2:yi Itse Rukouyet.

* 23. Kys. Kuinga monda Rukousta on Jhä meidän Rukouyesa?

Wast. Seitsemän.

* 24 Kys. Kuinga eroitetan eli nimitetan ne Seitsemän Rukousta?

Wast. Ne kolme ensimmäistä ovat ja kutsutan awuyihutamisen rukouyxi, ja ne kolme jälkimäistä pahanpoispoistamisen Rukouyxi, jotka kaikki kuusi rukousta tarkoittawat

tawat hengellisiä tarpeita: mutta keskimäinen eli neljäs rukous tarkoittaa likin hengellistä myös ruumillisia eli maallisia tarpeita, ja kutsutan maallisen tarvetten Rukoukseyi.

* 25. Kys. Mitä on Kristus opettanut meille Hengellisistä tarpeista niin monda rukousta, waan Ruumillisista ainoastans yhden rukouren?

Wast. Sentähden että meidän pitää ensist ja erinomaisest etsimän Jumalan waldakunda ja hänen wanhurskauttans, niin taidamme sitte wakuitetut olla, että Jumala myös kuule rukouremme ajallisistakin tarpeista.

Matth. 5: 33.

Ensimmäinen Rukous.

* 26. Kys. Kuinga kuulu Ensimmäinen Rukous?

Wast. Pyhitetty olkon Sinun Nimes.

* 27. Kys. Mitä Jumalan Nimen kansa ymmärtetän?

Wast. Jumala itse Hänen Jumalallisen Olemisens a), Omaisuttens b), ja kunnia Nimeinsä puolesta c), niin myös Hänen Sanans ja Sakramentins d), hywättyöns ja teköns e), Hänen palwelluksens f), ja niistyyrens g), ja kaikki mitä Hänestä meille ilmoitettu on b).

a) 2 Mos kirj. 3: 14, 15. b) Psal. 9: 3. c) Psal. 72: 19. d) Apost. T. 9: 15. e) Psal. 20: 2, 6.

f) Psal. 140: 14. 52: 11. g) Mal. 1: 11.

b) Psal. 119: 55.

- * 28. Kys. Tuleko Jumalan Nimi pyhemmäxi kosta me sen pyhittämisestä rukoilemme?

W. si. Jumalan Nimi on itsesäns korkeemmasi Pyhä a), mutta kosta sen pahemmin se häväistän b), niin me rukoilemme että se meidän pyhitettäisiin c).

a) Jer. 10: 6. b) Esa. 52: 5. Psal. 139: 20.
c) Eij. 39: 7.

- * 29. Kys. Millä Jumalan Nimi meidän pyhitetään?

W. si. Sillä, kuin Jumalan Nimi on sängen pyhä a), ja Jumalan Sana sen pyhitöstä waati b), me myös Hänen Nimejäsä sydämesäm autuasti tunnemme c), ne pyhäni pidämme d), ja niille kunniasi Jumalisesi elämme e), niin Jumalan Nimi meidän pyhitetään.

a) Jer. 10: 6. b) 2 Cor. 2: 14. c) Joh. 17: 17.
d) 1 Pet 3: 15. e) Matth. 5: 16.

- * 30. Kys. Millä myös Jumalan Nimi häväistän?

W. si. Jumalan Nimi häväistän wäräällä opilla a), ja syndisellä menolla niin sisäliisesti kuin ulkonaisesti b).

a) Matth 15: 9. b) 2 Tim. 3: 5. Eij. 36: 20.

- * 31. Kys. Kosta me siis sanomme: Pyhitetty olkoon Sinun Nimes, mingä päälle pitä meidän hartaudemme asettaman, eli mitä me silloin rukoilemme?

W. si. Me rukoilem, että Jumala meidän Taimallinen Isä tahdois armosta an-

da 1:0 Hänen Pyhän Sanansa aina meidän seasam puhtana ilman erhetystä opetetta a), 2:0 meidän sijttä saada autuwallista tundoa hänen nimistänsä, niittä sydamesämme pyhänä pitä b), ja 3:0 auttaisi meitä elämäkertämme kaikisa hänen Nimensä kunniaksi Jumalifesti ja Pyhästi että wietta ja kulutta c).

a) Psal. 119: 43. 130. b) Eph. 1: 17, 19. 1 Pet. 3: 15. Jer. 15: 16. c) Psal. 143: 10.

Toinen Kufous.

* 32. Kys. Kuinga kuulu Toinen Kufous?

Wast. Lähestulkon Sinun Waldakundas.

* 33. Kys. Mitä Jumalan Waldakunnan kansa ymmärretään?

Wast. En me tässä ymmärrä erinomaisesti woiman eli luonon waldakunda, josa Jumala niinkuin Luoja yli kaikkein luondokappaldensa woimallista wallitustans maan päällä ja kaikisa paikoisa pitä a), mutta 1:0 Hänen Armowaldakundaansa maan päällä, kuin Eriiittyni ihmisten tykönä Sanan ja Sakramenttein kautta ylösraketan, ja hänen armollisella hallituyellansa heidän sydamisäns ylös pidetään b), ja 2:0 Runnians Waldakundaa niiden ulmoswalittuin seas autuden ilmoittamisen alla heittä ja heidän ylitensä Taimasa c).

a) 1 Aika kirj. 29: 11, 12. b) Col. 1: 13. Tit. 2: 10. c) Joh. 14: 2.

- * 34. Kys. Mitä rukoilemma me: lähestulkon sunn Walda-kunda, koska Jumalan Walda-kunda se lähesty kyllä itsestään ilman meidän rukousta?

Wast. Sentähden, että waikka kyllä Jumalan Armowaldakunda lähesty sulasta armosta meitä, tarjolla, että me sen vastaanottaissimme, kuitengin että me itse sitä niin hywin kuin Kunnian Walda-kunda saaman ja vastaanottamaan saangen keltwotomat olemme, niin on pakko, että me vastaanottamiseksi niin Hänen Armowaldakundans ulkonasta ja sisällistä lähestymistä meillem ja muille, kuin Hänen Kunnian Walda-kundans armitakin rukoilemme ja pydämme.

a) Luc 17: 2, 21. b) Joh. 3: 18. c) Joh. 6: 44.

- * 35. Kys. Mitä ymmärrätän Jumalan Armowaldakunnan sisällisellä lähestymisellä?

Wast. Sillä ymmärrän wanhurskautta Christusen uskolla meille tygöslujettua, rauhaa sen kansa Jumalalda ja iloa niitten yli Pyhälda Hengeldä, Jumaliuden kansa kaisesa meidän menosam, että Jumalan Walda-kunda ei olla mahda puhesa, waan woimasa.

Rom. 14: 17. 1 Cor. 4: 20.

- * 36. Kys. Lähestykö myös Jumalan Kunnian Walda-kunda meitä?

Wast. Totisesti silloin, koska me Christusen uskosa kilwoittelewaissa loppun asti, saamme hänen tähtens autuallisen kuoleman, ja sen päälle uskon loppun ijankaikkisen elä-

elämän Taiwasa a), eli koska Kristus wi-
meisä tulemisesans duomiolle myötänsä
tuo sen auruden kaitille silloin elosa olewil-
le uskowaille b).

a) 2 Tim. 4: 18 b) 1 Theff. 4: 17.

* 37. Ky). Koska me siis sanomme: lähestulkon
Sinun Waldakundas, mingä päälle pitä mei-
dän hartaudemme asettaman, eli mitä me sil-
loin rukoilemme?

Wast. Me rukoilem, että Jumala mei-
dän Taiwallinen Isä tahdois armosta, niin
yhteisest anda Hänen Armowaldakundansa
Sanalla ja Sakramenteilla ja niitten wa-
stanottamisella lähestyä ynnä niille joilla ei
se vielä ole, ja niin Waldakundansa suus-
reta a), kuin erinsuomaisest anda meille 1:0
Hänen Pyhän Hengensä, Armowaldakun-
dansa meidän sydämiimme ylöslaittamaan b),
hänen kauttans 2:0 uskon, jolla se meitä y-
löslaiteturi ja aina enämin wahwisteturi tu-
le c), 3:0 uskosa Jumalista elämää, että hän
källä meitä woimallisesti hallitseisi, ja sen
waldakundans meidän sydämissä ylöspi-
täisi d), niin myös 4:0 että me sitte Taiwa-
sa ijankaikkisest eläisimme e), niin Hänen
Waldakundans täällä, ja tämän elämän
perästä meitä lähestynyt on.

a) Psal. 68: 29. Rom. 15: 21. b) Luc. 11: 13.

Joh. 6: 63. c) Apost. T. 15: 3, 9. 2 Theff. 1: 11.

d) Luc. 17: 20, 21. Eph. 3: 17. Gal. 2: 20.

e) 1 Theff. 5: 9.

Romas

Kolmas Rukous.

* 38. Kyf. Kuinga kuulu Kolmas Rukous?

Wast. Olkon Sinun tahtos niin maas sa kuin Taimaisa.

39. Kyf. Mitä Jumalan tahdon kansa ymmärretään?

Wast. Jumalan tahto meistä, on meidän pyhydemme, niin lain jälkeen rakkaudesa: et tää me sijttä sen pyhyttä pidäsimme sisällisillä ja ulkonaisilla töillä a), ja koska me siitä waikan rikomme, sen yli murhehdinimme b), kuin Ewangeliumin jälkeen uskosa c), että Christus lain meidän edestäm täyttänyt d), me tuon tähden uskoisimme hänen pällens e), ja tuosta hurikautetut pidäsimme kansa lakia rakkaudesa f), ja koska hän ristii meidän pällemme pane, sen kärsiwäisesti kandaisimme g).

- a) I Thess. 4: 3. Mich. 6: 8. b) Rom. 2: 9. c) Joh. 6: 40, 29. d) Rom. 10: 4. Wersi kirj. 225: 5. e) Joh. 6: 47. f) I Joh. 3: 23. Wersi kirj. 225: 8. g) Luc. 9: 23. Matth. 11: 29, 30.

* 40. Kyf. Tapahutko Jumalan hywä ja armolinen tahto kyllä ilman meidän rukoustan?

Wast. Tosin aina ja kaikisa, mutta tälä erolla 1:0 Jumala teke mitä ja kuinga hän itse tahto woimans waldakunnasa kaiki tapahutuman tahtonsa jälkeen, wälittä ilman, mutta enin jälkeen luonon tawallista järjestyttä a), ja Armons Waldakunnasa aina

aina armojärjestyksensä jälkeen katsannons-
 kansa ihmisten uskon ja uskottomuuden pä-
 le b), ja 2:0 Jumala teke mitä ja kuinga hän
 tahto myös meidän tykönm, koska hän o-
 sittain vaikutta meidän kansam sitä hyvä,
 että tehdä c), ja osittain myös estä eli sallii,
 että meillä pahaa tapahtu d), ei pahan, vaan
 pahemman välttämisen ja paremman edes-
 auttamisen tähden e), että hän tietä sen kun-
 niarens, pahoille kostori, ja hurikkaille hy-
 väri kääntä ja laitta f).

a) Psal. 33: 9. 135: 6. b) 1 Sam. 2: 30. Esa.
 46: 10. c) Phil. 2: 13. d) Psal. 81: 12, 13.
 e) 1 Mos. k. 37: 22, 28. f) 1 Mos. k. 50: 20, 21.

* 41. Kys. Kuinga estä Jumala sitä kuin meistä
 on hänen tahtoansa vastan?

Wast. Niin, että hän aina sanallansa ja
 jotengin myös luonollam sisällisesti, vaan
 ei aina luonolla uskonaisesti, meitä synnei-
 stä estä ja niitä häikäyttä pyytä.

* 42. Kys. Kenengä tykönä tapahtu Jumalan
 tahto estämättä?

Wast. Engelein ja edesmenneitten Pyhäin
 tykönä Taimasa, jotka jo päässet kaikesta pa-
 hasta, tekewät nyt täydellisesti Jumalan
 tahtoa: toiden täydellisyys Jumalan tah-
 don tekemises meille esikuwa oleman pitä.

* 43. Kys. Taitako sijs uskowainen ihminen
 tehdä Jumalan tahtoa?

Wast. Taita, liarengin kuin Jumala
 Christusen

Christuren tähden Ewangeliumi liittonsa jälkeen ei wadikkaan uskowaisilda lain tähtämystä, waan että he kuitengin udisturensa alla pitäisit lakia uskon kautta jospäinwä a), niin he myös tekewät, enkä wailisudesa, Jumalan tahtoa halulla ja rebellisydellä b).

a) Rom. 3: 31. b) E. 36: 27.

* 44. Kys. Kosta me siis sanomme: Oikon Sinun tahtos niin Maasa kuin Taiwasa, mingä päälle pitä meidän hartaudemme asettaman, eli mitä me silloin rukoilemme?

Wast. Me rukoilem, että Jumala meidän Taiwallinen Isä tahdois armosta 1:0 estä ja alaspaina niin pirun ja mailman, kuin meidän oman lihallisen tahtomme, jotka ei salli meidän Jumalan Nimee pyhittä ja hänen waldakundans meidän tygömmetulla a), 2:0 anda meille karsiwäisiä ja tytywäistä sydändä, koska ja kuinga hän meidän tahtoam estä ja alaspaina b), niin myös 3:0 autta meitä sanasans ja oikias uskossa pyhällä elämällä loppunasti hänen tahtoansa tekemään, niinkuin engelitkin ja Pyhäät Taiwasa sen tekewät, niin hänen hywä ja armollinen tahtonsa meidänkin täällä tapahtu c).

a) Psal. 27: 12. Matth. 26: 39. b) Ebr. 10: 36. I Pet. 4: 19. c) Ebr. 13: 21.

Neljän Rukous.

* 45. Kyf. Kuinka kunlu Neljän Rukous?

Wast. Anna meille tänäpäivänä meidän jokapäiväinen leipäm.

* 46. Kyf. Mitä jokapäiväisen leivän kansa ymmärretään?

Wast. Kaikki mitä meidän Hengellisen ja luonollisen elämännä tarperi tule, kuin on Hengelliseen elämään Taiwallinen Leipä Jesus Joh. 6: 51. ja luonolliseen elämään maallinen leipä, kuin on: ruoka, juoma, vaatet, koto ja kartano, peldo, karja, raha ja tavara, hyvä puolisa, kuuliaiset lapset, uskollinen perhe, hurjkas ja hyvä Esiwalda, hyvä hallituyen meno, tarpellinen ilma, rauha, terveys, hyvät tawat, kunnialliset menot, uskolliset ystäwät, hyvät kylänmiehet, ja muut senkaldaiset.

* 47. Kyf. Kenelle Jumala anda jokapäiväistä leipä, ja mingätähden?

Wast. Hengellistä elämän Leipä Jesta tarjopi Jumala Christitulle jokapäivä etä he hänen vastaanottaisit, ja että he uskott kautta yhdistyneet hänen kansans, sitte hänestä Hengen ja totuden sanalla Hengellisesti eläisit a), mutta maalista leipä anda hän aina kaikille ihmisille b), pahoille usein hänen wihasans c), mutta sitä ilman armonsta d), lijatengin Christuyen tähden: hywis-

le että he ovat hänen luondokappalens ja
Christures hänen lapsens e), waan paholle,
että hekin ovat hänen luondokappalens,
waan semmoisten hywäintöiden kautta we-
detyt olisit parannukseen ja myöös hänen lap-
sirens f), muutoin saattawat he ne omalla
sylläns duomiorens, ja saawat niissä hei-
dän hywäns eläisäns g).

Joh. 5: 40. e) Joh. 6: 48, 35. Matth. 4: 4.
Joh. 6: 63. b) 2 Mos. kirj. 16: 18, 20. c) 4
Mos. kirj. 11: 31, 33. d) Wiis. kirj. 11: 25.
Psal. 127: 1, 2. e) Psal. 103: 13 f) Rom. 2:
4. g) Luc. 16: 25.

* 48. Kyf. Mäxi pitää meidän leiwästä rukoilen
sanoman: anna?

Wast. Sentähden, että niinkuin ilman
Jumalan armoa ja andamista en me omal-
la ymmärryksellä ja mahdollisuudellam niin
sielumme hengellistä kuin rumin me maali-
sta leipä saada, emmäkä myöös niistä oikein
käyttää taida a), niin me siis näitä leipiä u-
skon rukouksesa anoman ja hywin vastaanot-
taman pidämme b).

a) 5 Mos. kirj. 8: 16-18. Joh. 15: 5. b) 1 Tim.
4: 4, 5. Jac. 4: 2, 3.

* 49. Kyf. Mäxi pidämme sanoman: meille?

Wast. Sentähden, ettei meidän pidä ru-
koileman Hengellistä ja maallista leipä waan
itsellem, mutta myöös lähimmäisellem, ja ko-
sta Jumala meille maallisia anda, etten me
niitä

niitä hyindämme pidä, mutta myös niistä
muille niinkuin heidänkin niistä meillemmä
rukoiltua kansamme jakaman pidämme.

Esa. 58:7. 2 Thess. 3:13. 3 Mos. kirj. 19:9, 10.
5 Mos. kirj. 26:19, 21.

* 50. Kys. Miksi me sanomme: Tänäpäivänä?
Wast. Että niinkuin en me tiedä huomi-
seksi elävänä, waan sillä wälin kuitengin
tarwitsemme jokapäiwä sielumme ja rumim-
me hywiä, niin tule myös meidän jokapäi-
wä niistä rukoilla.

Eph. 6:18. Ebr. 13:9.

* 51. Kys. Miksi me sanomme: Meidän?
Wast. Että me waan anoisimme sada-
nautita oma maalista leipämme, jonga Ju-
mala meille työsämme anda tahto, ja ei
muiden leipä warkaudes, wääräydes ja lai-
skudesa tahdois.

1 Mos. kirj. 3:19. 2 Thess. 3:11, 12, 10.

* 52. Kys. Miksi me myös vielä sanomme: Jokapäi-
päiwäinen leipäm?

Wast. Että me ilman huomisesta päivä-
stä ajatoinda ja epäilyen surua anoisimme
Jumalalda meillem waan tarperi määrät-
tyä maalista leipämme saada, jolla me myös
tytywäiset olisimme.

Matth. 6:34. Sananl. kirj. 30:8.

* 53. Kys. Koska me siis sanomme: Anna meille
tänäpäivänä meidän jokapäiwäinen leipäm,

mingä päälle pitää meidän hartaudemme aset-
taman, eli mitä me silloin rukoilemme?

Wast. Me rukoilem, että Jumala mei-
dän Taiwallinen Isä tahdois armosta an-
da meidän saada 1:0 Meidän sielumme Hen-
gellistä elämän Leipä Jesusta, ja ynnä kan-
sa meille tarpeksi nähtyä rumin eli maalista
leipämme a), ja 2:0 Hänen Pyhä armoansa,
meidän sielkänin hywin ymmärtäyem ne lei-
vät hänelä armosta annetuixi, kuin tai-
tayemme hänen tahtonsa jälkeen kiihtollissa
ja nöyrinä, ja kaitisa astoisa jumalifesti sa-
mat leipämme että kättyä ja nautita b).

a) Joh. 6: 57. Sanant. kirj. 30: 8. 15: 16.

b) Psal. III: 10. Syr. 2: 19. 19: 18.

Wijdes Rukous.

* 54. Kys. Kuinga Euulu Wijdes Rukous?

Wast. Anna meille meidän welkam an-
deri, niinkuin mekin anderi annam meidän
welvollistem. Matth. 6: 12.

* 55. Kys. Mitä meidän welkamme kansa ym-
märretään?

Wast. Meidän sekkä peri - että tietyt ja tie-
tämättömät teko syndimme, niitten meidän
ansattuiden asallisten ja ijankaiikkijien rau-
gaiskusten kansa.

Rom. 3: 12.

* 56. Kys. Kenelle anda Jumala synnit eli wa-
lan anderi?

Wast. Hän anderi anda ne ainoastans
sille

sille katuwaiselle, joka uskosa hänelä sitä hartasti rukouile, niinkuin se katuwainen Publikani. Luc. 18: 13, 14.

* 57. Kys. Mینگätähden anda Jumala synnit eli welan andexi?

Wast. Hän teke sen sulasta armostans a), Christuren syndi sowinnon tähden b), koska se sama uskosa käsitetään. c).

a) Dan. 9: 16, 19. b) Apost. T. 10: 43. c) Jer. 5: 3.

* 58. Kys. Miten myös anda Jumala synnit andexi?

Wast. Niin, että Jumala armollisesti katuwaiselle uskosans Christuren tähden tygöanda synnit ja rangasturet, ja hänen pyhäxi luke, niin synneistans hurstkautettu.

Rom. 3: 24, 25. Zach. 3: 4. Katso minä olen otanut sinulda pois sinun syndis, ja puettanut sinun Juhla wateisin.

* 59. Kys. Tunduko tämä andexi andamus hänelle, joka sen saanut on?

Wast. Totisesti, niinkuin siittä yhdistys Christuren kansa tundua taita, niin hän myös tunde Pyhän Hengen kautta oman tunnon rauhan, ja uden hengellisen woiman kaikkeen hywään: Jumala rakastaman ja syndejä wihamaan, niinkuin sen händä wanhurstkauttanen uskonsa tundomerkeixi, joisa ei wilpiä ole.

Rom. 5: 1. Esa. 45: 24. 33: 24. Luc. 7: 47.
Psal. 119: 104.

*60. Kys. Mitä nämät sanat tygöpannan: niinkuin meidän anderi annamme meidän welvollistem?

Wast. Ei sentähden, kuin taidaisimme me ansata Jumalalda syndeimme anderi saamista meidän anderi andamisellam, ja ei tuon enämin tuota kuin miutokan armoa myös meidän rukouyellam: mutta että me 1:0 sillä anderiandamisellam meidän welvollisudemme tekisimme, 2:0 paitsi sitä emme estäisi Jumolan meille armollista anderi andamista, ja sitä pois anois, waan 3:0 hälle anderi saamisemme edestä, sillä meidän anderiandamisellam meidänme kistolliseksi näyttäisimme.

Eyr. 28: 3, 4, 5, 2. Ihminen wiha toisia, ja etsii armo Herrallda. Hän on armotoin wertaisians wastan, ja tahto rukoulla syndeins edestä. Hän joka liha on, pitää wiha, kuka siis annais hänelle anderi hänen syndins? Waan anna anderi lähimmäiselles mitä hän on rikkonut sinua wastan, ja rukoile sitte, niin sinun syndis annetan sinulle anderi.

*61. Kys. Monellainengo pitää meidän lähimmäiselle anderi andamus oleman?

Wast. Kahdellainen, nimittäin 1:0 Salainen anderiandaminen meidän rukouyellam ja sydämesäm, että me heti Jumolan edestä tygöannoimme lähimmäiselle hänen rikorens, ennen auringon läskema a), ja 2:0 julkinen, jonga me sanoilla eli muulla tavalla

tawalla, wiimeifesti ennen Ehtollisen Käymis-
stämme hälle ilmoitam ja tygösanomme b).

a) Marc. 11: 25. Eph. 4: 24. b) Col. 3: 13.
Matth. 5: 24.

* 62. Kys. Kenelle lähimmäisistä pitää meidän
andexiandaman?

Wast. Kaikille, joko he owat wähemmäs
eli enämmäs määräs, waikka myöskuinga
usein meitä wastan rikkonet, taikka myösk
owat sitä andexianonet eli ei.

Matth. 18: 21, 22.

* 63. Kys. Kuinga pitää meidän lähimmäisellem
andexiandaman?

Wast. Sillä muodon, että me 1:0 kaa-
namme lähimmäisemme tygö rakasta ja so-
piwaista sydäntä a), 2:0 emme kosta paha
pahalla b), waan 3:0 teemme niille hywä
ja rukoilemme niiden edestä, jotka meitä
wastan rikkowat c).

a) Col. 3: 13. b) Rom. 12: 17. c) Matth. 5: 44.

* 64. Kys. Koska me siis sanomme: anna meille
meidän welkam andexi, niinkuin mekin an-
dexiannam meidän welwollistem, mingä päälle
pitä meidän hartaudemme asettaman, eli mitä
me silloin rukoilemme?

Wast. Me rukoilem, että Jumala mei-
dän Taiwallinen Isä tahdois armosta meil-
le 1:0 jokapäiwä andexianda kaikki meidän
syndim ja rangasturemme Christuren täh-
den a), ja 2:0 uskosa saman andexiandami-

sen Pyhällä Hengellä meidän sydämissämme
lukita ja sen wahwista b).

- a) Psal. 65:4. Wirsi kirj. 258:2. b) Jac. 1:8,
6. 7:6. Wirsi kirj. 264:10.

Kuudes Rukous.

* 65. Kys. Kuinga kuulu Kuudes Rukous?

Wast. Ja älä johdata meitä kiusaukseen.

* 66. Kys. Mikä ja monenlainen on kiusaus?

Wast. Kiusaus on kahden lainen, nimittäin hyvä kiusaus: jonne alla Jumala ylös herättä eli kasvatta meissä uskon, toivon, rukouset ja muut Jumalissuden harjoitukset ja ne meissä koettele ja ilmitse a), myös paha kiusaus: jolla piru, maailma ja meidän oma lihamme pyytävät wietellä ja pois ladata meitä Jumalasta, Hänen Pyhästä Sanastans, uskosta, rukouksesta ja muista Jumalissista harjoituksesta, ja wiedä meitä kaikkiin näihin synteihin, heikumahan, ahneuteen, ylpeyteen, ulkokullaisuuteen, suruttomuuteen, epäilyseen ja wimein kadotukseen b).

- a) Jac. 1:12. Cyr. 2:1. b) Jac. 1:14. I Pet. 5:8. I Joh. 2:16.

* 67. Kys. Mainihte jottaan esimerkiä Jumalan kiusauksesta?

Wast. Jumala kiusaa sanallans, jos se tehdän eli ei a), hywillä töilläns, jos ne kiertollisesti käytetään eli ei b), tilalla hywään ja pahan, jos se edellinen eli jälkimäinen
wastan

Wastanotetan eli ei c), niin kiusa hän myös sitä rikasta rikkaudellans, jos hän on laupias, sitä köyhä ja radollista köyhyydellans, jos hän on kärsiväinen, sitä voimallista voimallans, jos hän on nöyrä, ja sitä joka ei tunne lohduitusta, jos hän taita uskoa. Ja hän kiusa rumillisten ristein ja hengellisten kiusausten kautta, joko ne owat omalla syyllä päällevedetyt, taikka kohdastans hänehdä pällepännut.

a) 1 Mos. kirj. 22: 1. 2 Mos. kirj. 20: 20. b) 2 Mos. kirj. 16: 4. c) Jac. 4: 17. Duom. k. 3: 4.

* 68. Kys. Mitkä owat rumilliset ristit eli kiusaukset Jumalalta?

Wast. Rumilliset taudit, eli muut malitset waiwat, joko ne rangaistussa olleet ennen katumusta mutta katumyessä muttuunet siunatuksi ristiksi ja kirituiksi, eli katuwaisten ylitwasta tulleet Jumalan päällesähettyestä eli sallimilestä. Jotka sallitut owat myös hywät kiusaukset itse Jumalan ja hänen taikoitustensa wuoksi, joka ne salli; waikka sallitawissa wuoksi, joista ne alkawat ja heidät taikoituyistans owat ne pahat kiusaukset.

Jac. 1: 2, 3, 4.

* 69. Kys. Mitkä owat hengelliset ristit eli kiusaukset

Wast. Ne (paitsi Martyri waiwoja) owat: Että yxi Jumalan lapsi tunde Hengelsäns ei waan ahkeroitusta katumyestä,

rukouesta, Jumalan Sanan ja Wapah-
taians seuramisesta waiwa ja wastusta li-
haldans, ja usein pirun ja mailman kaut-
ta a), mutta myös hengesans koettele wissey-
den ja tunnon putosta armosta ja autude-
stans, ja monasti tygö pälletulla epätoi-
won raskalla ahdistusella b), joiden alla eh-
kä syyn niihin Jumalan lapselle usemmissi
maka omas uskons heikkoude, ja heikkou-
dens wioisa eli putorisa, hän kuitengin Ju-
malan ja Jesuren arma sydämelisesti
hala, ja hälle aina alleannettu ja kuuliai-
nen olla tahto c).

a) Luc. 9: 23. Matth. 16: 24. Luc. 14: 27.

b) Psal. 143: 7. 30: 8. 31: 23. Job. 30: 21.

c) Job. 13: 15, 16. Mich. 7: 9.

Quoniam Christus merito suo est objectum fi-
dei, inde illius merito fide infixus, seu illud reci-
piens, de ejusdem meriti fructibus minime causam
dubitandi habet. 2 Cor. 5: 7. Rom. 8: 24, 25.

* 70. Kys. Kuinga ja mingä kautta tiusa perkele?

Wast. Pahain himoin, ajatusten, peljä-
tysten ja epäilysten sisälle lykkämisellä ihmi-
sen sydämehen, liiatengin kuhun ja kosta
hän ihmisen huonommari näke, myös hä-
nen wälifappaldens pahain ihmisten tämän
mailman jumalattomitten kautta. Eph. 6: 16.

* 71. Kys. Kuinga tiusa mailma?

Wast. Niin suruttomudens esikuvalla,
kuin wihalla, wainolla, wääräydellä, pil-
kalla

Kalla, paneturella, riettailla sanoilla, ja muilla syödi wietellyillä, erinomaisesti pahjoilla seuroilla ja wiettelewäisillä esimerkeillä, niin myös heikun, prameuden ja monen muiden syödeins annetuilla pahennurilla.

1 Joh. 2: 15. 1 Cor. 15: 33. Sanant. kirj. 1: 10.

* 72. Kyj. Kuinga kiusa meidän oma lihamme?

Wast. Meidän lihamme, eli turmeltu luondomme kiusapi meitä pahan himonsa ja haluinsa kansa, joita se meitä ylösnosta; joiden myös kautta pirun ja mailman kiusauret pian ryhtywät meihin ja meidän woittawat, ellem me niitä Jumalan avulla kurrumast alaspaina ja tukauta.

Jac. 1: 14. 1 Pet. 2: 11.

73. Kyj. Poisrukoilemmaako me nyt tässä Jumalan kiusauksia?

Wast. En me sitä rukoile, mutta niinkuin Jumalan armo koetuyet owat meille hyödylliset, niin tule meidän paremin rukoilla Dawidin kansa: tutki minua Jumala ja koetetele minun sydämeni, kiusa minua ja ymmärrä kuinga minä ajattelen. Ja katso, jos minä pahalla tiellä lienen, niin saata minua ijankaikkiselle tielle. Psal. 139: 23,

24. Jac. 1: 2, 3.

* 74. Kyj. Poisrukoilemmaako me siis pahoja pirun, mailman ja oman lihamme kiusauksia?

Wast. Tosin me pidämme ne pois ruokaila^a), mutta koska ne kuitengin Jumalan hyswän

wäntähdön sallimisesta usein tulewat b), niin me rukoilemme erinomattain pahain kiusausten tarkoituksia: nimittäin, että Jumala tahdois autta, ettei ne kiusaukset mahdais wietellä ja poisatta meitä hänestä, hänen pyhästä Sanastans; uskosta c) 66. Ryf.

a) Matth. 26: 41. b) Tob. 12: 13. c) Ps. 17: 5.

* 75. Ryf. Kuinka autta Jumala meitä pahoja kiusauksia ja niiden tarkoituksia vastaan?

Wast. Niin, että hän kiusauksen alla tuoppi sanastansa meille mielehem syndiä, sen waara ja kadotusta, ynnä oma hänen armoans, aututta, ja kaikkia kiusauksia seisowaisille luvattua hywääns, josta kiusaus tylsy, syndi esty, ja me hywäsi wahwistumme, ainoastans me siinä itsekkin pidämme meitäm uskon rukouksella Jumalan tygö.

1 Pet. 5: 9. Eph. 6: 12.

* 76. Ryf. Kosta me siis sanomme: ja älä johdasta meitä kiusaukseen, mingä päälle sitä meidän hartaudemme asettaman, eli mitä me silloin rukoilemme?

Wast. Me rukoilem, että Jumala meidän Taimallinen Isä tahdois armosta 1:0 Ei panna eikä sallia meidän pällem suurembia kiusauksia kuin hän näke meillä olewan woima niissä kestä a), 2:0 Olla itse niissä päälletulleisa meille apu ja wahwista meitä, etten me itsellem jätetyt olisi kiusauksisa lange-

man b), ja 3:0 Että me wiimein woittaisim,
eli suloisen rauhan ja tywenen kiusauksesta
saisimme c).

a) 1 Cor. 10: 13. b) Ps. 38: 22, 23. c) 2 Pet. 2: 9.

Seitsemäs Kufous.

* 77. Kys. Kuinga kuulu Seitsemäs Kufous?

Wast. Mutta päästä meitä pahasta.

* 78 Kys. Mitä sillä sanalla paha ymmärretään

Wast. Pahalla ymmärretään piri itse ja
kaikki se paha kuin hän maailman ja meidän
oman lihamme kautta meille meidän rumin,
sielun, tawaram ja kunniam puolesta teh-
dä pyytä, niin myös tämän elämän perästä
helwetti ja iankaikkinen kadotus.

79. Kys. Mitä on rumin paha?

Wast. Kaikkinaiset taudit, hengen wa-
rat, nälkä, alajstomus, fangeus, ja muut
senkaldaiset.

80. Kys. Mitä on sielun paha?

Wast. Synidi, waaralliset kiusauzet, pa-
ha omatundo, paatumus, epäillys, paha
loppu, ja iankaikkinen kadotus.

81. Kys. Mitä on tawaran paha?

Wast. Että weden, walfian, warfauden,
sodan eli muun onnettömuden kautta oma-
stans pojestrulla ja köyhyyteen päätyä.

82. Kys. Mitä on kunnian paha?

Wast. Olonkatses, pilkka, nauru, panetus,
pahat nimet ja sanomat.

* 83. Kys. Mikä teke, että Jumalan lapset wietä näitä pahoja täällä tuta täytyvät?

Wast. Se, että pahat tällä lain jälkeen luonnollisesti myötäseurawat Jumalan lasten turmeltunutta luondoa, ja heidän heikkou-
dens wikoja ja puutoria a), ja että ne kansa heille höydylliseri ristiyi Jumalalda päälle panna eli sallitan b).

a) Rom. 2: 9. b) Rom. 8: 28.

* 84. Kys. Mikä on risti, ja kuinga on se e-
roitettu rangastuksesta?

Wast. Risti waikka näkemäldä kuin ran-
gastus, on kuitengin Jumalan edes 1:0
Christusen ristillä pyhitetty, 2:0 tule lau-
pia!da Isäldä, 3:0 wastanotetan ja kanne-
tan kärsiwäisellä, hywäntahtoifella ja kuu-
liaisella sydämellä, ja myös 4:0 matkansa-
ta paljon hywää yhden ristinä kaudawan Ju-
malan lapsen tyldnä.

1 Pet. 4: 16, 13.

* 85. Kys. Taidakkos sanoa mingä hywän eli syi-
den tähden Jumala ristiä eli kiusauxia lasten-
sa päälle pane eli salli?

Wast. Että he risteisä 1:0 oppiwat pa-
remmin tundeman itsiäns ja heikkouyiansa),
2:0 wanhasta Adamistans ja maailmasta pa-
remmin poiskuolewat b), 3:0 saawat niiden
kansa taistelemises awun ja uskonsa ja kait-
tein sen awun lisäymisen c), 4:0 heidän u-
skonsa

konja ja karsiväisyydensä maailmassa paremmin ilmeyvät d), 5:0 he jalomin Christuksen kunnan kaldaisiri ristensä tulevat e) ja myös 6:0 että he enemmän karsimisen päälle, saavat armosta wimen sen enemäldä kunnia ta taivasa f).

a) 2 Cor. 12:7. b) 1 Pet. 4:1,2. c) Esa. 41:10. 2 Cor. 4:16 d) Jac. 5:10,11. e) Rom. 8:29. 1 Pet. 2:21. f) 2 Cor. 4:17,18.

* 86. Kyf. Mikä on sitä vastaan rangaistus luonofans?

Wast. Rangaistus on, ei paljas lain ylitsekäymisen luonollinen päälleseurando, mutta hnuä nri kosto, poiswiewä sielun ja rumin hywää ja niille pahaa tuopa. Se niin 1:0 ulwostulewa synnin tähden wihoitetulda Jumalalda, 2:0 vastaanotetan ja karsitän pahalla sisulla, ja 3:0 kossa ei se parannusta saata, loppu sitte syndisen perikadolla ja kadotuyella.

Esa. 3:11.

* 87. Kyf. Millonga päästä Jumala hänen lapsians ristin pahosta?

Wast. Jo heidän täällä eläisäns, sekä karsiväisyyden lisämisellä, waiwain huojendamisella ja poisottamisella, kuin wihtoim töybellisest autuallisella tämän elämän erolla eli kuoleamalla.

* 88. Kyf. Mikä on autuallinen kuolema?

Wast. Se, kossa katuwainen ihminen uskolla

uskolla Christuksen ansion haluisessa kääntyneessä, ja sen hälle Pyhästä Hengelmä osallisuuden vakuituksessa sielunsa täällä lähteissä Jumalalle tytyvässä usko ja ylönnä.

Eob. 3: 3, 6. Ryt minun Herran ole minulle armollinen, ja älä koska minun syndiäni, waan osota minulle armo, ja korja minun hengen rauhas. Sil-
lä minä tahdoisin paljo paremmin kuolla kuin elä.
2 Tim 1: 12. Minä tiedän keneu päälle minä uskon, ja olen luja, että hän woi minulle kätke minun uskotun kaluai siihen päwän asti.

* 89. Kys. Sopiko meidän towotta itsellemme kuolemata?

Wast. Ei, käärimättömydestä waiwain tähden, waan koska se tapattu jumalaisesta himosta ijankaikkisen elämän perään, ja että päästä synneistä ja tulla Christuksen tygö, niin on se Christillisest, että me rukoulemma Jumalalta autuwallista kuoleman ioutumista, kuitengin siitä meidän tahtomme hänen tahdollensa auleandamisella.

2 Cor. 5: 28. Rom. 7: 24, Phil. 1: 23.

90. Kys. Ningäkalvainen on tässä elämässä ihmisen elämän määrä eli mitta?

Wast. Se on luonnollisesti lyhyt, ja Jumalalta sääetty sen jälkeen kuinga hän jokaiselle ihmiselle sikiämisesä ja syndymisesä luonnollisia woinia tygöjaka, ja kuinga ihminen itse ne woinat eläisi hown eli pahoin kätettä, joiden woinain ulottuwaisuden Jumalalla

Ja kansa lupauksensa ja uhkauksensa jälkeen sitte pidendä ja lyhendä taita, niinkuin hän myös iän määrän asettaisa niiden asiain päälle aina hänen katsandons pitäd.

Job. 14: 5. Ihmiselle on määrätty aika, hänen kauttensa luku on sinun tyköns: sinä olet määrän asettanut hänen eteensä, jota ei hän taida käydä ylitse.

91. Kys. Onko sitte ihmisen iän loppu eli kuollon laatu usiammasta laista?

Wast. Erinomaisest kolmesta 1:0 yri luonnollinen kuollo, koska luonon voimat wähitellen, niinkuin kynttilä lihamudestaans puuttumalla poisloppuwat. 2:0 Yri wähemin luonnollinen kuollo, koska ehkä voimat edemmä ulottuwaiset, ne kuitengin tauidilla yliwoitetaan, ja 3:0 yri luonoton, tapaturmainen, ja wäkiwaldainen kuollo, jotka kaikki voimat yhtähawa lopetta.

Psal 39: 5.

92. Kys. Koska me siis sanomme: mutta päästä meitä pahasta, mingä päälle pitä meidän hartaudemme asetaman, eli mitä me silloin rukoilemme?

Wast. Me rukoilem, että Jumala meidän taimallinen Isä tahdois armosta 1:0 päästä ja wariella meitä pirusta ja kaikista syudein pahoista aina ja niinkauwoin kuin me elämme a), 2:0 kaikki muutkin meidän kärsimisennä nijn liewittä, ja kärsiwäisyydemme wahwistamalla huojenda, kuin myös poisotta, jos tämä hälle otollinen ja meille

hyödyllinen olis b), niin myös 3:o että koska wiimein kuoleman hetki on joutunut, annaisi meille autuullisen eron, ja armollisesti ortaisi meitä pois tästä surun laxosta tygönsä taiwaseen c).

a) Rom. 16: 20. b) Esa. 38: 14. Ebr. 10: 36.
Matth. 8: 2. c) 2 Tim. 4: 18.

3:ri Päättös.

* 93. Kys. Kuinga kuulu Päättös?

Wast. Sillä sinun on waldakunda ja woima ja kunnia ijankaikkisest. Amen.

* 94. Kys. Mitkä owat nämät sanat: sinun on waldakunda, ja woima ja kunnia ijankaikkisest?

Wast. Ne owat wakuituxen ja sijtoyen sanat.

95. Kys. Kuinga owat ne wakuituxen sanat?

Wast. Sillä tawalla, että koska Jumalalla on waldakunda, niin tosin huoli häritse niinkuin yri kuningas meidän hänen waldakundans alimmaisten parasta a), koska hänellä on woima, niin me uskomme ei lijembä rukoilenna, kuin hänellä on meille anda b), ja koska wielä hänelle itselle on kunnia siittä kuin me rukoilemme c), niin näiden myös sanain kautta meidän uskomme rukougemme kulemisesta jalosti wahwiskupi.

a) Psal 44: 5. b) Esh. 5: 20. c) Jer. 33: 9.
Psal. 79: 9.

96. Kys.

96. Kys. Kuinga owat ne Eijtoyen sanat?

Wast. Nijn että me näisä sanoisa tunnu-
stam, Eijtam, kunnioitam ja ylistämme Jumalaa kaikkein woimans, armonns ja kunnians waldakundain yli wallalla, woimalla ja kunnialla kaikkein ylimmäiseyi iiankaik-
kisesti. Jota Eijtosta niinkuin rukoustakin Wapastaja juuri tällä Isä meidän rukouksella on meille opetta tahtonut. Dan. 3: 33.
1 Nika kirj. 29: 10, 11, 12, 13.

* 97. Kys. Mitä on siis Jumalan Eijtos, kunnioittamus ja ylistämys?

Wast. Jumalan Eijtos on se Pyhäldä Hengeldä siinä uskowaisesa waikutettu pyhä hartaus, halu ja kiwaus, josta hänen sydämens ja suuns kaikkein käytösten kausa hallitut owat hartaseen Eijtos ääneen niin psalmein ja Eijtos wirttein, kuin rukousten alla Jumalan honyttä, walda, woima ja kunnia nöyrydes ulwos-sanomaan ja korottamaan.

Pjal. 99: 5. Korottakat Herra meidän Jumalatam ja kumartakat hänen asiin lautais juures, sillä hän on pyhä.

* 98. Kys. Mitä on se sana: Almen?

Wast. Almen on sekä toiwotuxen sana rukouksen kulemisesta, niin paljo sanottu: Herra tehkön niin a), myöds wakuituksen sana ynnä rukousemme kulemisesta Lutheruxen ulwostwoimituxen jälken b).

a) Jer. 28: 6. 5 Mos. kirj. 27: 26. b) wid. 5 Mos. l. 27: 26.

* 99. Kys. Kuuleko Jumala rukouret?

Wast. Totiseh, että Jumala niiden uskovaisten hänen tahtons jälkeen tehdyt rukouret armollisesti kuule *a)*, on näiden perustusten päälle epäilemättöin 1:0 on Jumala käskennyt rukoilla *b)*, 2:0 luvannut kuulla *c)*, 3:0 Kristus rukoile meidän edestäm, ja Pyhä Hengi rukoile meidän kansam *d)*, 4:0 monida uskon welle ja sisarta tekewät yhtä meidän kansamme rukoures *e)*, niin myös 5:0 sydän kewene rukoures, ja erinomaisen wotman, lohduksen ja ilon siinä tunde *f)*, josta kaikki wakutta meitä rukouren kulemisestä Jumalan tykönä.

a) 1 Joh. 5: 14. *b)* Psal. 50: 15. *c)* Luc. 11: 9, 13.

d) Rom. 8: 34, 26. *e)* Jac. 5: 16. *f)* Ps. 128: 3.

* 100. Kys. Tekekö myös Jumala kuin hän kuule mitä rukoillan, eli auttako hän rukouren päälle?

Wast. Jumala pitää siihen sen muodon: että hän maalisissa eli anda sitä rukoiltua taikka heti, ja monasti enäämästä määräsä, taikka wasta ajan pästä ja muusa kuin luultusa muodosa *a)*, eli ei anna ollengan sitä rukoiltua maalisissa, waan taikka paremman maliseen eli hengelliseen sen muutta taikka putoxen tytywäisyyden armolla täyttä, ynnä hedelmän rukourestä ja tytywäisyydestä tulewais elämästä anda *b)*, mutta taas kaikkisa tarpeellisissa hengellisissä ja autuden asioissa

sa anda hän aina sitä rukoiltua, kuitengin määrällä enämällä ja vähemmällä, täällä vähemmässä heti, ja enimmässä wipyyvästi, waan taiwasa sitte täydellisesti c).

a) 1 Sam. 1:11, 27. 2:21. Dan. 10:3, 12. 1 Mos. kirj. 28:21. b) 2 Sam 12:19, 20. 5 Mos. kirj. 3:25, 26, 27. 24:1, 5, 6. 2 Cor. 12:9. Psal. 126:5, 6. c) Esa. 65:24. 49:8.

101. Kys Wihdoin kuinga pitää meidän silloin tekemän kosta Jumala rukouksen kuulemisella eli apunsa kansa wipyy?

Wast. Meidän pitää Jumalan apua kirsittäisydellä odottaman, sillä jos hän awun kansa wipyy, koettele hän sillä meidän kirsittäisyyttäm, ja anda kuitengin meille maallissa eli sitä kuin me rukoilem eli on hyödyllisempi, ja hengellisissä wijsaudens jälkeen aina ulottuwata apua mutta taiwasa mitä ijankaikkisest enämbi ja autuwallisin on.

Luc. 21:19. Judith. 8:20. Canal. f. 37:5, 7.

Neljäs Pääkappale.

Kasten Sakramentista.

1 Kys. Mینگätähden seura tässä Kasten Sakramentista?

Wast. Sentähden, että kaste on asetettu ei ainoastans udensyndermisen pesoksi, mutta myös niin hywin kuin Alttarin Sakramenti

mentti meidän uskomme wahwistuxeri, että me niinkuin kastetut olemme ylösoitetut Iij-ton Jumalan kansa.

1 Pet. 3:21. Arost. E. 2:38:39. Andakan jokai-nen hänens kasia Jesuxen Christuxen Nimeen syndein anderiandamiseri, niin te saatte Pyhän Hengen lahjan. Sillä teille ja teidän lapsillen on lupaus annettu, ja kaikille kutka ijtänäs Herrs meidän Jumalam kutsu.

1 nen Osa.

2. Kys. Mitä on Sakramentti?

Wast. Sakramentti on yri Jumalassa pyhä laitos, merkitsewä pyhä toimitusta, josa Jumala pitä wiikit maailiset wiikein tai-wallisien kansa yhdistettyinä, ja sen kansa Ewangeliumin armoa kaikille tarjoo, wa-stustamattomille tygöjaka ja uskollisille ty-göluksitse, koska he waan owat itsens siihen pitäwäiset.

3. Kys. Mondakos yhteen Sakramenttin tar-witaan?

Wast. Kolmia 1:0 että se on yri Juma-lan asetus, asetus eli käskyn sanoilla, 2:0 että siinä owat wiikit maailiset ja wiikit tai-walliset kappalet asetus sanoilla yhdistetyt, ja 3:0 että se myds Ewangeliiumilliset armo-lupauyet sisällens pitä eli sulkee.

4. Kys. Kuinga owat Sakramentissä maailiset ja tai-walliset yhdistettyinä?

Wast. Niin että asetus sanain woimassa
uße

näkymätöin taiwallinen näkywäises maail-
ses, ja sen alla ja kansa, yhdellä käsittämät-
tömäst ja tutkimattomasti korkealla, mutta
totisella tavalla Sakramentin toimittaisa
saapuilla ja yhdessä on.

5. Kys. Kuinka moninaiset owat Sakramentit?

Wast. Kahdenlaiset, Wanhan ja Uden
Testamentin Sakramentit.

6. Kys. Mitä Wanhan Testamentin kansa yms
märretän?

Wast. Seurakunnan aika ja tila mail-
man alusta Christun aikaan asti.

7 Kys. Mitä ymmärretän Uden Testamentin kansa?

Wast. Seurakunnan aika ja tila Chri-
stuyen ajasta mailman loppun asti.

8. Kys. Kuka olit Wanhan Testamentin Sa-
kramentit?

Wast. Ymbärins leikkaus ja Pääsiäis-
lammas.

1 Mos. kiri 17: 10, 11, 12. 2 Mos. l. 12: 5, 6, 8.

9. Kys. Kuka owat Uden Testamentin Sakra-
mentit?

Wast. Kastan ja Alttarin Sakramentit.

10. Kys. Kuka on Kastan asettanut?

Wast. Jumala itse käskyn kautta Johan-
nes kastajan tygd, jenga käskyn myös Chri-
stus jälleens kertoi opetuslapsillens.

Luc. 3: 2. Matth. 3: 1. 28: 19. Marc. 1: 4.

Joh. 3: 22, 26. 4: 2. Matth. 28: 19.

2:nen Osa.

11. Kys. Mikä on Kaste?

Wast. Kaste ei ole ainoastans paljas wesi, mutta on wesi Jumalan käskyn suljettu ja hänen sanans kansa yhdistetty.

Eph. 5:26.

12. Kys. Mikä on maallinen ja mikä taiwallinen, yhdistetyt Kasteen Sakramentis?

Wast. Maallinen on wesi, mutta taiwallinen Jumalan Pyhän Kolminaisuuden Nimi, josa Wapahtaja kasteen asetti.

13. Kys. Kuinga kuuluvat Kasten asetussanat?

Wast. Kastakot heitä Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. Matth. 28:19.

14. Kys. Onko Jumalan Nimi paljastans se taiwallinen Kastesä?

Wast. Niinkuin me kastetan Jumalan Pyhän Kolminaisuuden Nimeen, niin on myös Pyhä Kolminaisuus Nimensä kasteen kansa, ja Pyhä Hengi, joka wedes itsensä yhdistä, ja sillä hänens ulmostuodatta, he siinä taiwallissa, jonga myös tähden se on Jumalallinen kaste.

15. Kys. Mahdetango Kastesä muuta malista märkyttä pidettä kuin wettä?

Wast. Ei millän muotoa: sillä 1:0 Christus on selkiästi nimittänyt weden kastesä pidettäväxi a), 2:0 Johannes kastaja ja Apostolit

postolit ei ole kastea muuta märkystä pitä-
net kuin wettä b), niin 3:0 on myös Christus
kastellans tämän elämäntin pyhittänyt c).

a) Joh 3:5. b) Matth. 3:6. Apost. T. 10:47.

c) Matth. 3:16.

15. Kys. Onko se tarpeellinen, että ihminen koto-
nans weteen kastetaan?

Wast. Ei, sillä Pyhästä Namatusa ei löy-
tä sitä misän paikoin kastetyri, on se myös
waarallinen.

3:mas Osa.

17. Kys. Mitä hywää eli hyödytystä on kasteesta?

Wast. Kaste saatta syndein anderi saa-
misen, wapahta kuolemasta ja perkelestä ja
anda ijankaikkisen elämän kaikille niille, jot-
ka Jumalan Sanat ja lupauyet uskowat.

18. Kys. Kutka ne Jumalan Sanat ja lupauyet
owat?

Wast. Ne kuin meidän Herra Jesus Chri-
stus sano pyhän Marcuren tykönä viimei-
sesä luguš: joka usko ja kastetaan se tule au-
tuwari, mutta joka ei usko se kadotetaan.
Marc. 16:16.

19. Kys. Kuinga moninainen on siis kasteen hywä?

Wast. Kahdalainen: Että se 1:0 pahasia
poisotta ja pelasta, ja sitte 2:0 hywää tuo
ja anda.

20. Kys. Mitä on se peha, josta kaste pelasta?

Wast. Synnistä, kuolemasta ja perkelestä.

21. Kyf. Kuinga pelasta kaste synnistä?

Wast. Että kastesä tule kastetulle synnit anderi annetuixi ja synnin woima niin särö jetyxi, ettei ne häändä kastensa listosa pyssy wd enä tahtoansa wastan hallita saata.

Rom. 6: 3, 6. Apof. E. 22: 16.

22. Kyf. Kuinga pelasta kaste kuolemasta?

Wast. Että kaikki kärsimiset ja itse kuolema, ei ole enä kastetulle ja kasten listosa pyssywsälle rangaistus eikä wahingolliset, waan siunattu wisi ja sille käyndö elämään, niin ettei ijankaikkisella kuolemallaan enä hänen pällens walda ole.

Ol. 13: 14. Rom. 8: 1.

23. Kyf. Kuinga myös pelasta kaste pirun wallasta?

Wast. Että pirulda woima syndijn wiesdä, waiwata, Jumalan edesä päälle kanda, ja osallisexi rangaistukseensa waatia pois tule kaiken menonsa kansa kasten kautta kastetusta, taitoyens se häändä aina wastan seisoa uskola.

1 Joh. 3: 8. Ebr. 2: 14: 15. 1 Pet. 5: 8, 9.

24. Kyf. Mitä myös hywää kaste tuo ja anda?

Wast. Ijankaikkisen elämän.

25. Kyf. Missä seisoo semmoinen ijankaikkinen elämä?

Wast. Eijnä, että se itse olewa elämä, Pyhä Kolminaisuus sen nimehensä kasteen, kullekin personalle erittäin tygötulewilla

willa hywillä töillänsä ymbärins sulke, ja kasteen kautta ylösootta itsellensä elämään.

26. Kys. Mitä on sijo kasteesta ensimmäinen elämän hywä?

Wast. Että Jsa Jumala ylösootta sen uskos udesta syndynen kasketun Christusesa lapsereus ja autudensa perilliseyi.

Gal. 3: 26.

27. Kys. Mitä on kasteesta toinen elämän hywä?

Wast. Että Poika Jumala sille händä kastesä pällensä pukenelle, tehärens itsensä wissaudexi, wanhurskaudexi, pöhydexi ja lunastuxeri, sen sitä warten niinkuin oman silloin itsehensä istutta, hänestäns aina woi ma samaan.

Gal. 3: 27. 1 Cor. 1: 30. Joh. 1: 5.

28. Kys. Mitä on vielä kasteesta kolmas elämän hywä?

Wast. Että Pyhä Hengi Jumala itsensä ulwoöwuodatta kasketun yli, sillä sen uskos hon udesta syndynexi, siinä aina ainozens ja waikuttarens, niinkuin opettaja, johdattaja ja lohduttaja.

Eit 3: 6. 1 Cor. 3: 16. Rom. 8: 14.

29. Kys. Taitako paljas wesi tainkaldaiset hydyt dytyret matkansatta?

Wast. Ei, tee sitä weden kaste; mutta wesi Jumalan Sanan ja Nimen kansa ylöso distetty on kaste, ja kaisen hywäns Christuren ansiossa jakawainen. Tit. 3: 16.

20. Kys.

30. Kys. Kuingas sanot, että kaste jaks hyvänsä Christuxen ansiosta?

Wast. Totifesti, sillä kaste me udesta synnime uskohon, ja sillä osallisxi Christuxen ansiosta ja kaikista sen hywistä.

Gal. 3: 27. Rom. 6: 3.

31. Kys. Mitä wälikappalletta tarwitan ihmisen puolelta, jos hänen pitä saman niin suret armolahjat kasteesta?

Wast. Kuin sanottin, yxi elämä usko Jumalan armon ja Jesuxen Christuxen ansion päälle.

4:jä§ Osa.

32. Kys. Mihin eli mitä warten on meille kaste?

Wast. Uden syndymisen pesoxi, ja Pyhä Hengen udistuxeri, niinkuin pyhä Pawali sano Tituxen tyköndä 3 cap. 5:8. Hänen laupeudens kautta hän meidän autuwarireki, uden syndymisen peson, ja Pyhä Hengen udistuxen kautta, songa hän meidän päällem runsasti wuodattanut on, meidän Lunastajan Jesuxen Christuxen kautta. Että me hänen armonis kautta wanhurssari tulisim ja perillisxi iankaikkiseen elämään toiwon jälkeen. Tämä on totinen sana.

33. Kys. Miti kutsutan kaste uden syndymisen pesoxi Pyhästä Hengesä?

Wast. Sentähden, että Pyhä Hengi kaiken kautta meitä uskoon udesta synnyttää Jumalan

Jumalan lapsi ja iankaiikkisen elämän perillisi, toivon jälkeen.

34. Kys. Mäi myös kutsutaan Kaste Pyhän Hengen udistuseksi?

Wast. Sentähden, että Pyhä Hengi kasten kautta meitä udensyndymiemme päälle wanhan sian utena ihmissä elämään autta ja udistaa.

Eol. 3: 1, 9, 10.

35. Kys. Kuinga pitää meidän udistusemme taapahduman, eli mikä on Kasten merkitys?

Wast. Niin ja se, että wanha Adam pitää meissä jokapäiväisessä katumusessa rukouren ja parannusem kautta syndein ja kaikkein pahain himpinsa kansa upoitettaman ja kuollettaman; ja jälleis meissä jokapäivä ylösnouseman ufi ihminen, joka wanhurskaudes ja puhtaudes iankaiikkisest Jumalan edes elämän pitää.

Kusa se on kirjoitettu?

Wast. Pyhä Pawali sano Romarein tygö 6 Eug. 4. Me olemme Christuren kansa haudatut kasten kautta kuoleman: että niinkuin Kristus on ylösherätetty kuolluista Isän kunnian kautta, niin pitää meidängin udesa elämässä waeldaman.

36. Kys. Mikä on se: me olemme haudatut Christuren kansa kasten kautta kuoleman?

Wast. Se on: me olemme tulleet kasten kautta

Kautta saatetuyi Jesuxen Christuxen kuoleman ja ylösnousemisen osallisuteen ja olemme siitä osallisudesta saanet yhden uuden miehen jolla me taidamme kuolla synnille ja elä wanhurskaudelle. Col. 2: 12.

37. Kyf. Mitä sitte hywää on meille siitä, että me meidän fastenna merkitystä pidämme, eli fastemme listtoa jokapäiwä udistamme?

Wast. Siitä 1:0 meidän udistuxemme kaswa, että hengemme sen enämin wahvistu, kuin lihamme wastustamisellam heikkoune a), 2:0 huojendu meille Jumalisudemme harjoituxet taitamisellam aina paremin Jumalamme palwella b), 3:0 heikkoudeemme wikoja Jumala armosta ei meille tygdlule, waan enämin mitä hywää me teemme armopalkalla muista c), 4:0 wissens wahwu puoleldamme uskostam ja autudemme walitsemisesta d), niin myöds 5:0 taidamme kansa hengen todistamisella fastemme liston päälle armosta aututtam Christuxen tähden toiwoa ja odotta e).

a) 2 Cor. 4: 16. b) 2 Pet. 1: 3, 4. c) Rom. 7: 21.

d) 2 Pet. 1: 10. e) Rom. 6: 8. 1 Joh. 3: 21.

Rom 8: 16. Job. 27: 6. 1 Sam. 17: 26. 45.

38. Kyf. Mitä seiso meidän fastenna listto Jumalamme kansa?

Wast. Se seiso: Jumalan puolelda itse fastesa ja sen armo hywisä: muttta meidän puoleldam uskostam, ja sen kautta ja päälle
tehdysä

tehdystä lupaukseamme, että luopua pois per-
kelestä, ja uskoa Jumalan Isän, Pojan ja
Pyhän Hengen päälle.

1 Pet. 3: 21.

39. Kys. Onko siis meidän kummeimme kautta
tehty lupaus meidän kastenna liittoon se oma-
na meidän lupauksenamme pidettävä?

Wast. On totisesti, sillä kummit lupa-
vat kastesi meidän uskomme päälle, ja mei-
dän nimehemme sitä, mitä meidän itsel-
dän kastesi aika ihmissä kysyttävä ja luwa-
tawo olisi.

40. Kys. Waikuttako myös Pyhä Henki uskon pi-
stuihin ja äskensyndyneisiin lapsiin jotka kastetan?

Wast. Waikuttaa, sillä Kristus sano, et-
tä ne pistuiset lapset uskawat hänen pääl-
lensä. Matth. 18: 6.

41. Kys. Pitävätkö siis lapset kasteetta?

Wast. Pitävät, sillä 1:0 Kristus kaste-
sallia lasten tulla hänen tyköns, mutta il-
man kasteetta ei he taida sitä, eikä tulla hä-
nen waldakundans a), 2:0 tulivat ynnä Is-
raelitain lapset kahdeksan päiväissä ymbä-
rins leikatuihi b), ja 3:0 owat myös Apo-
stolit koko huonokundia kastanet c).

a) Marc. 10: 14. Joh. 3: 5. b) 1 Mos. kirj. 17:
12. c) Apost. T. 16: 15, 33. 2: 38: 39.

42. Kys. Millä muodolla pitää kaste toimitettaman?

Wast. Kaste pitää aiwan yksi ainoa kerta
toimi

toimitettaman Pyhän Kolminaisuuden nimihen, weden pään päälle kolmasti panemisella, josa kullakin kerralla silloin yri Jumaluden persona, järjestyks kansa nimittään: niinkuin tämä muoto, että weden pään päälle walamisella, eli koko rumin weteen upottamalla toimitta kastetta, on ollut wanhudesta Seurakunnassa tawallinen.

43. Kys. Tulewatto kaikki autuuxi, jotka kasteetaan?

Wast. Ne tulewat autuuxi, jotka ei wappalla tahdolla riko kastensa liittoa, ja jos he sen rikkonet owat, että he sen jälleens wilpittömän parannuksen kautta udistawat, ja sitte loppunasti pysyväiset owat.

Matth. 10: 22.

44. Kys. Oletko sinä Jumalalle uskollisesti pitänyt kastesi liittoa eli lupaussta?

Wast. Jumala paratkon! Minä olen sen pahoin pitänyt sillä minä olen usein synneilläni rikkonut Jumalata wastan, ja tehnyt sitä kuin sille pahalle on kelwannut.

45. Kys. Onko sijs ihmiselle mitään hywää kastesi liittosta sitte, kuin hän on sen wapaehtoisesti rikkonut, ja wastaudesta syndijn langennut?

Wast. Ei ole kyllä hälle itse puoleldans sijttä mitän hywää, kuitengin Jumalan puolelda on kaste wielä hälle awoin armon owi uteen-sowindoon Jumalan kansa, sillä
Jumala

Jumala on uskollinen ja pysy wahwana lijtosans, että hän syndisen, joka on lijttonsa rikkonut aina armohous ottaa, koska se waan yriwakkaisest itsens lända eli paranda.

Psal. 89: 34, 35. Minun armoni eu minä hänestä länää pois, engä salli minun totudenti wilpistellä. En minä riho lijttoani, ja mitä minun susiani läpnyt on, eu minä muuta.

46. Kys. Mینگä kautta taitaa meidän Fastenne lijtto tulla udisteturi, niijn että me Jumalain kansa sowiteturi tulemmie?

Wast. Totisen katumuyen ja parannuyen kautta.

Wides Vääfappale.

Ripistä ja Synnin päästöstä.

1. Kys. Miki seura Fasten jälkeen Ripistä ja Synnin päästöstä?

Wast. Että me sitte wiellä koska me kašetut olemme, uslasti syndiä teemme Jumalata ja lähimundistämme wastan, niijn emme millään muulla tavalla taida syndejäm andexi saada, waan oikian katumuyen ja elämän parannuyen kautta.

Jer. 3: 12, 13. Käänä suuas sinä wastahaksinen Israael, sano Herra, niijn en minä käänä kahwoani teistä pois, sillä minä olen laupias, sano Herra, ja en wihasin ijakalikesest. Tunne aiwoastant sinun pahatekos, ja ettäs olet Herra wastan syndiä tehnyt.

y:nen Osa.

2. Kys. Kuinka taita yri katuwainen syndeins andexiandamusta wastanotta?

Wast. Rippisä.

3. Kys. Mitä on Rippi?

Wast. Rippisä on kaxi kappaletta: ensimmäinen, että me katuwaisesti tunnustamme meidän syndim: toinen, että me otamme Rippi-issästä synnin päästön niinkuin itse Jumalalta, ja emme mitään sittä epäile, mutta wahwast uskom, että synnit owat sen kautta Jumalan edes taiwasa Christusen tähden meille andexi annetut.

4. Kys. Kenen edesä pitä meidän tunnustaman syndimme?

Wast. Jumalan, Sarnawiran ja meidän lähimmäisemme edes.

5. Kys. Koska pitä meidän Jumalan edesä syndimme tunnustaman?

Wast. Jokapäiwä, niinkuin me teemme Isä meidän rukoures, niin myös koska me Rippisä käymmä sekä Jumalan itse edes, että Rippi-Isän.

6. Kys. Mitä me pidämme Jumalan edes erinomaisesti syndimme tunnusta?

Wast. Sillä Jumala joka koettele sydämet ja tutkistele munaskut, sano: woi niitä jotka tahtowat olla salatut Herran edes, ja peittä aiwoiturenä ja tekonsa pimehdesä pitä.

Esä. 29: 15. Jer. 17: 10.

7. Kys.

7. Kys. Kosta pitää meidän Sarnawiran edessä syndimme tunnusta?

Wast. Kosta me lähimmä Ripillä, ja muutoin kosta meidän omatundom sitä waati.

8. Kys. Märi pidämme me omantunnon waiwatesa tunnusta syndimme Sarnawiralle?

Wast. Ei sentähden kuin sitä ilman ei olisi anderi andannusta, waan hyödyxen tähden, että Sarnamies taita silloin lohduttaa sitä katuwaista, ja anda myös sille wösheräywälle sitä neuwoa kuin hänen sielunsa tila tarwitse.

Esa. 40: 1. Matth. 16: 19.

9. Kys. Kosta pitää meidän lähimmäissem edessä syndimme tunnusta?

Wast. Kosta me olemme joutunet rikkoaa lähimmäistämme vastaan, häändä pahendaneet, wihoittaneet, eli hälle wäriutehnet, ja se lijatengin ennen meidän Herran Ehtollisen käymistämme.

Jac. 5: 16. Matth. 5: 23, 24, 25.

10. Kys. Märi pidämme me Rippi Isän ja lähimmäissem edes syndimme tunnusta?

Wast. Julistaremmie sen sydämiellisen wihan ja kauhistuxen kuin ne Jumalan armowaituturen kautta sydämesäm syndid wastaan käsittänet olemme.

Wiel. 32: 3, 5.

11. Kyf. Millä muodon sitte, pitä meidän Jumalan ja Sarnawiran edes syndimme tunnusta?

Wast. Katurvaisesti, että me kadumme ja wihamme syndesiam ja turwan pidämme Jumalan armoon ja Christuxen ansioon.

12. Kyf. Millä myös muodon pitä meidän ihmimäisem edes syndimme tunnusta?

Wast. Sillä muodon, että me 1:o Annamme hänen ymmärtä, että me kadumme sitä kuin me hänelle pahoin teimme a), 2:o rukoilem, että hän sen meille anderi annais, ja ei siitä pahennuis b), 3:o mahdollisuuden jälken tehdyn wahingon paljistem c), ja myös 4:o parannuxellam annetun pahennuxemme jälkens takaisin otamme d).

- a) Luc. 17: 4. Cyr. 4: 30. b) 1 Sam. 15: 25. Cyr. 4: 29. c) 3 Mos. kirj. 6: 4, 5. Luc. 15: 8. d) Psal. 51: 15, 16. 119: 59.

2:nen Osa.

13. Kyf. Mitä hywää on meille siittä, että me tunnustamme meidän syndimme Jumalan ja Sarnawiran edes?

Wast. Rahtalainen hyödytyö, että me 1:o Sarnawiran kautta Jumalan Sanastamme neuwon ja lohduxen, ja 2:o saman wiran kautta taidamme wastanotta sen anderiandamisen, kuin se wirka katurvaisille Christuxen lupauxesta tygösano, ja joka se sitte armon tilasa meille hywäxi pysy.

14. Kyf.

14. Kyf Taita' o sija Sarnamies anda synnit andexi?

Wast. Taita Jumalan puolesta, Pohjan Kolminaisuden Nimeen ja Christuksen kääskyn woimasta, joka sano: joille te synnit andexi annatte, niille owat ne andexi annettut. Joh. 20: 23.

15. Kyf. Mitkä synnit taita Sarnamies Jumalan puolesta andexi anda?

Wast. Kaikki synnit kuin Katuwainent Jumalan ja Nippi. Isän edes wilpittömiksi tunnusta.

16. Kyf. Onko Katuwattomille mitään hywää sija tä, että Sarnamies julista heille syndein andexisaamisen?

Wast. Ei yhtän hywä, sillä Sarnamies julista heille syndein andexi samisen niinkuut Katuwaisille: mutta koska he wiefastelewat ja walehtelewat Jumalan ja Sarnawiran edesä, niin on heidän kadoturensa sitä suurempi, että he Sarnawiran paswelluxen syndeins werhoxi petollisesti käyttäwät.

17. Kyf. Onko parannuxeen Eyllä, että me Kadumme ja tunnustamme syndimme?

Wast. Ei, sillä koska paljas Katumus ja tunnustus on, taita niistä arwollans epäily ilman uskoa seurata.

18. Kyf. Mitä on epäily?

Wast. Koska epäuskoinen ihminen epäilyensä ahdisturensa ei Jumalan tyköndä etsi

lohdutusta, eikä armoa ja parannusta, vaan pahalla omallatunnollansa kaiken toivon poisheitä, niinkuin Judas Ischariot, joka kyllä epäilyksensä surei syntejensä ja ne tunnusti, mutta tahdotoinna armosta ja parannuksesta meni pois ja hirtti itsensä.

Matth. 27: 3, 4, 5.

19. Kys. Kuinga me taidamme wälttää epäillysen?

Wast. Jumalan armon kautta, koska me Ewangeliumillisia armo lupauksia alla rukouksen yriwäisesti tutkimme.

20. Kys. Kuinga taita ihminen tulla oikein katuwaiseri, joka on syndinen?

Wast. Se tapahtu Pyhälä Hengellä, koska syndinen ei paduta sydänsä, vaan no pane Jumalan kynninen käsky sanat sikmäns eteen, ja ajattele kuinga hän on niistä wastan syndiä tehnyt. 2:0 Mieleensä pane Jumalan wihan ja rangaistuksen kuin syndiä seura, ja rupe sentähden pelkämän ja wapisemaan. Jota seura 3:0 murhet, mielikarwans ja katumus, että se armollinen Jumala on niin wihoitettu, ja siitä 4:0 sydämellinen wiha, närkästys ja kaubistus syndiä wastaan, kuitengin 5:0 tässä murhesans rukouksen halaa ja turwa syndinen Jumalan armoon ja Christuksen kalliseen ansiohon.

2 Cor. 7: 10, 11.

21. Kys. Mitä waanti Jumala sitte meillä kuin

me tehnet olemme parannuyen ja syndimme andexi saneet?

Wast. Utta kuuliaisuutta, näyttävä se itsensä parannuyen pyhässä ja Jumalisesa elämässä.

Matth. 3:8. Etkät parannuyen sowliaita hedelmittä.

22. Kys. Mitä parannuyen uteen kuuliaisuuteen tarwitaan?

Wast. Nämät neljä 1:0 hywä aikomus aina palwella Jumalaa, 2:0 Christiikinen walppaus rukouyis armon pysymisestä ja sen lisäydestä, 3:0 tarkka toimellisuus karttaa syndejä ja syndein tilaa, ja 4:0 pysyväisyys uskosa ja kaikisa sen Christillisissä awuisa.

23. Kys. Millä me taidamme wahwista meidän uskoam syndein andexi saamisesta?

Wast. Herran pyhällä ja korkialla Ehtollisella.

Kuudes Pääkappale.

Altтарin Sakramentista.

1. Kys. Mینگätähden nyt seura wijmeisxi Altтарin Sakramentista?

Wast. Sillä Altтарin Sakramentti on asetettu meille kasketuille uskomme wahwistuxeri, että me totisesti saamme syndimme andexi Christuxen tähden.

Col. 1: 14. Christuxen kautta on meille lunastus hänen werensä kautta, nimittäin syndein andexi andamus.

1:nen Osa.

2. Kys. Kenellä? Kosta? ja kuinga on Alttarin Sakramenti asetettu?

Wast. Sen andawat asetus sanat tiellä: meidän Herra Jesus Christus, siinä yönä jona hän petettiin, otti leivän, kiitti, mursi ja andoi Opetuslastens ja sanoi: Ottakaa ja syökää tämä on minun rumin, joka teidän edestän ulkosannetan, se tehkää te minun muistoreni. Samalla nuoto Ehtolisen jälkeen, otti hän myös kalkin, kiitti, annoi heille ja sanoi: Ottakaa ja juokaa tästä kalkki tämä on sen Uden Testamentin kalkki minun Veresni, joka teidän ja monen edestä ulkosuodatetan syndein anderian Damisery, se tehkää niin usein kuin te juotta minun muistoreni.

Matth. 26: 26, 27, 28. 1 Cor. 11: 23, 24, 25.
Mare. 14: 22, 24. Luc. 22: 19, 20.

3. Kys. Miksi on Herra Jesus tämän Pyhän Sakramentin ydellä asettanut?

Wast. Hän teki sen 1:0 Pääsiäislamban Sakramentin aseruxen esikuwasta, jonga myös Jumala asetti ydellä Israelin kansalda syötää a), ja 2:0 että luonollisen elämänsä wi-meissä ydnä tätä Sakramenttia Testamentiä asetta, ja sillä herkimmas rakkaudesans meille ansiostands elawata muistoa anta b).

a) 2 Mos. kirj. 12: 8. b) Ebr. 9: 16, 17.

4. Kys.

4. Kyf. Miksi myös kiitti Jesus asettaisans tätä Ehtollista?

Wast. Hän kiitti taivallista Isääns niin hywin lunastamisens ja sen armolahjain edestä, kuin myös siunaisi asetuss sanoilla leivän ja wijnan syy ja joka Herrani olemian hänen ruuins ja werens osallisuuden, kuit leipä ja wijna Ehtollisessa myös samoilla sanoilla siunattaman pitää.

1 Cor. 10: 16.

5. Kyf. Minkätähden on Herrä Jesus tämän Sakramentin asettanut?

Wast. Sentähden, että me tässä pyhässä Ehtollisessa niin muistaisimme hänen kätkerä piinans ja kuolematans, että me tällä Ehtollisella saisimme wakuituksen syndeimme anderi saamisesta, elämästä ja autudesta.

6. Kyf. Kuinga pidämmä me Ehtollises Herran kuolemata muistaman ja sen muistos Ehtollisella käymään?

Wast. Niin, että me Herran kuolema rakkaudensa kausa meitä kohtaan, emme waan historiallisesti, mutta latuwaisesti uskolla syndeimme anderi saamisen wakuituxeri ja woimayemme kaikkia paha wastan elävästi muistamme ja ynnä rakkaudexemme hänehen sen kuolemansa muiston syvästi sydämemme kätkemme.

7. Kyf. Mikä on Ehtollinen eli Altarin Sakramenti?

Wast. Se on meidän Herran Jesuksen
 M 5 Christuksen

Christusen totinen runis ja weri, leiwän ja wijnan alla, meille Christityille syöä ja juoda, itse Christuxelta säätty ja asetettu.

8. Kys. Monellaistako tämä Sakramentti meille nautita anda?

Wast. Kahdenlaista nimittäin näkywäistä maalista leipä ja wijna, ja näkymätöndä taiwallista Christusen runista ja werta.

9. Kys. Onko leipä ja wijna Ehtollises: eli Christusen runiseen ja wereen muttuwaiset: eli hänen runistans ja wertans ainoastans merkitsewäiset?

Wast. Ei kumbikan, sillä Christus asetüs sanpisa ei sano leipä ulwosandawansa, eikä wijna ulwoswuodattawansa meidän edestän, waan runista: s ja wertans, sentähden leipä on leipä ja wijna on wijna muttuumatta; ei myösk sano: tämä leipä ja wijna merkitsewät, waan: tämä on minun runin ja weren; sentähden ei myösk mitän merkitsewä mistän poisolewasta, waan itse oledota runistans ja wertans, Christus leiwäsa ja wijnasa ulwosjaka ja nautitta anda.

10. Kys. Milloin eli kosta me siis samme Christusen runin ja weren siinä pyhässä Ehtollises?

Wast. Leiwäsa ja wijnasa ja niiden alla ja kansa me sullam wastanotam ja meihin nautihemme Jesuxen Christusen totisen runin ja weren, se on: juuri samalla kuin
Pappi

Pappi anda sen hyväksijunatun leivän ja viinan, niin anda myös Jesus hänen pyhänsä ruminansa ja werensä.

11. Kys. Taidakkos ymmärtä eli käsittä tätä nautihtemusta?

Wast. En, sillä se tapahtu ylönlunonollisella, käsittämättömällä ja tutkistelemattomalla, mutta ynnä totisella ja täydellisellä muodolta ja tavalla.

12. Kys. Kuingas taidat sen uskoa, jotas est woi ymmärtä eli käsittä?

Wast. Minä otan minun softian ja heikon ymmärryeni sangixi Christusen kuuliaisuden alle, ja uskon yvinkertaisesti, että Jesus Christus Jumalan Poika, joka on totinen ja kaikkivaldias Herra, teke ja woi sen totisesti kuin hän asettanut ja luwanut on.

4 Mos. kirj. 23: 19. 1 Sam. 15: 29. Luc. 1: 37
Eph. 3: 20.

2:nen Osa.

13. Kys. Monellainengo on se syöminen ja juominen jolla Herra Jesus täjä pyhästä Ehtoikisesta nautitaan?

Wast. Kahdellainen, nimittäin Sakramentillinen ja Hengellinen syöminen ja juominen.

14. Kys. Kuinga tapahtu Sakramentillinen syöminen ja juominen, ja mitä sillä nautitaan?

Wast. Se Sakramentillinen tapahtu Ehtoikisessä

tollisesta maalisesta ja taiwallisesta, joista se nautinto seiso, koska me nimittäin Christuksen rumin leiwästä ja weren wiinasta sullam waskanotam ja meihin nautihtemme yhdellä totisella, ehkä käsittämättömällä muodolla ja taivalla.

15. Kys. Taitango hätä tilasa leiwän ja wijnan sias jotakin muuta otetta?

Wast. Ei millän muoto, sillä sen kautta muutettaisiin itse asetuis ja Testamentin sanat; sentähden kusa leipä ja wijna ei taida saapuilla olla, niin annetan ennen Herran Ehtollisen nautitsemus silläns olla, ja wuttakon ihminen uskoans ja synneistans andeyi samista Kasens Sakramentilla ja Jumalan Sanan terwellisillä lupauilla ja wahwisturilla.

Gal. 3: 15, 16. Joh. 3: 16.

16. Kys. Saawat kaikki Ehtollisen käwidät Herran rumin ja weren?

Wast. Saawat totisesti, sillä Sakramenti ei seiso meidän uskon eli uskottomudem, waan nyin Christuksen asetuyen päällä a), joka 1:0 itse sano kaikille käwidille ilman eroitusta: syökat, tämä on minun rumin, ja juokat tämä on minun weren b), 2:0 sano Apostoli leiwän ja wijnan olewan Christuksen rumin ja weren osallisudes c), ja 3:0
että

että myös mahdottomat tulevat wikapdyi Herran rumiseen ja wereen d).

a) Rom. 3: 3, 4. b) Matth. 26: 26, 28. c) I Cor. 10: 16. d) I Cor. 11: 27.

17. Kys. Saavatko myös kaikki Ehtollisen kääwiät Ehtollisen hywiä eli hyödytyä?

Wast. Ei, waan waikka kaikki Ehtollisen kääwiät saavat Christuren rumin ja weren, niin kuitengin ne mahdottomat kääwiät estävät itseldänsä Ehtollisen hyödytyä sen kautta, ettei he sitä hengellistä nautihtemistä sen Sakramentillisen nautihtemisen kansa yhdistä eli yhdesä pidä.

18. Kys. Kuinga tapahtu Hengellinen syöminen ja juominen, ja mitä sillä nautitaan?

Wast. Se hengellinen tapahtu oikalla uskolla ilman maalista, koska katuwainen sielu itsellensä Jesuren Christuren uskautensa, ansions ja kaikkein armolahjainsa kansa sydämellises halusa eläwästi eli turwalisesti käsittä ja omista.

Joh. 6: 53, 35. Totisesti, totisesti sanon minä teille, ellet te syö ihmisen Pojan liha ja juo hänen wertans, niin ei ole elämä teissä. Minä olen elämän leipä: joka tule minun syöni, ei hän juingau isä. Ja joka usko minuun päälle, ei hän koskaan jano.

19. Kys. Miksi senkaldainen uskon haluinen omistus, eli se Christusta halusa omistawa usko, kutsutan hengelliseri syömisexi ja juomisexi?

Wast. Se kutsutan niin wertauxen muosdolla:

dolla: että niinkuin nautittu maallinen ruoka ja juoma luonnollisesti yhdisty rumin kansa luonnollisen elämän ylöspitämiseksi; niin myös Jeesus yhdistä itsensä hengellisestä uskon kautta sielun kansa, sille hengellisen elämän ylöspitämiseksi.

Joh. 6: 55, 56. Minun lihan on totinen ruoka ja minun vereni on totinen juoma. Joka syö minun lihan ja juo minun vereni, hän on minua ja minä hänes.

20. Kys. Missä seisoo eli on se hengellinen elämä?

Wast. Se on sielulle hengellinen yhteys uskon kautta Jumalan ja Raapahtajansa kansa uskonsa elämäksi, josta uskon kautta yhteydestä sielulle hengelliset elämän voimat ja liikunnat vuotawat, Pawalin kansa sanoin: minä elän, en kuitengan minä, vaan Kristus elä minussa, sillä sen kuin minä nyt elän lihassa, sen minä elän Jumalan Pojan uskossa, joka on minua rakastanut, ja andoi itsensä minun edestäni Gal. 2: 20.

Joh. 6: 57. Niinkuin elävä Jhs minun läbetti ja minä elän Jhsni tähden, niin myös se, joka minua syö, hän elä minungin tähden.

21. Kys. Kossa tapahtu tämä hengellinen syöminen ja juominen?

Wast. Se tapahtu kyllä erinomattain silloin kossa Jumalan lapset käyvät Herran Ehtoollisella, mutta myös aina heidän pyhäissä Jesuren yhdistyksissä ja sen sydämellisessä

sä halusa, niin taitawat he uskosa maista ja katsoa, kuinga Herra on suloinen.

Mal. 34:9. Jlm. kirj. 3:20.

3:mas Osa.

22. Kys. Monellainengo on Herran Ehtollisen hywä eli hyödytys?

Wast. Kolmellainen 1:0 syndein andexi andamisen wakutus. 2:0 Hengellisen elämän wahvenemus, ja 3:0 iankuikkisen autuden toiwon wahvistumus.

23. Kys. Kuinga tule Ehtollisesta syndein andexi andamus?

Wast. Niin, että koska ne armonalkäiset ja uskowaiset wierat saawat Ehtollisesta sen pyhän rumin ja sen pyhän weren, joka ulwosannettu ja ulwoswuodatettu on syndein andexiandamiseksi, niin ei taida he myösk muuta, kuin sen kautta wakuitetut olla syndeins andexi saamisesta.

Matth. 26:28. 2 Cor. 5:19.

24. Kys. Kuinga on Ehtollisesta Hengellinen elämä?

Wast. Niin että sielun elämä, se hälle hengellinen yhteyks uskon kautta Jesuxen kansa, kaikkein waikunnoins: uskon, rakkauden, rukouren, kärsiwäisyyden, hywän aikomisen ja muidens kansa ja puolesta, heikkouyistans enemään woimaans Ehtollisella wahwene.

Joh. 6:53. Totisesti, totisesti sanon minä teille: Eh-
let

let te syö ihmisen Vojan liha, ja juo hänen vertänsä, niin ei ole elämä teissä.

25. Kys. Kuinka on myös Ehtollisesta iankaik-
Einen autuus?

Wast. Niin, että meille toivo täydellisestä autudesta kunnian valdakinna, Ehtollisella vahvistu.

Joh. 6: 54. Joka syö minun lihan ja juo minun vereni, häällä on iankaikkinen elämä. Ja mitään olen herättävä hänen viimeisiä päivänä.

4: jäs Osa.

26. Kys. Kuka ovat mahdolliset Herran Ehtollisen vierat, ja mitä heidän siihen waaditaan?

Wast. Siihen waaditaan 1:0 Christillinen valmistus ennen Ehtollista, 2:0 Jumalinen meno itse Ehtollisen nautinnos, ja 3:0 pysyväisyys uskosa ja pyhästä elämästä nautitun Ehtollisen jälkeen.

27. Kys. Kuinka pitää meidän Christillisesti valmistaman itsemme Ehtolliselle, ja mitä sano Lutherus siitä?

Wast. Hän sano: pastota ja rumillisesti itsens valmistata, on kyllä hyvä ja ulkonainen tapa; mutta se on oikein mahdollinen ja kelvollinen, joka uskos nämät sanat: tehdän edestän ulkosannettu ja ulkoswuodattettu syndeim andeyi andamiseyi. Mutta joka ei usko niitä sanoja, waan epäille, se on mahdotoin ja kelwoton, sillä se sana: Tehdän edestän, waati aiwan uskollista sydäntä.

Ja

Ja se oikein, sillä uskoa se sana: teidän edestän, ei taida muutoin tapahtua kuin sydämen erinomaisessa katuvaissudessa: koska nimittäin joku niika kuin hän se surin syndineer Jumalan eteen mahan lange, waan ynnä Christusen ansiota sydämelisesti hala ja sen itsellensä niin turvallisesti omista, että hänen tunnosta wahwa sano: Jumalan Poika on minua rakastanut ja andoi itsensä ulwos minun edestäni. Gal. 2: 20.

Johon waaditaan: että me Jumalan sanan jälkeen koettelemme meidän, koko sisällisen ja ulkonaisen elämäkertamme kansa, ja siittä 1:0 oikein tunnem, kadum ja tunnustamme syndeiam, 2:0 uskomme Jumalan armon ja Christusen ansion päälle, ja 3:0 pidämme wihalla syndehim yriwäkaisen aikomisen parata elämäkertamme.

1 Cor. 11: 28. 2 Cor. 13: 5.

28. Kyf. Kuinga pitää meidän taas itse Ehtollisen nautites käyttöä meitämmme?

Wast. Meidän pitää silloin Jumalifella hartaudella 1:0 huomaita omaa mahdotto: muttam, ynnä Jumalan surta armoa, ja Jesurelda meille osoitettua rakkautta, ja 2:0 ylösuhrata itsemme hänelle ijanlakkisexi omaisubexi, joka ristin puusa meidän tähtem on andanut itsensä uhratta.

R

29. Kyf.

29. Kys. Kuinka vielä pitää meidän sitte naut-
tan Ehtollisen jälkeen käyttää meitämme?

Wast. Meidän pitää julistaman Her-
ran kuolemata sihenasti kuin hän tule.
1 Cor. 11: 26.

30. Kys. Mitä on se, julista Herran kuolemata?

Wast. Se on, että me 1:0 sydämeistäm
piitäm, kunnioitsem ja ylistämme Wapah-
taja Isänsä ja Pyhän Hengensä kansa a),
ja 2:0 kaikis elämänsä ja sen kärsimisis hä-
nen kuolematans itse pällem sovitamme
häändä jälkens seuratayemme b).

a) Psal. 22: 27. Mahdolliset syöwät ja rawitan, ja
jotta Herra etsiwät, pitää häändä ylistämän. Tei-
dän sydämen pitää elämän iankaikkisest.

b) 1 Pet. 2: 21. Sitä warten oletta te kutsutut, että
Christus myös kärsi meidän edessä, ja jätti meil-
le esikuvan, että meidän pitää hänen askeleitans
noudattaman. 2 Cor. 5: 15. Ja hän on sentäh-
den kaikkein edest kuollut, että ne jotka eläwät ei
nyt enä eläis itsellens, waan hänelle, joka heidän
edestans kuollut ja ylösnoussut on.

31. Kys. Kuinka kauwoin pitää meidän julista-
man Herran kuolemata?

Wast. Sihenasti kuin Herra Jesus tu-
le, ja otta meittä autuwallisella kuolemalla
pois tästä pahasta mailmasta tygönsä ian-
kaikkiseen waldakundaansa taiwaseen.

32. Kys. Taidammako me itsestäm olla Herran
Ehtollisen mahdolliset wierat?

Wast. En me taida, waan Jumala kat-
so

so meitä mahdollisesti sulasta armossa Christuksen tähden, koska me meidän ahkeroituksa valmistuksam Ehtolliselle, hänen ansioitansa haluiesi lähtämme, rakkaudemme persooniseri hänehen.

Syr. 1: 6. Jumala on meidän siinä rakkahassa otollisiksi tehnyt.

5:des Osa.

33. *Sys.* Kuka sitä vastaan ovat Herran Ehtollisen mahdolltomat wierat?

Wast. Mahdolltomat ovat ne, jotka 1:0 ei tunne, kadu, eikä tunnusta syndeians, waan kieldawät ja kunnistelewat niitä, ja niiden edestä wastawat a), 2:0 ei luota itsensä yrin Christuksen ansioon, waan itsehensä ja joihinkuhun hywiin töihin, taikka muuttelawat asetüs sanain oikian ymmärryksen b), ja käywät niin muodon Herran Ehtollisella tawan wuoyi ja ulkofullatusta sydämeistä, paitsi wiha syndehin ja pysyväistä aikomusta, että parata paha elämätänsä c).

a) 1 Joh. 1: 8, 10. *Sananl. kirj.* 28: 13. b) Joh. 3: 18. *Esa.* 63: 16. c) *Syr.* 1: 34.

34. *Sys.* Mitä on niille mahdolltomille siittä, että he käywät Herran Ehtollisella, ja Sakramentillisesti syöwät ja juowat Christuksen ruusmin ja weren?

Wast. He tulewat wikapdyi Herran ruusmiseen ja wereen, ja syöwät ja juowat itselensä duomion, ei eroittain Herran ruusista.

35. Kys. Mikä on se syöä ja juoda itsellensä duomiota?

Wast. Se on, he wetäwät pällensä Jumalan wihan ja kadotuksen, että he Christuksen rumin ja weren katumattomalla nauattinnolla wdärin kättäwät.

36. Kys. Aroninainengo on Herran duomio ~~ta~~ tumattomille Herran Ehtollisen ~~rwidille?~~

Wast. Kolminainen: 1:0 rumillinen duomio, luonollisilla taubeilla, ja muilla maalisilla waiwoilla, 2:0 hengellinen duomio, koska armo kadotetaan ja paatumukseen joudutan, ja 3:0 ijankaikkinen duomio ijankaikisella kadotuksella, ellei he armon aikana tee totista parannusta.

Ebr. 10: 28, 29. Jos joku Moseren lain rikko, hänen pitää ilman armotta kuoleman kahden taikka kolmen todistajan kautta, kuinga paljon enämää rangaistuksen te luuletta sen ansainnen, joka Jumalan Poika jalwoilla tällä ja Testamentin werta sasiutta, jonga kautta hän pyhitetty on. 1 Cor. 11: 30. Sentähden on myös monda heikko ja sairaista teidän seasan ja mouda makaa.

37. Kys. Saako ihminen tätä duomiota peljäten pois pitää itsensä tällä Pyhäldä Ehtolliseldä?

Wast. Ei, waan ne parannuksestansa huosliwaiset ja armonalkaiset sielut mahtawat ilman pelwotta kädä tällä armon attrialla, niinkuin sairat sijeldä läkitystänsä saaman, että sama ehtollinen ongi awuyi meilä le meidän heikkoudestam asetettu.

Esa. 41: 10, 17. Jer. 31: 25. Minä tahdon wälynet

synet sicut uirgotta ja murhelliset sicut rawita.
Esa. 66: 2. Minä katson sen puoleen joka radol-
finen ja särjetyllä hengellä on, ja joka waipise mi-
nun sanani edes.

38. Kys. Onko se sitte tarpellinen, että oikia
~~Christitty usein käy Herran Ehtollisella?~~

Wast. Se on suresti tarpellinen, sillä
Christus on sen täydellä todella käskemyt,
sanoden: syököät, juokot, niijä usein kuin te
juotta: niijä myös tehköät se.

Matth 26: 27. I Cor. 11: 24, 25, 26.

39. Kys. Mitä mahda Ehoitta meitä, että usein
käydä Herran Pyhällä Ehtollisella?

Wast. 1:0 Herran Jesuren käsky, 2:0 hä-
nen kuolemans ja hywäntöidensä muiston
pito, 3:0 että udistä meidän kastea tehtyä
lijtoamme, ja saada woima siihen, 4:0 ker-
toayem ja wahwistayem rakkauttamme lä-
himmäisemme kansa, niijä myös 5:0 omat
sielumme monet tarpet ja puufoyet.

40. Kys. Mitä warten sinä käyt Herran Ehtollisella?

Wast. Herran Jesuren katkeran piinan
ja kuoleman muistori, oman heikon uskon
wahwisturexi, ja wakuiturexi syndeiini an-
deyi saamisesta ja ijankaikkisesta autudestani.

41. Kys. Taidakkos toiwoa ja odotta, että Jumal-
la on sinulle tämän elämän perästä andawa
ijankaikkisen autuden?

Wast. Taidan, koska minä Jumalan ar-
mon kautta parannurexa uskolla Jesuren

pälle olen loppun asti pysyväinen; johon se laupias Jumala andakon minulle ja muille armonsa Jesuksen Christuksen tähden! Amen.

Serra meidän Jumolam alkoi meidän kansamme, nijakain hän on ollut meidän Isämme kansa, alkoi meitä hyljättä, eikä lakatto kändävästä meidän jodämitä häven tygös. Että me waellaisimme kaikija hänen teijäns, ja pidäisimme hänen kätyns, säätyns ja oitcudens, kuin hän meidän Isillemme kätkenyt on. 1 Ruuig. kirj. 8: 57, 58.

Opetus

Ymmärryksen Suomentien Stavomiseesta.

Sijhen tarwitan tuta Vocalexet, se on, ne äänelliset bokstawit, jotka hyrinäns äänen andawat: niinkuin a, e, i, o, u, ä, ö, y; ja Consonantexet, se on, ne äänettömät bokstawit, jotka ei hyrinänsä, waan yhdistettyin äänellisten bokstawiin kansa änen andawat, niinkuin b, c, d, f, g, h, k, l, m, n, p, q, r, s, t, w, x, z; sitte warinotetan seuraawaisista, ehkä harjoittelemus asian huostiammari teke, nimittäin:

1:0 Niinkuin Vocalexet rinnoin tekewät stawauwen, niin waditan aina Vocalis stawauween Consonantin awuri, ehkä wielä usiambi, niinkuin sanan laatu waati, esimerkixi: jou-du, au-ta, py-hä, poi-la, mei-tä.

2:0 Koska Vocalis hyrin on Consonantin edellä, taikka Vocalis toisen Vocalin jälissä, ilman sille seuraawa Consonantia, niin siäoin Vocalexest hyrinäns stawaus tehden, esimerkixi: a-lu-sa, o-li, ar-mo-a.

3:0 Kaksi Vocalesta rinnoin yhdenlaisista otetan yhteen stawauween, ja waatiwat pitkä ulwoosanomistans, esimerkixi: saar-na, maan-pää-lä.

4:0 Koska J on kahden Vocalen wäällä,

eli edellä sitä on Consonans ja Vocalis jäljellä, silloin J pitkästä kirjoitetaan, ja on Consonans, esimerkiksi: po-jal-le, har-joi-ta, lah-so-ja. Mutta ei niin, koska J on Consonantin apuna, eli Vocalin siivusa, esimerkiksi: wie, wi-he-li-di-stä, wai-woi-sta.

5:0 Yri Consonans kahden Vocalin välillä, on aina jälkimmäiselle jätettävä, esimerkiksi: hä-nen, seu-ra-mi-se-sans; mutta nähdä toisin muista syistä, koska myös kapi nimiset bokstavit ne hajotetaan, esimerkiksi: ar-mi-as, ruh-ti-na, kans-soi-le, a-las-tuli, myös -kin, it-sek-hin, let-hen, y-lös-kä-wi.

6:0 Kaksi Consonantia rinnoin yhdenlaisia eli erinlaista, otetaan aina edellinen edelliselle, ja jälkimäinen jätetään jälkimmäiselle stavaukselle, esimerkiksi: ol-la, ar-mah-ta, loh-dut-ta.

7:0 k, ss, tz, ts, ch, th, ff, st, ei pidä yri näisiä sanoissa koskan eroitetta, waan niin sidosut tekewät puolestans yhdessä Consonantin esimerkiksi: kans-za, kans-sa, it-ze, it-se, Ca-te-chis-mus, A-tha-na-si-us, ká-sky, i-stun.

8:0 Ph, rinnoin, ovat yhten niin paljon kuin f, esimerkiksi: Pro-phe-ta.

9:0 C, edellä e, i, y, on niin paljon sanottawa kuin s, esimerkiksi: Ce-dri-puu, Ci-si-li-a, Cy-pri-a.

10:mo Ei st:n, mutta tin päälle, koska i seura, ja i:tä vielä seura joku Vocalis, niin silloin se E j:n edellä Z ri luetaan, esimerkiksi Pon-ti-us, Pro-phe-ti-a.

11:mo S, stawauren ulwossanoisa pitää aina sibisten kuuluman, esimerkiksi: ar-mo-stans. Wihdoin

12:mo Koska stawatan, niin sanaja liiit ensimmäisen stawauren stawamista, se on, bokstawein määräsans mainiitemusta ja niitten ulwossanomusta, pitävät myös jär-jestäs muut seurawaiset niin kansa stawat-taman, ja niitten edellisten stawattuiden kansa alusta päin aina yhteen sanotta, että ne kaikki alusta loppun asti owat sitte selwästi stawaurytäs yhderi sanari kokon sanotut.

13:mo Josa puncti, se on tammoinen . seišo, siihen luun meiningi loppu, ja siitä, eli sen perästä usi meiningi alka, sentähden punctisa pitää wähäri waiti olta. Colonin, se on tammoinen : jälken seura aina sanot-tawari se, kuin sitä edellä mainitan, ja jäb-ken sitä sanottamaan pitää.

14:mo Sisällä lukua harjoittelewille on tarpellinen, että be stawausten jälken ei waan sisälda mutta myös ulkoa werlasti lukewat, joka se typerille wihdoin selwän kirjjan sisälda luun tekepi.

Kutous.

S Herra Jesu Christe minun ja kof-
 ken mailman Wapahtaja, sinä olet
 itseesi ulosandanut lain alle, ettäs sen täg-
 tit kaikkein meidän edestäm pyhällä elä-
 mällösi, ja maroit ne sitä vastaan meillä
 tehdyt rikokset tyristi pyhällä werihinnal-
 lasi irtitarhasa, kakisä suomitesa, ristin
 päällä rippuisasi, ja niin kuoleman ja hel-
 wetin waiwain ulkosseisomisella: ach an-
 na näistä se armo joka lämmittäisi mei-
 dän sydämennä ja toisi siihen woiman,
 että me oikein tunnustimmme sinua sen ede-
 stä, joka olet niissä sowitzanut Jumalan
 ja lunastanut mailman, ja niiden myös
 alla Jumalan ja Isäsi suosioxi ja mei-
 dän hywäyemme pyhällä kuolemallasi mei-
 tä kadotuksen kuolemasta lunastit ja py-
 hällä elämällösi taivallisen autuden meil-
 le ansahit, meidän näistä juuri sinun Py-
 häsä Ansiolasi wanhurstaina sinne tule-
 maan. Mutta myös kansa armollisesti niit-
 ten armoin osallisuteen meidän oikein ka-
 tuwaisiwi voitettut ja siihen wedetyt olla,
 että me sinua, Isää ja Pyhä Hengid aina
 nöyrästi ja sydämmellisesti niinkuin meidän
 Jumalatauna pelkämme, ja sinun myös
 pyhästä elämän ja kuoleman ansiolas u-
 skon kansa kiindtästi kiiniippumme, että
 me sitte saman ansiosi uskosta-alati surut-
 tomutta ja kaikkeja syndejä sydämestäm
 wihai

vihaissimme ja valttäissimme, ja kaiketi
myös Jumalisen menon ja elämäkerran
kanss sinua, Isäsi ja ynnä Pyhä Hen-
giä palveleissimme, siihen asti kuin me
myös viimein sinua Pyhää Kolminaisuus-
ta kaboutuksesta päästön ja ansatun ja lah-
joitetun armo autuden edestä ijankaikkis-
sesti kiittä ja kunnioitta samme taiwasa,
Amen!

Ojennukset.

3:sa Ustou Kap. 39 Kysymyksen vastaukset ovat viimeiset sanat näin: — wanhurskautta sen katumuksen ja rukouksen alla uskollans sitä ansiota haluisesti käsittämäisen syndisen.

Myös 3:sa Ustou Kap. 45 Kys. Vast. on: Se yhdistys on hengellinen elämä, ja käsittämätöin, Jumalalta armollisella sisälääkärillä — se uskoinen puoleldans pyysi Jumalasa ja sen yhteyrensä voimisa ja liikunnoisa c), ja myös rakkaudesa yhdisty x. katso tähän mainittua paikka.

~~215.1 X.53~~

Ps. Katekismi

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 100 3580

M.

